

Brabant-Zuidoost

Vraag in beeld

Monitor
maatschappelijke
opvang, OGGZ en
verslavingszorg

Zuidoost-Brabant 2009

Colofon

Opdrachtgever: Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE)

Uitvoering: GGD Brabant-Zuidoost

Auteurs: Antje Eugster
Anke van Gestel
Mieke van Duijnhoven

Met dank aan: Hanneke Tielen, GGD Hollands Midden

© juni 2010

Samenwerkingspartners

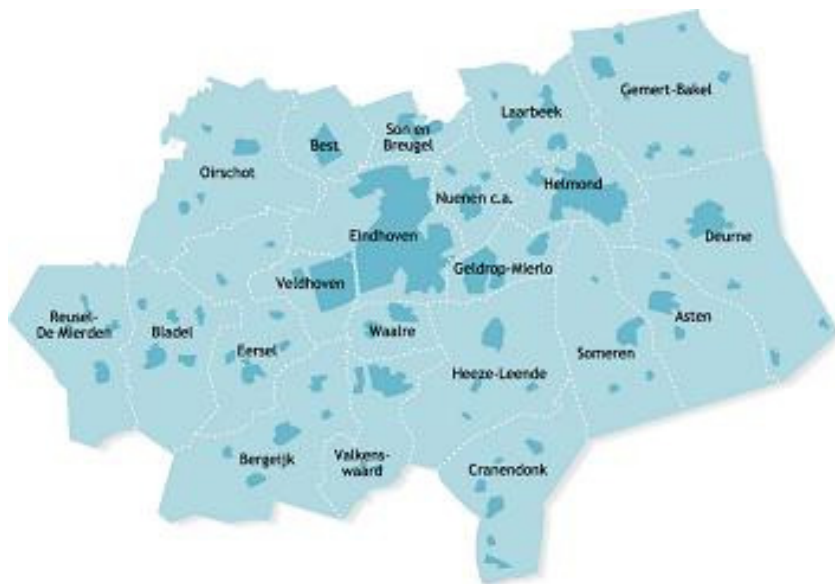

DommelRegio®

In het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) werken de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant samen op een groot aantal thema's, die om een regionale aanpak vragen.

De 21 gemeenten

INHOUDSOPGAVE

1	Achtergrond en beleidscontext	7
1.1	Inleiding	7
1.2	Landelijke en regionale ontwikkelingen	8
2	Doelgroepen en risicofactoren	13
2.1	Kenmerken doelgroepen	13
2.2	Risicofactoren	14
2.3	Risicoprofiel	14
3	Inhoud monitor	17
3.1	Inhoud monitor	17
3.2	Indicatoren	18
3.3	Vergelijking tussen gemeenten	20
4	Preventie	21
4.1	Bepaling van het risicoprofiel in de regio	21
4.2	Omvangschattingen risicogroepen	23
4.3	Conclusie	26
5	Signalering	27
5.1	Bemoeizorgklanten in zorg	27
5.2	Overlast	30
5.3	(Dreigende) huisuitzettingen	31
5.4	Crisisopvang	34
5.5	Huiselijk geweld	36
5.6	Woningvervuilingen	48
5.7	Eenzaamheid	50
5.8	Aantal meldingen van grote psychisch en/of sociaal leed achter gesloten deuren	53
5.9	Aantal meldingen met een klein persoonlijk netwerk en structureel weinig sociale contacten	54
5.10	Samenvatting	55
6	Zorg en opvang	59
6.1	Maatschappelijke opvang	59
6.2	Verslavingszorg	65
6.3	In behandeling GGZ	76
6.4	Schuldhelpverlening	77
6.5	Samenvatting	80

7	Activering, woonbegeleiding en reïntegratie	83
7.1	Begeleid wonen	83
7.2	Veelplegers	86
7.3	Samenvatting	87
8	Samenvatting resultaten en trends	89
8.1	Discussiepunten bij de gegevensverzameling	89
8.2	Samenvatting gegevens Preventie	90
8.3	Samenvatting gegevens Signalering	90
8.4	Samenvatting gegevens Zorg en opvang	93
8.5	Samenvatting gegevens Activering, woonbegeleiding en reïntegratie	94
	Literatuur	95

1 Achtergrond en beleidscontext

1.1 Inleiding

Eén van de basistaken van GGD Brabant-Zuidoost (GGDBZO) is de Wmo/OGGZ monitor. Jaarlijks verzamelt de GGDBZO gegevens voor de negen prestatievelden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en rapporteert hierover.

Voor het verzamelen van gegevens voor prestatievelden 7, 8 en 9 wordt samengewerkt met organisaties op gebied van zorg, welzijn en wonen. Dit rapport is een gezamenlijk product van de participerende organisaties en beschrijft de resultaten van de gegevensverzameling over sociaal kwetsbare groepen in de samenleving in de regio Zuidoost-Brabant. Het betreft de sociaal kwetsbare groepen binnen de prestatievelden 7, 8 en 9. Gegevens over specifieke doel- en risicogroepen die onder de andere prestatievelden vallen, komen in andere rapportages aan bod. De cijfers in het huidige rapport hebben betrekking op het jaar 2009, met uitzondering van de gegevens uit de gezondheidsmonitors van de GGD. Ten behoeve van het beschrijven van trends worden tevens de gegevens uit de eerdere rapportage vermeld (Eugster, van Gestel & van Duijnhoven, 2009).

Er is voor gekozen om voor de huidige rapportage het format van het rapport 'Monitor maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg Zuid-Holland Noord 2008', van GGD Hollands Midden (Tielen, 2009) te volgen.

Doel van de monitor

Het doel van de monitor is het volgen van ontwikkelingen in aard en omvang van doelgroepen voor maatschappelijke opvang-, OGGZ- en verslavingsbeleid, op regionaal en, waar mogelijk, lokaal niveau. Er is een sterke overlap van doelgroepen tussen de drie beleidsterreinen. Er is bewust voor gekozen om de drie beleidsterreinen op te nemen in de Wmo, omdat daardoor uiteindelijk een betere afstemming en integrale aanpak mogelijk is (SRE, 2007).

Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang (prestatieveld 7)

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving ("PV 7, 8 en 9", z.j.)

Vrouwenopvang omvat het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld en het beleid ter bestrijding van huiselijk geweld ("PV 7, 8 en 9", z.j.).

OGGZ (prestatieveld 8)

Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) omvat alle activiteiten op gebied van geestelijke gezondheidszorg die worden uitgevoerd niet op geleide van een individuele, vrijwillige hulpvraag. De OGGZ is gericht op sociaal kwetsbare mensen die geestelijke zorg nodig hebben, maar deze niet krijgen; of omdat ze geen hulp willen, of omdat ze niet in staat zijn om hulp te vragen.

OGGZ-activiteiten bestaan uit het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg ("PV 7, 8 en 9", z.j.).

Ambulante verslavingszorg (prestatieveld 9)

Ambulante verslavingszorg heeft betrekking op ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding van overlast door verslaving ("PV 7, 8 en 9", z.j.).

1.2 Landelijke en regionale ontwikkelingen

Een aantal ontwikkelingen beïnvloedt de keuze van de indicatoren voor de monitor. Hieronder worden ze kort beschreven.

- invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) per 1 januari 2007
- Regionaal Plan van Aanpak van de prestatievelden 7, 8 en 9, SRE 2007
- Stedelijk Kompas Eindhoven en Helmond
- Inspectie Openbare Gezondheidszorg basisset indicatoren per 1 januari 2008.

1.2.1 Wet Maatschappelijke ondersteuning

Het doel van de Wmo is dat iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen en mee kan doen in de maatschappij, al of niet geholpen door familie of vrienden. Wanneer dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente. Gemeenten worden verantwoordelijk voor beleid dat maatschappelijke ondersteuning stimuleert (Wmo in het kort, z.j.). De Wmo is van kracht sinds 1 januari 2007 en vervangt de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) en delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) (Minvws, z.j.)

De Wmo kent negen prestatievelden. Voor de huidige monitor worden gegevens verzameld voor de laatste drie prestatievelden; 7. Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld; 8. OGGZ, de openbare geestelijke gezondheidszorg; en 9. de ambulante verslavingszorg.

1.2.2 Regionaal Plan van Aanpak van de prestatievelden 7, 8 en 9, SRE 2007

De maatschappelijke opvang en verslavingszorg zijn jarenlang het terrein van centrumgemeenten geweest. Binnen de Wmo hebben echter alle gemeenten een taak op het terrein van de maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg. Binnen deze wet wordt uitdrukkelijk vermeld dat de centrumgemeente over de besteding van de middelen moet overleggen met de regiogemeenten (SRE, 2007). Om vorm en inhoud te geven aan de prestatievelden 7, 8 en 9 van de WMO hebben gemeenten binnen het SRE besloten tot het opstellen van (sub)regionale geformuleerde beleidskaders. Van belang hierbij is om zoveel als mogelijk aan te sluiten bij bestaande ambtelijke en bestuurlijke subregionale overlegstructuren.

De regionale beleidskaders hebben hun uitwerking gekregen in een notitie: Naar een regionaal Plan van aanpak van de prestatievelden 7, 8 en 9 van de WMO 2008-2011: "Er is veel gedaan en nog veel te doen" (SRE, 2007). Het Portefeuillehoudersoverleg Gezondheidszorg van de SRE heeft in december 2007 aangegeven om twee onderwerpen uit te werken:

1. Het verkrijgen van inzicht in de (regionale) vraag
2. Het stimuleren van sociale netwerken en maatschappelijke steunsystemen.

GGDBZO heeft de regierol gekregen om de opdracht behorende bij het eerste onderwerp uit te voeren, namelijk "om voor gemeenten de benodigde stuurinformatie te definiëren, inclusief het ontsluiten van bestaande gegevens en informatie".

Inzicht in de (regionale) vraag

Ten behoeve van bovenstaande opdracht, is er in 2008 en 2009 vanuit GGDBZO een aantal werkateliers georganiseerd. Het doel van de werkateliers (maximaal drie) was om met vertegenwoordigers van instellingen op gebied van zorg, welzijn en wonen uit de regio Zuidoost-Brabant, het onderwerp "inzicht verkrijgen in de (regionale) vraag" verder uit te werken en te komen tot een gezamenlijke monitor 'prestatievelden 7, 8 en 9'.

Het resultaat van de werkateliers was

- een indicatorenset, waarmee de 21 regiogemeenten voorzien kunnen worden van de benodigde stuurinformatie;
- afspraken over welke gegevens een organisatie/instelling zal gaan leveren, de frequentie hiervan en hoe de gegevens gerapporteerd gaan worden.

Na de werkateliers zijn er in 2009 gesprekken gevoerd met de managers/bestuurders van de verschillende organisaties. Doel van het gesprek was de bestuurders te informeren over de monitor, de doelstelling en de gemaakte afspraken.

Omdat niet alle organisaties en instellingen uit de regio Brabant-Zuidoost aan de werkateliers hebben deelgenomen, zijn deze afzonderlijk benaderd en gevraagd naar hun bereidheid aan de monitor mee te werken.

1.2.3 Stedelijk Kompas Eindhoven en Helmond

In navolging van de vier grote steden (G4), hebben ook centrumgemeenten Eindhoven en Helmond een Plan van aanpak Stedelijk Kompas opgesteld. Het kompas bestaat uit een overzicht van doelstellingen, instrumenten en de financiering, om dak -en thuisloosheid in de regio zoveel mogelijk tegen te gaan (Gemeente Helmond, 2008)

Het Stedelijk Kompas Eindhoven

In het Stedelijk Kompas Eindhoven (gemeente Eindhoven, 2008) is vastgelegd hoe de gemeente samen met een aantal instellingen voor maatschappelijke zorg en gezondheidszorg er voor gaan zorgen dat de opvang, zorg en leefomstandigheden van dak- en thuislozen verbetert. Het doel is het verbeteren van de leefomstandigheden van dak- en thuislozen in Eindhoven, een daling van het aantal dak- en thuislozen in de toekomst en een afname van de overlast en criminaliteit die er mee samenhangt. De hoofddoelstellingen van het Stedelijk Kompas Eindhoven zijn (Gemeente Eindhoven, 2008, p.25 en 26):

1. 'Vanaf 2011 hebben alle geregistreerde dak- en thuislozen in Eindhoven een passend traject.
2. Met ingang van 2014 is tenminste 60% van de geregistreerde dak- en thuislozen regulier en duurzaam gehuisvest volgens de norm van de zgn. stabiele mix.
3. Vanaf 2010 kan maximaal 20% van alle dreigende of aangekondigde huisuitzettingen niet worden voorkomen.
4. Met ingang van 2010 is het aantal dak- en thuislozen ten gevolge van afwenteling door penitentiaire of andere instellingen ten hoogste 5% van het totale aantal dak- en thuislozen.
5. In 2014 is overlast door dak- en thuislozen teruggedrongen tot ten hoogste 75% van het niveau van 2007.
6. Met ingang van 2014 is tenminste 60% van de geregistreerde zwerfjongeren regulier en duurzaam gehuisvest volgens de norm van de zgn. stabiele mix'.

Het Stedelijk Kompas Peelregio

In het Stedelijk Kompas Peelregio (gemeente Helmond, 2008) kunnen de hoofddoelstellingen samengevat worden als het verminderen van dakloosheid en overlast door inzet op preventie, zorg en herstel. De vijf hoofddoelstellingen Stedelijk Kompas Peelregio zijn (Gemeente Helmond, 2008, p. 16):

1. 'Vanaf 2010 volgen alle daklozen een traject met een trajectplan.
2. Voor minimaal 60% van de daklozen is huisvesting geregeld.
3. Dakloosheid als gevolg van huisuitzetting is in 2013 verminderd tot minimaal 30% van het niveau in 2007.
4. Dakloosheid als gevolg van detentie of afwenteling door andere instellingen bannen we vrijwel uit.
5. Overlastgevend gedrag brengen we in 2013 terug tot maximaal 75% van het huidige niveau'.

De doelstellingen van het Stedelijk Kompas Peelregio gaan samen met de regionale doelstellingen uit reeds bestaand beleid dat is vastgelegd in de nota's Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid 2005-2009 en nota Openbare Geestelijke Gezondheidszorg 2008-2011.

1.2.4 Inspectie Openbare Gezondheidszorg

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) maakt bij uitvoeren van de toezichtstaak op GGD'en, zorginstanties en gemeenten gebruik van uitkomstindicatoren om risico's voor de volksgezondheid op te sporen (IGZ, 2007). Eén van de indicatoren is "risicogroepen OGGZ". Bij deze indicator worden door de IGZ negen doelgroepen onderscheiden: (dreigende) huisuitzetting, overlastmeldingen (niet met betrekking tot 'hangjongeren'), aanvragen schuldsanering, veelplegers, woningvervuilingen, harddrugsverslaafden, residentieel daklozen, bemoeizorgklanten in zorg en multiprobleemgezinnen. Met uitzondering van multiprobleemgezinnen, worden alle indicatoren in de monitor beschreven.

2 Doelgroepen en risicofactoren

2.1 Kenmerken doelgroepen

Doelgroep OGGZ

Het doel van de Wmo is dat iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen en mee kan doen in de maatschappij, al of niet geholpen door familie of vrienden. Er zijn echter mensen die dreigen uit te vallen of reeds uitgesloten worden. Deze mensen behoren tot de OGGZ-doelgroep. Ook mensen die na uitval weer meedoen behoren tot de doelgroep; naast het voorkomen van uitval of het erger worden ervan, richt men zich binnen de OGGZ ook op het voorkomen van terugval van mensen die weer meedoen (Wolf, 2006). Verschillende specifieke groepen behoren tot de OGGZ doelgroep. Kenmerkend voor deze groepen is dat ze zich in een toestand van sociale uitsluiting bevinden, de mate waarin is verschillend (Wolf, 2006).

Sociale uitsluiting

Bij het begrip sociale uitsluiting wordt uitgegaan van de definitie sociale uitsluiting (als toestand) van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Sociale uitsluiting kenmerkt zich door zowel sociaal-culturele uitsluiting als economisch-structurele uitsluiting (Jehoel-Gijsbers, 2004):

a) Sociaal-culturele uitsluiting

- onvoldoende sociale participatie: onvoldoende deelname aan (in)formele sociale netwerken, inclusief vrijetijdsbesteding; onvoldoende sociale ondersteuning; sociaal isolement; onvoldoende sociale betrokkenheid; voor allochtonen: ontbreken van contact met autochtonen.
- onvoldoende culturele/normatieve integratie: onvoldoende naleving van centrale waarden en normen behorend bij actief sociaal burgerschap: gering arbeidsethos, geringe opleidingsbereidheid, niet stemmen, misbruik sociale zekerheid, delinquent gedrag; afwijkende pedagogische opvattingen, afwijkende opvattingen over rechten en plichten van vrouwen/mannen (Jehoel-Gijsbers, 2004, p.42).

b) Economisch structurele uitsluiting

- materiële deprivatie: tekort aan middelen voor elementaire levensbehoeften en materiële goederen, 'life style' deprivatie, problematische schulden; betalingsachterstanden (m.n. woonlasten); geen mogelijkheden om geld te lenen.
- *onvoldoende toegang tot 'social rights' ((semi-)overheidsvoorzieningen)*: wachtlijsten en/of (financiële) drempels voor gezondheidszorg, onderwijs (met name ten behoeve van kinderen), huisvesting, rechtsbijstand, maatschappelijke dienstverlening, schuldhulpverlening, arbeidsbemiddeling, sociale zekerheid, maar ook zakelijke dienstverlening zoals banken en verzekeringsinstellingen; onvoldoende veiligheid en leefbaarheid woonomgeving (Jehoel-Gijsbers, 2004, p.42).

2.2 Risicofactoren

Een groot aantal risicofactoren vergroot de kans op uitval en sociale uitsluiting. Deze risicofactoren zijn onder te verdelen in persoons- of achtergrondkenmerken die niet of nauwelijks door beleid te beïnvloeden zijn en factoren die wel beïnvloed kunnen worden. Geslacht, gezinssituatie, etniciteit en sociale afkomst zijn voorbeelden van niet-beïnvloedbare achtergrondkenmerken. Wel beïnvloedbare factoren die samenhangen met sociale uitsluiting zijn: gezondheid, zelfredzaamheid, opleiding, arbeidsmarktpositie, inkomen en leefomgeving (Jehoel-Gijsbers, 2004).

Het SCP beschrijft in haar rapport 'Sociale Uitsluiting in Nederland' (Jehoel-Gijsbers, 2004) risicofactoren voor sociale uitsluiting. Zij heeft een index voor sociale uitsluiting gemaakt, waarin de mate van uitsluiting door middel van één cijfer wordt gegeven. De vijf belangrijkste risicogroepen die een relatief grote mate van sociale uitsluiting hebben zijn (op rangorde):

- mensen met een (zeer) slechte gezondheid
- mensen met een geringe mate van psychisch welbevinden
- huishoudens met minimum inkomen
- éénoudergezinnen
- werkloosheidsperiodes of het hebben van een uitkering.

Van de mensen met een (zeer) slechte gezondheid ondervindt 45% een bepaalde mate van sociale uitsluiting. Van de mensen met een geringe mate van psychisch welbevinden, huishoudens met minimum inkomen of de eenoudergezinnen is ongeveer 40% sociaal uitgesloten. Werkloosheidsperiodes of het hebben van een uitkering hangt bij ongeveer 30% van de mensen samen met sociale uitsluiting (Jehoel-Gijsbers, 2004).

2.3 Risicoprofiel

Naarmate er meer risicofactoren zijn, wordt de kans op sociale uitsluiting groter. Het is mogelijk om aan de hand van een combinatie van de risicofactoren een risicoprofiel te maken van mensen. Een risicoprofiel bestaat uit een aantal risicofactoren dat tegelijkertijd aanwezig is. Het SCP heeft onderzocht welke combinatie van risicofactoren de sterkste invloed heeft op sociale uitsluiting (Jehoel-Gijsbers, 2004).

Voor volwassenen onder de 65 jaar wordt sociale uitsluiting het best verklaard door:

- gering psychisch welbevinden
- + laag huishoudinkomen
- + (frequente) werkloosheid in het verleden
- + slechte algemene gezondheid

Voor mensen van 65 jaar en ouder is het risicoprofiel vrijwel vergelijkbaar:

- gering psychisch welbevinden

- + slechte algemene gezondheid
- + laag huishoudinkomen
- + geen vrijwilligerswerk

Mensen met deze kenmerken hebben een grotere kans om sociaal uitgesloten te zijn of te worden; des te meer kenmerken, des te groter het risico. Voor beide groepen geldt dat gering psychisch welbevinden de belangrijkste verklarende factor is voor sociale uitsluiting. De andere factoren voegen hier nog wat aan toe. Opname van meer dan deze vier risicofactoren in het risicoprofiel heeft weinig toegevoegde waarde bij het verklaren van de mate van sociale uitsluiting.

Een kanttekening hierbij is dat het gaat om onderzochte samenhangen. Voor een aantal beïnvloedbare risicofactoren geldt dat zij zowel de oorzaak als het gevolg kunnen zijn van sociale uitsluiting (Jehoel-Gijsbers, 2004). Met name de mate van psychisch welbevinden blijkt eerder een gevolg dan een oorzaak van sociale uitsluiting te zijn.

3 Inhoud monitor

3.1 Inhoud monitor

In overleg met de participerende organisaties en instellingen is een indicatorenset prestatievelden 7, 8 en 9 opgesteld. Als basis werd de WMO-monitor van de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek (VSO) gebruikt (VSO, z.j.). Door de vertegenwoordigers van de organisaties is beoordeeld welke indicatoren in de prestatievelden 7, 8 en 9 aangepast, verwijderd en/of toegevoegd dienen te worden. Een aangepaste indicatorenset is voorgelegd aan de gemeenten, om te bepalen of de gegevens die verzameld worden met de set, de voor de gemeenten gewenste stuurinformatie opleveren.

Indeling monitor

Er is voor gekozen om, net als in de monitor van GGD Hollands Midden (Tielens, 2009), gebruik te maken van de indeling Preventie, Signalering, Zorg en Opvang, en Activering en Begeleiding. Op deze manier kan de hele zorgketen in beeld worden gebracht (Smulders, van Sambeek, & van Bon-Martens, 2008).

Beperkingen van de monitor

Deze monitor zal geen volledig beeld van de verschillende doelgroepen geven. De monitor is een groeimodel; op basis van ervaringen zal de monitor in de toekomst worden aangepast.

- De huidige monitor is sec bedoeld voor het geven van cijfers. De cijfers worden niet beleidsmatig geïnterpreteerd.
- Organisaties en instellingen verschillen in de gegevens die ze registreren. Bovendien is een aantal gegevens over 2008 en/of 2009 (nog) niet beschikbaar of tijdig ontvangen. Daardoor kunnen voor een aantal indicatoren relevante gegevens niet of slechts deels beschreven worden. Door het ontbreken van een aantal gegevens kunnen niet voor alle indicatoren cijfers van 2009 vergeleken worden met die van 2008.
- Een aantal relevante organisaties/instellingen neemt (nog) niet deel aan de monitor. Daardoor zijn bij meerdere indicatoren de gegevens niet volledig.
- Het is nog niet altijd duidelijk hoe een indicator bij de organisaties/instellingen geregistreerd of gedefinieerd wordt. Daardoor zijn de cijfers niet altijd goed te vergelijken.
- In enkele gevallen is een nieuw bedrijfsprocessysteem in gebruik genomen. Hierdoor kunnen bij betreffende organisatie de cijfers uit 2009 niet één op één vergeleken worden met die van 2008.
- OGGZ-cliënten staan bekend om hun multi-problematiek. Het is dus ook zeer waarschijnlijk dat zij bij meerdere instellingen bekend zijn. Door de manier van gegevensverzameling die vooraf met de participerende organisaties/instellingen is afgesproken, is het niet mogelijk eventuele dubbeltellingen eruit te halen. Hierdoor is het niet mogelijk cijfers bij elkaar op te tellen en het aantal unieke personen in zorg te bepalen.
- Ten behoeve van het risicoprofiel en enkele indicatoren, worden gegevens van de GGD gezondheidsmonitors gebruikt. De gegevens uit enkele bronnen zijn gedateerd. De

percentages worden gebruikt om een schatting te geven hoe het er, relatief gezien, op betreffende indicator in de regio of gemeenten voor staat.

3.2 Indicatoren

Hieronder staan de indicatoren gerangschikt naar preventie, signalering, zorg/opvang en activering/reïntegratie.

Preventie, risicoprofielen

Indicatoren/risicogroepen	Bron*	Peiljaar
Uitkeringsgerechtigden	Volwassenenmonitor (19 t/m 64)	2005
Eénouder gezin	Volwassenenmonitor (19 t/m 64)	2005
Laag inkomen	Volwassenenmonitor (19 t/m 64) Ouderenmonitor (65+)	2005 2006
Slechte psychische gezondheid	Volwassenenmonitor (19 t/m 64) Ouderenmonitor (65+)	2005 2006
Slechte gezondheid	Volwassenenmonitor (19 t/m 64) Ouderenmonitor (65+)	2005 2006
Niet verrichten van vrijwilligerswerk	Ouderenmonitor (65+)	2006

* Gezondheidsmonitors GGD'en Zuidoost-Brabant en Eindhoven

Signalering

Indicatoren (per kalenderjaar)	Instellingen/organisaties	Peiljaar
Bemoeizorgklanten in zorg	Bemoeizorg regio Helmond Bemoeizorg Eindhoven Outreachinge hulp DommelRegio	2009
Overlastmeldingen	Politie BZO Bemoeizorg regio Helmond	2009
Aantal dreigende huisuitzettingen	Gemeenten Woonoverlastteams Neos SMO	2009
Aantal huisuitzettingen	Woonoverlastteams Gemeenten	2009
Gebruik crisisopvang	SMO: time out woningen SMO: Doorgangshuis GGzE: Portaal 040 GGz Oost-Brabant GGzE Neos: crisisopvang Odulpha	2009
Aantal zichtbare slachtoffers huiselijk geweld Aantal zichtbare daders huiselijk geweld Aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld Aantal meldingen huiselijk geweld Aantal aangiften huiselijk geweld (uitsluitend door politie)	SMO Meldpunt Huiselijk geweld, regio Peelland (Levgroep, GGz Oost-Brabant) Advies en steunpunt huiselijk geweld, regio Eindhoven (Mw DommelRegio, Neos)	2009

	Politie BZO	
Aantal huisuitzettingen vanwege tijdelijk huisverbod: ingang per 1 januari 2009	gemeenten	2009
Woningvervuilingen	Woonoverlastteams Teams Bemoeizorg	2009
Eenzaamheid (ouderen en volwassenen)	Monitors GGDBZO Mw DommelRegio Bemoeizorg regio Helmond Stichting Welzijn Deurne Onis Paladijn	2005/2006 2009
Aantal meldingen van grote psychisch en/of sociaal leed achter gesloten deuren, waarbij geen sprake is van overlast	Bemoeizorg regio Helmond Mw DommelRegio GGzE Onis	2009
Aantal meldingen met een klein persoonlijk netwerk en structureel weinig sociale contacten	GGzE Mw DommelRegio Onis	2009

Zorg en opvang

Indicatoren (per kalenderjaar)	Instellingen/organisaties	Peiljaar
Aantal feitelijke daklozen	SMO Neos Novadic-Kentron	2009
Aantal residentieel daklozen	SMO Neos	2009
Aantal permanente buitenslapers	Teams bemoeizorg SMO Politie BZO Stedelijk kompas	2009
Aantal zwerfjongeren	SMO GGz Oost-Brabant Neos	2009
Gebruik nachtopvang	SMO Neos	2009
Gebruik dagopvang	-	2009
Gebruik 24-uursopvang	SMO: Huize den Herd Neos: Ritahuis Labrehuis GGzE	2009
Gebruik vrouwenopvang	SMO Neos	2009
Problematisch alcoholgebruik (jongeren en volwassenen) Actueel gebruik cannabis Actueel gebruik harddrugs	Monitors GGD	2005/2007
Aantal probleemdrinkers ingeschreven/ in behandeling verslavingszorg Aantal cannabisgebruikers ingeschreven/ in behandeling verslavingszorg Aantal harddrugsgebruikers ingeschreven/ in behandeling verslavingszorg Aantal gokverslaafden ingeschreven/ in behandeling verslavingszorg Aantal probleemgebruikers medicijnen ingeschreven/in behandeling verslavingszorg	Novadic Kentron	2009

Gebruik nachtopvang verslaafden	SMO Novadic-Kentron	2009
Gebruik Dagopvang verslaafden	Novadic Kentron	2009
Gebruik Ambulante Woonbegeleiding verslaafden	SMO Novadic Kentron Mw DommelRegio	2009
Gebruik beschermd wonen Verslaafden	SMO	2009
In Behandeling GGZ	GGzE GGz Oost Brabant	2009
Aanvraag schuldsanering	Gemeenten Budgetwinkel	2009

Activering/re-integratie

Indicatoren (per kalenderjaar)	Instellingen/organisaties	Peiljaar
Gebruik woonbegeleiding	SMO Neos (ambulante woonbegeleiding) GGzE GGz Oost-Brabant	2009
Gebruik beschermd wonen	SMO Neos; sociaal pension GGzE GGz Oost-Brabant	2009
Veelplegers	SMO Politie BZO	2009

3.3 Vergelijking tussen gemeenten

Voor de indicatoren waar lokale gegevens beschikbaar zijn, worden de gegevens in de tabellen per gemeente weergegeven. Hoe meer inwoners een gemeente heeft, des te meer personen geregistreerd zullen staan bij een instelling. Om het aantal cliënten per gemeente met elkaar te kunnen vergelijken, wordt bij een aantal indicatoren naast het absolute aantal ook het aantal cliënten per 10.000 inwoners vermeld.

Als de kans om ingeschreven te staan bij een instelling in elke gemeente even groot is, dan zou het aantal cliënten per 10.000 inwoners in elke gemeente gelijk moeten zijn. Dit blijkt niet altijd zo te zijn. In sommige gevallen neemt zowel het absolute aantal cliënten als het aantal cliënten per 10.000 inwoners af, naarmate de gemeente minder inwoners telt. Dit kan deels verklaard worden door het feit dat grotere gemeenten meestal meer voorzieningen hebben dan kleinere gemeenten. Hierdoor zijn voor inwoners van de grotere gemeenten een aantal voorzieningen beter bereikbaar dan voor inwoners van de kleinere gemeenten.

In alle tabellen met cijfers per gemeente zijn de gemeenten gerangschikt van meer naar minder inwoners. In Zuidoost-Brabant staat Eindhoven dus bovenaan en Reusel – de Mierden onderaan. Daar waar het aantal cliënten per 10.000 een aflopende reeks vormt, valt een gemeente op als het aantal cliënten per 10.000 inwoners sterk afwijkt van de neergaande lijn. Een gemeente heeft dan meer of minder cliënten dan men op basis van het inwonertal zou verwachten.

4 Preventie

In hoofdstuk 2 kwam al naar voren dat een groot aantal risicofactoren de kans op uitval en sociale uitsluiting vergroot. Wanneer beleidsmakers (tijdig) ingrijpen bij factoren die met lokaal beleid te beïnvloeden zijn, dan kunnen zij de kans op uitval en uitsluiting verminderen. Gemeenten kunnen zich in hun preventiebeleid op het terrein van de OGGZ richten op een combinatie van risicofactoren binnen verschillende groepen en individuen, het zogenaamde risicoprofiel. Een risicoprofiel bestaat uit een aantal risicofactoren dat tegelijkertijd aanwezig is. Er is sprake van een opeenstapeling van problemen, waardoor de mens kwetsbaarder wordt.

In dit hoofdstuk worden de risicoprofielen van sociale uitsluiting voor volwassenen en ouderen beschreven. Hierbij is uitgegaan van de risicoprofielen zoals beschreven door het SCP (zie hoofdstuk 2). Zij geeft in haar profielen weer welke combinatie van risicofactoren een zeer groot effect heeft op de mate van sociale uitsluiting (Jehoel-Gijsbers, 2004).

4.1 Bepaling van het risicoprofiel in de regio

De risicoprofielen voor de regio Zuidoost-Brabant zijn gebaseerd op cijfers uit de GGD-monitors en bevolkingsaantallen van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS). Het percentage mensen met één of meerdere risicofactoren is berekend met behulp van de Volwassenenmonitor 2005 en de Ouderenmonitor 2006 van de GGD'en Zuidoost-Brabant en Eindhoven. Bevolkingsaantallen zijn afkomstig van het CBS. Voor volwassenen is als peiljaar 1 januari 2005 gebruikt en voor ouderen 1 januari 2006, passend bij het jaar waarop de monitors zijn afgenomen. De percentages zijn vermenigvuldigd met de bevolkingsaantallen om een schatting te krijgen van de risicogroepen voor sociale uitsluiting. Deze aantallen zijn afgerond op tientallen.

Uitwerking van de risicofactoren:

- 'Gering psychisch welbevinden':	Score kleiner dan 60 op de Mental Health Index met 5 items.
- 'Slechte algemene gezondheid':	Ervaart de eigen gezondheid als 'matig' of 'slecht'
- 'Laag huishoudinkomen' ¹ :	Netto maandinkomen van huishouden minder dan €850,-
- 'Werkloosheid' (<65 jr):	Werksituatie 'werkloos/bijstandsuitkering' of 'arbeidsongeschikt'
- 'Geen vrijwilligerswerk' (65+ jr):	Doet geen vrijwilligerswerk

---

¹ Voor Eindhoven ontbreekt de risicofactor 'Laag huishoudinkomen' voor mensen van 65 jaar en ouder, omdat dit niet nagevraagd was in de Ouderenmonitor. Het percentage is voor Eindhoven geschat op basis van het percentage 'laag inkomen' in de gemeente Helmond.

Tabel 1: Risicofactoren sociale uitsluiting 18 t/m 64 jarigen Zuidoost-Brabant

	Totaal inwoners 18-65 jr	Ouder in eenouder-huishouden	Gering psychisch welbevinden		Laag inkomen		Uitkering		Geen goede gezondheid	
	Aantal*	Aantal*	Geschat aantal ^x	%#	Geschat aantal ^x	%#	Geschat aantal ^x	%#	Geschat aantal ^x	%#
Eindhoven	137.251	5.557	26.300	19	20.440	15	16.650	12	19.680	14
Helmond	55.671	2.057	10.200	18	5.330	10	5.780	10	7.730	14
Veldhoven	27.358	776	3.680	13	2.130	8	2.170	8	3.350	12
Geldrop-Mierlo	23.831	799	3.000	13	1.780	7	1.740	7	2.300	10
Deurne	20.274	524	2.760	14	1.900	9	2.300	11	2.560	13
Valkenswaard	19.599	657	2.780	14	1.620	8	1.610	8	2.590	13
Best	18.457	488	2.180	12	1.000	5	1.450	8	1.900	10
Gemert-Bakel	17.809	421	2.370	13	1.240	7	1.440	8	2.420	14
Nuenen	14.638	462	1.980	14	1.160	8	940	6	1.240	8
Laarbeek	13.770	302	1.710	12	910	7	1.020	7	1.330	10
Cranendonck	12.934	315	1.710	13	970	8	1.160	9	1.640	13
Bladel	12.099	255	1.700	14	910	8	870	7	1.580	13
Someren	11.164	243	1.540	14	770	7	860	8	1.510	14
Bergeijk	11.340	225	900	8	890	8	810	7	1.220	11
Eersel	11.392	243	1.510	13	1.010	9	890	8	1.160	10
Oirschot	11.124	237	1.190	11	750	7	670	6	1.160	10
Waalre	9.563	302	1.270	13	400	4	400	4	960	10
Asten	10.236	223	1.340	13	640	6	770	8	1.270	12
Son en Breugel	8.965	278	1.040	12	400	4	510	6	940	10
Heeze-Leende	9.237	205	810	9	390	4	440	5	630	7
Reusel-De Mierden	7.968	164	840	11	630	8	450	6	690	9
Zuidoost-Brabant (excl. Eindhoven)	327.429	9.176	44.530	14	24.780	8	26.370	8	38.040	12

*Aantallen gebaseerd op bevolkingscijfers CBS 2005; #Percentages gebaseerd op Volwassenenmonitor GGD 2005; ^xAantallen afgerond op tientallen.

Alleenstaande ouders

Alleenstaande ouders hebben een verhoogd risico op sociale uitsluiting, maar komen niet naar voren in het risicoprofiel. Dit komt waarschijnlijk door een sterke samenhang met de andere factoren als inkomen en werksituatie. Omdat 40% van deze groep een relatief grote mate van sociale uitsluiting ondervindt (Jehoel-Gijsbers, 2004), wordt deze in de volgende paragraaf wel beschreven. Hiervoor zijn cijfers van het CBS gebruikt.

4.2 Omvangschattingen risicogroepen

In tabel 1 staan de percentages en geschatte aantallen voor de afzonderlijke risicofactoren voor 18 t/m 64 jarigen per gemeente in de regio Zuidoost-Brabant. Risicogroepen met een combinatie van deze factoren staan beschreven in tabel 2. Dezelfde tabellen zijn gemaakt voor inwoners van 65 jaar en ouder (tabel 3 en 4).

Tabel 2: Combinatie van risicofactoren sociale uitsluiting 18 t/m 64 jarigen Zuidoost-Brabant

	Gering psychisch welbevinden + laag inkomen		Gering psychisch welbevinden + laag inkomen + uitkering		Gering psychisch welbevinden + laag inkomen + uitkering + geen goede gezondheid	
	Geschat aantal	%	Geschat aantal	%	Geschat aantal	%
Eindhoven	5.810	4,2	3.160	2,3	2.190	1,6
Helmond	1.720	3,1	1.160	2,1	730	1,3
Veldhoven	430	1,6	180	0,7	120	0,4
Geldrop-Mierlo	430	1,8	320	1,3	270	1,1
Deurne	320	1,6	180	0,9	130	0,6
Valkenswaard	350	1,8	170	0,9	170	0,9
Best	250	1,3	160	0,9	120	0,7
Gemert-Bakel	320	1,8	200	1,1	120	0,7
Nuenen	270	1,9	70	0,5	70	0,5
Laarbeek	90	0,7	60	0,4	30	0,2
Cranendonck	240	1,9	120	0,9	90	0,7
Bladel	150	1,2	60	0,5	30	0,2
Someren	120	1,1	100	0,9	100	0,9
Bergeijk	100	0,9	50	0,5	50	0,5
Eersel	240	2,1	120	1,0	20	0,2
Oirschot	150	1,3	50	0,4	20	0,2
Waalre	120	1,3	80	0,8	40	0,4
Asten	170	1,7	20	0,2	0	0,0
Son en Breugel	80	0,9	40	0,4	40	0,4
Heeze-Leende	40	0,4	20	0,2	0	0,0
Reusel-De Mierden	90	1,1	30	0,4	30	0,4
Zuidoost-Brabant (excl. Eindhoven)	5.800	1,8	3.140	1,0	2.150	0,7

Aantallen afgerond op tientallen; Percentages gebaseerd op Volwassenenmonitor GGD 2005; Aantallen gebaseerd op bevolkingscijfers CBS 2005

Volwassenen

In de regio Zuidoost-Brabant (excl. Eindhoven) heeft 14% van de volwassenen een gering psychisch welbevinden, 8% heeft een laag inkomen, eveneens 8% heeft een uitkering en 12% heeft een matig tot slechte algemene gezondheid (tabel 1). In de steden Helmond en Eindhoven zijn alle percentages wat hoger dan in de minder verstedelijkte gemeenten.

De risicofactor 'alleenstaande ouder' geldt voor ongeveer 3% van de volwassenen. In Zuidoost-Brabant (excl. Eindhoven) gaat het om ruim 9.000 mensen en in Eindhoven om ongeveer 5.500 mensen (tabel 1).

De meest kwetsbare groep, volwassenen met de combinatie van de risicofactoren 'gering psychisch welbevinden', 'laag inkomen', 'uitkering' en 'geen goede gezondheid' (risicoprofiel), wordt in Zuidoost-Brabant geschat op ongeveer 2.150 mensen (0,7% van de volwassenen) (tabel 2). Deze groep heeft een grote kans sociaal uitgesloten te zijn of te worden. In Eindhoven is deze groep groter, daar voldoet 1,9% aan het risicoprofiel. Het geschatte aantal is 2.190, ongeveer evenveel als in de rest van de regio.

Tabel 3: Risicofactoren sociale uitsluiting 65 jaar en ouder Zuidoost-Brabant

	Totaal inwoners 65 jaar en ouder		Gering psychisch welbevinden		Geen goede gezondheid		Laag inkomen		Geen vrijwilligerswerk	
	Aantal*		Geschat aantal**	%	Geschat aantal**	%	Geschat aantal**	%	Geschat aantal**	%
Eindhoven	32.224		6.740	21	10.890	34	2.140	7	27.070	84
Helmond	10.496		2.310	22	3.600	34	690	7	8.200	78
Veldhoven	6.270		930	15	1.660	27	270	4	4.640	74
Geldrop-Mierlo	5.811		830	14	1.630	28	230	4	4.290	74
Deurne	4.544		710	16	1.460	32	400	9	3.500	77
Valkenswaard	5.199		880	17	1.830	35	370	7	4.090	79
Best	3.556		520	15	960	27	370	10	2.630	74
Gemert-Bakel	3.604		620	17	1.180	33	520	14	2.640	73
Nuenen	3.195		410	13	750	23	170	5	2.200	69
Laarbeek	3.034		470	16	990	33	320	10	2.200	72
Cranendonck	2.969		520	17	940	32	300	10	2.350	79
Bladel	2.563		370	14	830	32	280	11	1.880	73
Someren	2.487		340	14	800	32	300	12	1.860	75
Bergeijk	2.585		320	13	700	27	290	11	1.790	69
Eersel	2.764		320	12	780	28	210	8	1.820	66
Oirschot	2.514		330	13	820	33	410	16	1.800	72
Waalre	3.113		400	13	680	22	160	5	2.120	68
Asten	2.234		280	13	680	30	260	12	1.590	71
Son en Breugel	2.770		340	12	670	24	130	5	1.990	72
Heeze-Leende	2.581		340	13	640	25	230	9	1.910	74
Reusel-De Mierden	1.530		200	13	540	35	200	13	1.170	76
Zuidoost-Brabant (excl. Eindhoven)	73.819		11.430	16	22.150	30	6.080	8	54.650	74

Percentages gebaseerd op Ouderenmonitor GGD 2006; * Aantallen gebaseerd op bevolkingscijfers CBS 2006;** Aantallen afgerond op tientallen.

Ouderen

Psychische problemen en vooral een minder goede gezondheid komen bij ouderen meer voor dan bij volwassenen. Het percentage met een laag inkomen is echter vergelijkbaar in de regio Zuidoost-Brabant, namelijk 8% van de volwassenen en 8% van de ouderen. Per gemeente blijkt er echter wel een groot verschil in deze percentages. In grotere steden lijkt de armoede meer geconcentreerd bij mensen onder de 65 jaar en op het platteland meer bij de 65-plussers. Vrijwilligerswerk is een belangrijke factor bij ouderen om niet sociaal uitgesloten te raken. Een relatief klein deel van de ouderen doet dit: 26% in de regio Zuidoost-Brabant en 16% in Eindhoven (tabel 3).

Het percentage ouderen dat voldoet aan het risicoprofiel voor sociale uitsluiting (combinatie van de risicofactoren 'gering psychisch welbevinden', 'slechte algemene gezondheid', 'laag huishoudinkomen' en 'geen vrijwilligerswerk') is hetzelfde als bij de volwassenen; 0,7%. Dit betekent dat ongeveer 510 ouderen in de regio zeer kwetsbaar zijn en een grote kans hebben sociaal uitgesloten te zijn of te worden. In Eindhoven gaat het om 1,3% van de 65-plussers, dat zijn ongeveer 410 ouderen (tabel 4).

Tabel 4: Combinatie van risicofactoren sociale uitsluiting 65 jaar en ouder Zuidoost-Brabant

	Gering psychisch welbevinden + geen goede gezondheid		Gering psychisch welbevinden + geen goede gezondheid + laag inkomen		Gering psychisch welbevinden + geen goede gezondheid + laag inkomen + geen vrijwilligerswerk	
	Geschat aantal	%	Geschat aantal	%	Geschat aantal	%
Eindhoven	4.410	14	440	1,4	410	1,3
Helmond	1.470	14	140	1,4	130	1,3
Veldhoven	630	10	10	0,2	10	0,2
Geldrop-Mierlo	470	8	30	0,6	30	0,5
Deurne	460	10	30	0,7	20	0,4
Valkenswaard	610	12	30	0,5	30	0,5
Best	360	10	30	1,0	0	0,0
Gemert-Bakel	400	11	30	0,8	30	0,8
Nuenen	200	6	20	0,7	10	0,4
Laarbeek	330	11	60	2,0	40	1,4
Cranendonck	360	12	30	1,1	20	0,6
Bladel	240	9	20	0,9	10	0,2
Someren	220	9	30	1,2	10	0,4
Bergeijk	170	6	20	0,6	20	0,6
Eersel	190	7	30	1,2	30	1,0
Oirschot	250	10	30	1,2	30	1,0
Waalre	210	7	20	0,6	20	0,6
Asten	200	9	40	1,7	30	1,3
Son en Breugel	180	6	20	0,6	10	0,4
Heeze-Leende	230	9	50	1,8	30	1,2
Reusel-De Mierden	140	9	30	2,0	20	1,2
Zuidoost-Brabant (excl. Eindhoven)	7.320	10	700	1,0	510	0,7

Aantallen afgerond op tientallen; Percentages gebaseerd op Ouderenmonitor GGD 2006; Aantallen gebaseerd op bevolkingscijfers CBS 2006.

4.3 Conclusie

1. De risicogroep voor een hoge mate van sociale uitsluiting (op basis van een risicoprofiel) betreft in de regio Zuidoost-Brabant (inclusief Eindhoven) ongeveer 5.260 mensen van 18 jaar en ouder. De helft van deze mensen woont in Eindhoven en de rest woont verspreid over de andere gemeenten in de regio. Van de risicogroep is één op de zes 65 jaar of ouder.
2. Doel van het risicoprofiel is een schatting te geven van het aantal mensen dat dreigt uitgesloten te worden. De mogelijkheid bestaat dat het bij de aantallen om een onderschatting gaat, om de volgende redenen: (1) de geschatte aantallen betreffen individuele personen. Doordat deze personen vaak in gezinsverband wonen, zal de totale risicogroep groter zijn; (2) er zijn gegevens gebruikt uit de gezondheidsmonitors van de GGD. De betreffende doelgroepen zijn door middel van een schriftelijke vragenlijst onderzocht. Mensen die dreigen uit te vallen, zullen minder geneigd zijn een gezondheidsenquête in te vullen. Daarom zal de totale risicogroep naar verwachting groter zijn.

Kanttekening

Omdat het bij de doelgroep OGGZ om een latente groep gaat (mensen die niet in zicht zijn), is het niet makkelijk de exacte omvang van deze groep vast te stellen. In het huidige hoofdstuk is op basis van een risicoprofiel een schatting gemaakt van de omvang van de risicogroep OGGZ. Dit is gebaseerd op een aantal assumpties en de wetenschap dat het mogelijk om een onderschatting gaat. De aantallen die genoemd worden moeten niet gezien worden als absolute waarden; het beschreven risicoprofiel is een poging een beeld te krijgen wat de omvang van de risicogroep en de doelgroep OGGZ *bij benadering* zou kunnen zijn.

5 Signalering

5.1 Bemoeizorgklanten in zorg

Een team bemoeizorg is er voor mensen die hulp nodig hebben, maar deze zelf niet willen, kunnen of durven vragen. Het gaat om mensen met psychische, sociale, lichamelijke of verslavingsproblematiek, of een combinatie van deze problemen (Bemoeizorg, z.j.; Bemoeizorgregiohelmond, z.j.). Door de problematiek kunnen mensen in de war zijn of in een isolement raken, vereenzamen en/of zichzelf verwaarlozen. Deze problemen kunnen leiden tot overlast voor de omgeving.

Het Bemoeizorgteam bezoekt zorgwekkende zorgmijders om ze naar passende zorg toe te leiden. Het doel is voorkomen dat deze doelgroep verder afglijdt en waar mogelijk de kwaliteit van leven van deze doelgroep en de naaste omgeving te verbeteren.

Bemoeizorgteam Eindhoven

Bemoeizorg Eindhoven is een initiatief van de gemeente Eindhoven, GGzE, GGDBZO, Politie, Novadic-Kentron en Welzijn Eindhoven (Lumensgroep) (Bemoeizorg, z.j.). Zowel particulieren als medewerkers van instellingen kunnen zorgwekkende situaties melden bij het bemoeizorgteam.

Subregionale gegevens en trends

In 2009 bereikte Bemoeizorg Eindhoven 361 personen (Novadic Kentron, 2010). Dat is iets minder (7%) dan in 2008, toen waren 387 cliënten in begeleiding van het bemoeizorgteam (Novadic-Kentron, 2009). Van de 361 cliënten zijn er in 2009 274 nieuw ingestroomd (bron: gemeente Eindhoven). In 2009 zijn 269 contacten afgesloten, hiervan zijn 111 mensen toegeleid naar de reguliere zorg en opvang. Van het totaal aantal cliënten in 2009 hebben 289 cliënten een adres in Eindhoven, 15 een adres in de regio en 49 cliënten hebben geen vaste woon –of verblijfplaats. Van de overige is het adres onbekend of gaan per adres. In 2008 werden 257 contacten afgesloten, hiervan zijn 138 mensen toegeleid naar de reguliere zorg en opvang (bron: gemeente Eindhoven).

Bemoeizorgteam regio Helmond

Het bemoeizorgteam regio Helmond is in 1996 gestart en bestaat uit medewerkers van Novadic-Kentron en GGZ Oost Brabant: sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen, B-verpleegkundigen en een psychiater, ondersteund door een administratief medewerkster (BemoeizorgregioHelmond, z.j.). Net zoals bij het bemoeizorgteam Eindhoven, kunnen ook in de regio Helmond zowel particulieren als medewerkers van instellingen zorgwekkende situaties melden bij het bemoeizorgteam.

Subregionale gegevens en trends

In 2009 zijn bij Bemoeizorg regio Helmond 318 cliënten in zorg, waarvan 251 nieuwe aanmeldingen (Novadic-Kentron, 2010). Ten opzichte van 2008 is het totaal aantal cliënten dat in begeleiding is bij het bemoeizorgteam met 13% toegenomen (318 vs. 282), het aantal nieuwe aanmeldingen met 19% (251 vs. 211). In 2009 zijn 249 casussen afgesloten, hiervan zijn 51

cliënten verwezen naar de reguliere zorg. In tabel 5 staan de cijfers van de nieuwe aanmeldingen bemoeizorg in de regio Helmond. Over 2009 zijn geen lokale of specifieke gegevens beschikbaar.

Tabel 5: aantal nieuwe cliënten bemoeizorg regio Helmond 2008 en 2009

Gemeente	2008		2009	
	Aantal nieuwe cliënten bemoeizorg	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal nieuwe cliënten bemoeizorg	Aantal per 10.000 inwoners
Helmond	107	12,3		
Mierlo	6	*		
Deurne	20	6,3		
Gemert-Bakel	33	11,7		
Laarbeek	17	7,8		
Someren	8	4,4		
Asten	9	5,5		
Boekel	1	-		
Zonder vaste woon/verblijfplaats	5	-		
Overige/onbekend	5	-		
Totaal	211	-		
Regio Helmond**	210	10,3	251	12,3

Bron: GGz Oost-Brabant (2008) en Novadic-Kentron (2009)

* Omrekenen naar 10.000 inwoners is niet mogelijk, omdat CBS alleen cijfers Geldrop-Mierlo heeft.

** Boekel hoort niet bij regio Zuidoost Brabant.

Outreachinge hulpverlening DommelRegio

Maatschappelijk Werk DommelRegio heeft een methode ontwikkeld om te kunnen werken met mensen die moeilijk bereikbaar zijn voor maatschappelijk werk: outreachende hulpverlening (ORH). Deze methode is ontwikkeld om kwetsbare burgers actief op te sporen, om hun problemen in kaart te brengen en hen te begeleiden naar de juiste zorg. Het doel is deze burgers te leren weer de regie over hun eigen leven te voeren, en daarmee de kwaliteit van leven te verbeteren voor henzelf en hun omgeving (DommelRegio, z.j.).

Regionale trend DommelRegio

Maatschappelijk werk DommelRegio heeft 13 gemeenten in haar werkgebied: Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Eersel, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en St. Oedenrode. Laatstgenoemde gemeente valt niet onder regio Zuidoost Brabant.

In tabel 6 staat het aantal cliënten dat bij Mw DommelRegio in het bemoeizorgtraject zit (exclusief St. Oedenrode). In 2009 heeft MW DommelRegio in totaal 131 cliënten in het bemoeizorgtraject zitten. Elf komen uit St. Oedenrode, 6 van buiten het werkgebied. Hiermee rekening houdend heeft Mw DommelRegio in 2009 114 cliënten uit de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld. Dit is iets minder dan in 2008, toen had zij 134 cliënten in beeld.

In 2009 is bij 76 cliënten uit de Dommelregio samengewerkt met of doorverwezen naar de ambulante GGzE. Bij 18 cliënten is samengewerkt met of doorverwezen naar de praktijkondersteuner huisartsenzorg (POH-GGz), bij 20 cliënten is samengewerkt met of doorverwezen naar Novadic-Kentron.

Tabel 6: bemoeizorg DommelRegio 2008 en 2009

Gemeente	2008		2009					
	Aantal personen in bemoeizorgtraject	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal personen in bemoeizorgtraject	Aantal per 10.000 inwoners	Samenwerking/ verwijzing ambulante GGzE	Samenwerking/ verwijzing Intramurale GGzE	Samenwerking/ verwijzing POH-GGz GGzE	Samenwerking/ verwijzing Novadic
Veldhoven	38	8,8	28	6,5	20	0	6	2
Valkenswaard	17	5,5	21	6,8	15	0	2	4
Best	21	7,2	12	4,1	5	0	4	3
Cranendonck	3	1,5	10	4,9	5	0	3	2
Bladel	9	4,7	10	5,2	7	0	0	3
Bergeijk	2	1,1	5	2,8	3	0	1	1
Eersel	14	7,7	9	5,0	5	0	1	3
Oirschot	5	2,8	5	2,8	3	0	1	1
Waalre	13	7,8	2	1,2	2	0	0	0
Son en Breugel	3	1,9	5	3,2	5	0	0	0
Heeze-Leende	2	1,3	1	0,7	1	0	0	0
Reusel-De Mierden	7	5,7	6	4,8	5	0	0	1
Buiten werkgebied/ onbekend	9		6		5	1	0	0
Dommelregio*	134	5.2	114	4.5	76	0	18	20

* exclusief St.Oedenrode en 'buiten werkgebied'

Lokale trend DommelRegio

De regionale trend laat een kleine afname (15%) zien van het aantal cliënten dat bij Mw DommelRegio in een bemoeizorgtraject zit. Er zijn echter verschillen tussen de gemeenten: in sommige gemeenten is het aantal cliënten dat in een bemoeizorgtraject zit in 2009 relatief licht toe -of afgenomen t.o.v. 2008. Een relatief sterke toename is te zien in de gemeenten Cranendonck en Bergeijk, het aantal cliënten uit deze gemeenten dat in een bemoeizorgtraject zit is in 2009 resp. verdrievoudigd en verdubbeld. Het aantal cliënten uit Waalre is met 85% afgenomen.

Stichting Welzijn Deurne

Stichting Welzijn Deurne (afdeling AMW) heeft een aantal keer per jaar lokaal overleg over zorgwekkende zorgmijders. Het gaat hierbij om zowel mensen die bij bemoeizorg in begeleiding zijn, die in het verleden daar bekend zijn geweest en mogelijk nieuwe aanmeldingen. Partners die, naast afdeling AMW, bij dit overleg aanwezig zijn, zijn woningbouwvereniging Bergopwaarts, politie

BZO, gemeente Deurne en GGZ Oost-Brabant. Hun taak is met name signaleren en doorverwijzen. Onduidelijk is of en in hoeverre de cliënten die besproken worden, ook bij de GGZ onder bemoeizorg zijn geregistreerd.

Lokale trend Welzijn Deurne

In 2009 zijn bij het overleg 24 mensen m.b.t. bemoeizorg besproken. Dat is 31% minder dan in 2008, toen zijn 35 bemoeizorgklanten besproken. In 2009 zijn van de 24 cliënten vijf in begeleiding bij maatschappelijk werk.

5.2 Overlast

Eén van de risicogroepen OGGZ van de Inspectie van Volksgezondheid is het aantal overlastmeldingen (niet met betrekking tot hangjongeren). Epidemiologen van de werkgroep Onderzoek en Registratie OGGz (GGD-NL) hebben onvoldoende aanknopingspunten gevonden om de indicator 'overlast' landelijk uniform en valide uit te werken als OGGz-risicogroep (Werkgroep Onderzoek & Registratie OGGZ, 2009).

In de regio Zuidoost-Brabant worden ten behoeve van de indicator gegevens verzameld over het aantal meldingen door drugsoverlast, overlast van/door dronken op straat en overlast van dak -en thuislozen.

5.2.1 Incidenten overlast politie

In tabel 7 staat het aantal incidenten overlast in verband met drugs per gemeente, over 2008 en 2009. In 2009 is bij de politie een ander bedrijfsprocessysteem in gebruik genomen. Hierdoor kunnen de cijfers uit 2009 niet één op één vergeleken worden met die van 2008. Cijfers over het aantal meldingen overlast van/door drugs, alsmede het aantal incidenten en meldingen overlast van/door dronkenschap over 2009 zijn niet beschikbaar.

In grotere gemeenten met meer (diversiteit aan) inwoners worden meer zaken gemeld dan in kleinere gemeenten. Om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken, staat in tabel 7, naast het aantal incidenten overlast i.v.m. drugs gemeente (2009), ook het aantal incidenten per 10.000 inwoners. De gemeenten staan in aflopende volgorde van het aantal inwoners.

Eindhoven en Helmond hebben in 2009 de meeste incidenten overlast i.v.m. drugs per 10.000 inwoners. Dit is gezien het aantal inwoners te verwachten. In verhouding tot het aantal inwoners is in Laarbeek en Bladel het aantal incidenten relatief hoog.

5.2.2 Typen overlast bemoeizorg

Bemoeizorgteam regio Helmond registreert welk type van overlast van toepassing is voor de cliënten die zij in zorg hebben. Voor 2009 zijn bij het afronden van de rapportage nog geen gegevens beschikbaar. In 2008 was van de 211 nieuwe cliënten de primaire problematiek hoofdzakelijk verslaving (47), psychiatrische problematiek (37) en vervuiling/verwaarlozing (31).

Tabel 7: aantal incidenten overlast i.v.m. drugs, per gemeente, 2008 en 2009

Overlast van/door drugs/medicijnen Incidenten		Overlast i.v.m. drugs Incidenten	
2008		2009	
Gemeente	Aantal	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven	424	248	11,7
Helmond	168	48	5,5
Veldhoven	8	4	0,9
Geldrop-Mierlo	4	10	2,6
Deurne	2	3	0,9
Valkenswaard	11	7	2,3
Best	5	3	1,0
Gemert-Bakel	6	3	1,0
Nuenen c.a.	4	4	1,8
Laarbeek	1	7	3,2
Cranendonck	8	3	1,5
Bladel	6	7	3,7
Someren	2	1	0,5
Bergeijk	2	3	1,7
Eersel	5	3	1,7
Oirschot	5	2	1,1
Waalre	2	1	0,6
Asten	1	1	0,6
Son en Breugel	-	4	2,6
Heeze-Leende	2	-	-
Reusel-De Mierden	4	2	1,6
Regio ZOB	670	364	5,0

Bron: Politie Brabant Zuidoost

Bij meerdere incidenten kan het om dezelfde persoon gaan

! let op, vanwege het in gebruik nemen van een ander bedrijfsprocessysteem, kunnen de gegevens van 2009 niet één op één vergeleken worden met die van 2008

5.3 (Dreigende) huisuitzettingen

In tabel 8 staat het aantal (dreigende) huisuitzettingen per gemeente. Deze cijfers zijn door de gemeenten aangeleverd. Acht gemeenten hebben de gegevens voor 2009 tijdig aangeleverd.

Bij de cijfers betreft het met name (dreigende) huisuitzettingen uit huurwoningen. De (dreigende) huisuitzettingen zijn voornamelijk het gevolg van betalingsachterstand/huurschuld. Landelijk gezien heeft 9% van alle huishoudens een huurachterstand (Van Laere & De Wit, 2005).

Bij de cijfers 2008 van gemeente Helmond gaat het om meerdere eigenaren die huisuitzettingen in gang zetten. Het betreft zowel particuliere eigenaren als (landelijke) vastgoedeigenaren. Ook zit in de cijfers incidenteel een bedrijfsuitzetting. Bij het merendeel gaat het echter om cijfers afkomstig van de woningcorporaties.

De cijfers 'dreigende huisuitzettingen' verwijzen met name naar de 'Exploot van Kennisgeving' (EvK). Dit is een mededeling van de deurwaarder aan de gemeenten dat tot ontruiming van de

woning wordt overgegaan, nadat de kantonrechter in een vonnis heeft uitgesproken dat de huurovereenkomst ontbonden mag worden. Deze EvK's worden door de gemeenten geregistreerd. Uit de cijfers blijkt dat niet altijd tot een daadwerkelijke ontruiming wordt overgegaan. Vaak betalen huurders op het allerlaatste moment of treffen een betalingsregeling. Soms vertrekken de huurders zelf.

Tabel 8: aantal (dreigende) huisuitzettingen, 2008 en 2009

Gemeente	2008		2009	
	Aantal huisuitzettingen	Aantal dreigende huisuitzettingen (incl. daadwerkelijke huisuitzettingen)	Aantal huisuitzettingen	Aantal dreigende huisuitzettingen (incl. daadwerkelijke huisuitzettingen)
Eindhoven	149*	350*	129	344
Helmond	88	228		
Veldhoven	8	34		
Geldrop-Mierlo	13		12	36
Deurne	11			
Valkenswaard	6	25	11^	17
Best	8	18		
Gemert-Bakel	5	6		
Nuenen c.a.	0			
Laarbeek				
Cranendonck				
Bladel				
Someren			0	3
Bergeijk	2		3	6
Eersel	1	?	0	0
Oirschot	2			
Waalre				
Asten				
Son en Breugel				
Heeze-Leende	-	±5	0	0
Reusel-De Mierden	0	?	1	9
Regio ZOB				

* het betreft hier gegevens van de woonoverlast –en woonzorgteams

^ Het betreft hier gegevens van de woningbouwvereniging. In de particuliere woningverhuur (incl. kamerverhuur) zijn ongeveer 10 woningen ontruimd, het aantal exploitanten is onbekend

Lokale trends

In 2009 zijn bij de gemeente Eindhoven 344 EvK's geregistreerd. In 2009 zijn 129 huisuitzettingen daadwerkelijk uitgevoerd. Deze gegevens kunnen niet één op één vergeleken worden met die van 2008. De cijfers 2008 van gemeente Eindhoven zijn afkomstig van de woonoverlast –en woonzorgteams (WOTs) en betreffen meer dan alleen EvK's. De woonoverlastteams Eindhoven hebben in 2009 370 adressen besproken, in 2008 bedroeg het aantal 350. De WOTs hebben in

2009 120 daadwerkelijke huisuitzettingen geregistreerd, dat is een daling van bijna 20% ten opzichte van 2008.

In Valkenswaard bedraagt in 2009 het aantal geplande ontruiming 17, dat is 32% minder dan in 2008. Daarentegen is het aantal daadwerkelijke huisuitzettingen toegenomen met 83%, van 6 naar 11. Naast de 11 huishoudens die bij de woningbouwvereniging zijn uitzet, zijn er ook 10 woningen in de particuliere sector ontruimd.

Preventie

Het aantal mensen dat in een eerder traject bespaard wordt van huisuitzetting, zoals door afstemmingsoverleg, budgetbeheer en vroegtijdig inbreng van de gemeenten, zal groter zijn dan het aantal EvK's.

Stichting Maatschappelijke Opvang (Smo)-Helmond heeft een VIP functionaris (Smo-Helmond, z.j.). VIP staat voor Vroegtijdige Interventie Probleemhuurders en is een samenwerkingsproject van Smo-Helmond, de Lev-groep en een aantal woningcorporaties. Het doel van VIP is te voorkomen dat mensen met een problematische huurachterstand uit hun huis worden gezet. Woningcorporaties kunnen probleemhuurders aanmelden bij de VIP-functionaris. Deze bezoekt de huurders, brengt de problemen in kaart en probeert tot een oplossing te komen. Tevens kan de VIP-medewerker de huurders naar een andere vorm van hulpverlening begeleiden, zoals de budgetwinkel, maatschappelijk werk of woonbegeleiding.

De *woonoverlast- en woonzorgteams Eindhoven* (WOTs) bestaat uit zes teams, waarin met verschillende partners gewerkt wordt, om, onder andere, huisuitzetting te voorkomen.

Mw DommelRegio is in haar regio ook actief in een woonoverlastteam.

Neos biedt Preventieve woonbegeleiding aan (st-Neos, z.j.). Deze vorm van woonbegeleiding is er voor huurders die dreigen te worden uitgezet uit hun woning vanwege overlastgevend gedrag of huurachterstand. Het doel van de woonbegeleiding is daadwerkelijke uitzetting te voorkomen. De ondersteuning richt zich op zaken als budgetbeheer, praktische hulp bij woonvaardigheden en het organiseren van de hulpverlening.

Regionale trends preventie huisuitzetting

Het aantal cliënten in Helmond in 2009 bij de VIP bedraagt 176 huishoudens. Dit aantal kan niet eenduidig vergeleken worden met de 138 huishoudens uit 2008, toen ging het om het aantal *aanmeldingen*. In 2009 is geen van de huishoudens uit huis gezet.

In 2009 is het aantal cliënten in de Peelregio (Deurne/Asten) bij de VIP 2 huishoudens. In 2008 bedroeg het aantal nog 121 huishoudens. Dit verschil is te verklaren door de stopzetting van het project door de woningcorporaties in het voorjaar 2009.

Neos heeft in 2009 32 cliënten/huishoudens preventieve woonbegeleiding gegeven, in 2008 betrof het 33 huishoudens. Van de 32 cliënten/huishoudens komen er 17 uit Eindhoven, 10 uit Geldrop-Mierlo, de overige 5 uit Best, Son en Breugel en Valkenswaard.

De woonoverlastteams Eindhoven hebben in 2009 370 adressen besproken, in 2008 350. Naast een absolute daling van het aantal huisuitzettingen (van 149 naar 120), is ook het percentage huisuitzettingen gedaald: in 2008 werd in Eindhoven 43% van de besproken huishoudens alsnog uitgezet, in 2009 betrof het 32%. De daling blijkt het gevolg van vroegsignalering van financiële problemen bij huishoudens en de overstijgende gemeentelijke regierol op casusniveau binnen de woonoverlast – en woonzorgteams (Gemeente Eindhoven, 2009a).

MW DommelRegio heeft in 2009 17 (dreigende) huisuitzettingen geregistreerd, in 2008 16. Hoeveel er daadwerkelijk uithuis geplaatst zijn is niet bekend, Mw DommelRegio heeft tot 2010 het aantal daadwerkelijke huisuitzettingen niet apart geregistreerd. De redenen van de (dreigende) huisuitzettingen zijn schulden (8), burencolliciet (4), verwaarlozing/vervuiling (3) en overlast geluid (2).

Koopwoningen

Dreigende huisuitzettingen in koopwoningen kunnen niet achterhaald worden. Huisuitzettingen van koopwoningen vinden plaats via een andere rechtelijke procedure (beslaglegging van woning, veiling).

5.4 Crisisopvang

In de regio Zuidoost-Brabant wordt hulp in crisissituaties onder andere geboden door het Doorgangshuis van Smo-Helmond, Crisisopvang Odulpha van Neos, de crisisdiensten van GGz Oost-Brabant en GGzE, en Portaal 040.

Het Doorgangshuis (Smo-Helmond)

In Helmond en de Peelregio kunnen jongeren (12-18 jaar) en volwassenen die in een acute crisissituatie verkeren, voor rust, veiligheid en begeleiding terecht bij het Doorgangshuis in Helmond (Smo-Helmond, z.j.). Binnen het Doorgangshuis wordt zeven dagen per week en 24 uur per dag crisisopvang geboden. Iedere cliënt ontvangt individuele, praktische en psychosociale begeleiding met als doel binnen twee maanden zicht te krijgen op een vervolg buiten het Doorgangshuis. Voor jongeren is deze periode vier weken.

Crisisopvang Odulpha (Neos)

Crisisopvang Odulpha vormt een tijdelijk opvangadres in Eindhoven met een gemiddelde opnameduur van 3 maanden, met Neos als overkoepelende organisatie (st-Neos, z.j.). Mensen die terecht kunnen bij Odulpha bevinden zich in een bedreigde of acute crisissituatie, zoals huisuitzetting, relatieproblemen, verslaving of andere sociale en maatschappelijke problemen. Naast volwassenen, (echt-) paren en gezinnen, kunnen ook zwerfjongeren tijdelijke opvang krijgen bij Odulpha. Naast de reguliere capaciteit van 25 crisisopvangbedden biedt Neos ook 10 noodbedden.

Portaal 040 (GGzE)

Personen die als gevolg van ernstige psychosociale en/of verslavingsproblemen in een crisissituatie terecht zijn gekomen, kunnen voor hulp naar Portaal 040 (GGzE, z.j.). Portaal 040 is een regionaal samenwerkingsverband (regio Eindhoven) tussen GGzE, Novadic-Kentron en Neos en biedt zeer kortdurende opvang (maximaal 7 dagen en dient als 'time-out') aan mensen met een meervoudige en complexe problematiek. Tijdens opname in Portaal 040 wordt gekeken welk vervolgtraject het best past bij de betreffende cliënt.

Tabel 9: gebruik crisisopvang MO, 2008 en 2009

	SMO-Helmond		Neos	
	2008	2009	2008	2009
Aantal toegelaten personen crisisopvang	218	179	69	89
Aantal crisiscontacten	415 geweigerd wegens capaciteitstekort	181 geweigerd wegens capaciteitstekort	-	
Herkomst *				
<i>Helmond</i>	45%	39%		2%
<i>Eindhoven</i>				55%
<i>Peelregio</i>	10%	17%		
<i>Regio Eindhoven (excl. gem. EhV)</i>				23%
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	35%	35%		
<i>N-Brabant buiten regio ZOB</i>				4%
<i>Overige provincies</i>	9%	7%		6%
<i>Buiten Nederland</i>	1%	0		
<i>Onbekend</i>				10%
Duur van de opvang in dagen	Gemiddeld 27		221	95**
<i>Jongeren</i>		Gemiddeld 18		
<i>Volwassenen</i>		Gemiddeld 45		
Bezettingsgraad	99%	103%	95%	78%-140%^
Aantal in Time-out woningen	7	27		63
<i>Helmond</i>	71%	79%		
<i>Peelregio</i>	29%	21%		

* Herkomst van toegelaten cliënten

Bij Neos zijn gegevens Herkomst gebaseerd op niet gefilterde cijfers (incl. cliënten die in units zitten en jeugdzorgcliënten)

** gemiddelde verblijfsduur volwassenen

^ uitgesplitst in instroom –en gezinnen instroom/beschermd wonen

Regionale trends Smo-Helmond en Neos

Smo-Helmond heeft in 2009 179 personen in de crisisopvang. Dat is 18% minder dan in 2008. Van de 179 personen in 2009 komt 39% uit Helmond. Verder heeft Smo-Helmond in 2009 27 cliënten in de time-out woningen (t.b.v. huiselijk geweld). Dit is bijna vier keer zoveel als in 2008.

Neos heeft in 2009 89 personen in de crisisopvang. Dat is 29% meer dan in 2008, toen zaten er 69 cliënten in de crisisopvang. In 2009 is de bezettingsgraad 78% voor volwassenen, 140% voor opvang van gezinnen. In 2009 zijn er bij Odulpha 25 gezinnen opgevangen. De herkomst van de cliënten is niet altijd duidelijk; een aantal komt uit het buitenland, maar tevens uit een

Nederlandse gemeente. Hier is alleen gekeken naar de gemeenten als herkomst. De gegevens over herkomst zijn gebaseerd op ongefilterde cijfers (N=110). In deze cijfers zitten ook cliënten die in de units zitten en een aantal jeugdzorgcliënten. De meeste cliënten komen uit Eindhoven of uit de regio Eindhoven. De gemiddelde verblijfsduur van 95 dagen in 2009 is beduidend lager dan de 221 dagen in 2008. In 2008 was de duur van de opvang in dagen hoog (uitgangspunt is een gemiddelde opnameduur van 3 maanden) vanwege te weinig doorstroming (zie tabel 9).

Neos heeft in 2009 63 personen in time-out woningen. Bij de cliënten gaat het om verslaafde prostituees (12), daders huiselijk geweld (19) en slachtoffer huiselijk geweld (32).

Regionale trend Portaal 040

Portaal 040 heeft in 2009 in de regio Eindhoven 698 crisisopnames gehad (bron: gemeente Eindhoven). Dat is 13% minder dan in 2008, toen betrof het 802 crisisopnames.

Regionale gegevens GGz

Bij het afronden van de rapportage zijn van de GGz instellingen over 2009 nog geen gegevens beschikbaar. In 2008 heeft GGz Oost-Brabant 3403 crisiscontacten gehad. Daarvan zijn er 1976 kortdurend geweest (zie tabel 10). Hulp

Tabel 10: Aantal crisiscontacten GGz, 2008

	GGz OB	GGzE
Crisis binnen kantoor tijd	2203	2859
Crisis buiten kantoor tijd	1200	836
Kortdurende crisis binnen	1192	
Kortdurende crisis buiten	784	

bij crisis binnen de instelling wordt niet sec door de 7 x 24 uren crisisdienst geleverd.

GGzE heeft in 2008 3695 crisiscontacten gehad (bron: gemeente Eindhoven).

5.5 Huiselijk geweld

Bij huiselijk geweld gaat het om lichamelijk, seksueel of psychisch geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer (gezinsleden, familieleden, ex-partners, vrienden, burens) wordt gepleegd (Ministerie van Justitie, z.j). Het kan voorkomen in de vorm van kindermishandeling en seksueel kindermisbruik, partner-relatiegeweld, en ouderenmishandeling/verwaarlozing.

5.5.1. Meldingen huiselijk geweld

Steunpunt huiselijk geweld Eindhoven /De Kempen

Het Steunpunt Huiselijk Geweld Eindhoven/De Kempen is een samenwerkingsproject van 14 professionele instellingen in de regio, waaronder hulpverlenings- en welzijnsinstellingen en de overheid. Het steunpunt is toegankelijk voor alle inwoners van Eindhoven en de Kempen (Huiselijkgeweldbrabant, z.j.a). De zaken worden hoofdzakelijk gemeld via de frontoffice (Neos), maar kunnen ook rechtstreeks via maatschappelijk werk DommelRegio gemeld worden.

Steunpunt huiselijk geweld regio Peelland

Het Steunpunt Huiselijk Geweld Regio Peelland is een samenwerkingsproject van de Lev-groep, in samenwerking met Stichting Welzijn Deurne, GGZ Oost-Brabant, Politie Brabant-Zuidoost, Stichting Maatschappelijke Opvang en alle gemeenten in het werkgebied. Het steunpunt is toegankelijk voor alle inwoners van Helmond, Deurne, Asten, Someren, Gemert-Bakel, Laarbeek, Geldrop-Mierlo en Nuenen (Huiselijkgeweldbrabant, z.j.a).

Regionale trends

In tabel 11 staat het aantal meldingen huiselijk geweld voor de regio Eindhoven/Dommelregio en regio Helmond. MW DommelRegio heeft in 2009 294 meldingen huiselijk geweld. St. Oedenrode valt niet binnen de regio ZOB (n=8). Tevens zijn er 93 meldingen van buiten het werkgebied. Het aantal meldingen huiselijk geweld van MW DommelRegio in de Dommelregio binnen regio ZOB komt daarmee op 193. Mw DommelRegio heeft in 2009 haar registratiesysteem aangepast op het gebied van huiselijk geweld. Voorheen ging zij bij hun werkwijze uit van het benaderen van één systeem. Gegevens over meldingen, daders en slachtoffers huiselijk geweld werden uit één registratiemodule gehaald. Hierdoor was, ook in 2008, het aantal meldingen gelijk aan het aantal daders en aantal slachtoffers. In 2009 registreren ze op drie modules, te weten daders, slachtoffers en kinderen. Het voordeel is dat Mw DommelRegio door dit nieuwe systeem een scherpere weergave van de werkelijkheid kan geven. Vanwege de verschillen in registratie, kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008.

Neos heeft in 2009 1009 meldingen huiselijk geweld. Het gaat hierbij om 902 unieke personen. Bij 83% van de meldingen betreft het een vrouw. In 2009 gaat het bij 792 van de meldingen om vrouwenmishandeling, bij 71 gevallen om mannenmishandeling, bij 23 om kindermishandeling, en bij 16 om ouderenmishandeling/verwaarlozing (mishandeling van een oudere). Ten slotte zijn er 107 gevallen van oudermishandeling (geweld van kind naar ouder). Bij deze gegevens is niet duidelijk in hoeverre het om slachtoffers en/of daders gaat. In 2008 was het aantal meldingen huiselijk geweld gelijk aan het aantal slachtoffers.

Voor 2008 zijn voor Mw DommelRegio en Neos geen lokale gegevens beschikbaar.

De Lev-groep heeft in 2009 358 nieuwe meldingen (dossiers) huiselijk geweld, waarvan 15 buiten het werkgebied. Bij de meldingen gaat het om 1062 nieuwe cliënten: 413 slachtoffers, 360 plegers en 289 betrokken 'kinderen' (het gaat hierbij om 'kinderen' t/m 70 jaar die anders dan slachtoffer of pleger bij het huiselijk geweld betrokken zijn). In 2008 betrof het aantal nieuwe aanmeldingen huiselijk geweld 376, waarvan 4 buiten het werkgebied (Maatschappelijke Dienstverlening Helmond-De Peelzoom, 2008; Huiselijkgeweld, z.j.b.). Het ging hierbij om 830 nieuwe cliënten: 370 slachtoffers, 358 plegers en 102 betrokken kinderen. Bij de gegevens per gemeente gaat het om meldingen afkomstig uit betreffende gemeente (zie tabel 11). De meeste meldingen komen uit de gemeente Helmond.

Kanttekening

Bij de cijfers van Neos en Mw DommelRegio gaat het grotendeels om dezelfde meldingen/slachtoffers huiselijk geweld. Het aantal situaties Huiselijk Geweld werkgebied Dommelregio komt grotendeels via de frontoffice Neos. Echter, er komen ook zaken rechtstreeks binnen bij Mw DommelRegio. Daardoor kunnen de gegevens van de DommelRegio afwijken van de aangeleverde cijfers van meldingen/cliënten bij Neos.

Tabel 11: aantal meldingen huiselijk geweld in 2008 en 2009, registratie per instelling

Gemeente	Neos		Mw DommelRegio		Lev groep	
			Aantal nieuwe meldingen		Dossierstroom*	Dossier*
	2008	2009	2008 (uit 2007, nog in behandeling 2008)	2009	2008	2009
Eindhoven	652					
Helmond	2				248	220
Veldhoven	48			28		
Geldrop-Mierlo	59					
Deurne					32	42
Valkenswaard	46			43		
Best	37			34		
Gemert-Bakel					31	30
Nuenen c.a.	26					
Laarbeek					19	22
Cranendonck	24			14		
Bladel	17			11		
Someren					23	19
Bergeijk	10			8		
Eersel	12			9		
Oirschot	14			11		
Waalre	14			10		
Asten					19	10
Son en Breugel	11			12		
Heeze-Leende	9			8		
Reusel-De Mierden	6			5		
Buiten werkgebied				93	4	15
Anders	22					
Regio						
Eindhoven	737	1009				
Dommelregio			234 (69)	193**		
Regio Helmond					372**	343**

* Bij de lokale gegevens gaat het om meldingen afkomstig uit betreffende gemeente

** Exclusief 'buiten werkgebied'

! let op, Mw DommelRegio heeft haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld aangepast. Hierdoor kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008

Registratie incidenten huiselijk geweld politie

De politie registreert verschillende incidenten, waaronder huiselijk geweld. De politie registreert op huiselijk geweld en partner-relatie geweld. Een incident is een breed begrip. Het betreft een

melding, aangifte of zaken die de politie zelf signaleert en muteert in haar bedrijfsprocessensysteem.

Regionale trends

Politie BZO heeft in 2009 in de regio Zuidoost-Brabant 3919 incidenten huiselijk geweld geregistreerd (zie tabel 12). Dit is ruim het dubbele van het aantal geregistreerde incidenten in 2008. Let op, bij meerdere incidenten kan het om dezelfde persoon gaan.

Lokale trends

Bij de meeste gemeenten is in 2009 bijna, of meer dan een verdubbeling te zien in het aantal incidenten huiselijk geweld t.o.v. 2008. Ten opzichte van de overige gemeenten is de toename in Son en Breugel en Reusel-De Mierden relatief laag; in deze gemeenten is het aantal incidenten huiselijk geweld in 2009 toegenomen met resp. 19% en 42%.

Eindhoven en Helmond hebben de meeste incidenten huiselijk geweld per 10.000 inwoners. Dit is gezien het aantal inwoners en de diversiteit hiervan te verwachten. In Cranendonck zijn in 2009 meer incidenten huiselijk geweld dan wat men op basis van het inwonersaantal zou verwachten.

Registratie misdrijven huiselijk geweld politie

Niet altijd wordt een melding of aangifte gedaan van huiselijk geweld. Er is sprake van een misdrijf wanneer iemand betrappt wordt op een strafbaar feit, in dit geval huiselijk geweld. Bij een misdrijf zal de betrokken ambtenaar een ambtelijk verbaal opstarten.

Regionale trends

Politie BZO heeft in 2009 in de regio Zuidoost-Brabant 1433 misdrijven huiselijk geweld geregistreerd (zie tabel 12). Dit is een toename van 50% t.o.v. 2008. Let op, bij meerdere misdrijven kan het om dezelfde persoon gaan.

Lokale trends

De regionale trend laat een toename zien in het aantal misdrijven huiselijk geweld in 2009, t.o.v. 2008. Er zijn echter grote verschillen tussen de gemeenten. Een *relatief* zeer sterke toename in het aantal misdrijven huiselijk geweld is te zien in Geldrop-Mierlo, Laarbeek, Bladel, Waalre en Heeze-Leende; hier is het aantal misdrijven in 2009 verdubbeld of verdrievoudigd. In Reusel-De Mierden is het aantal misdrijven huiselijk geweld in 2009 met 40% afgenomen t.o.v. 2008. In Nuenen c.a., Oirschot en Asten is het aantal misdrijven in 2009 relatief licht toegenomen (resp. 20%, 14% en 22%).

In Son en Breugel is het aantal gelijk gebleven. In de overige gemeenten is een relatief lichte tot sterke toename in het aantal misdrijven huiselijk geweld te zien (toename van 31% tot 79%).

Eindhoven en Helmond hebben de meeste misdrijven huiselijk geweld per 10.000 inwoners, wat gezien het aantal inwoners en de diversiteit hiervan te verwachten is. In 2009 is in Nuenen c.a. en

Reusel-De Mierden het aantal misdrijven huiselijk geweld ten opzichte van het totale inwonersaantal relatief laag.

Tabel 12: aantal incidenten en misdrijven huiselijk geweld en per 10.000 inwoners, 2008/2009

Gemeente	Incidenten				Misdrijven			
	2008		2009		2008		2009	
	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven	824	39,2	1615	76,1	444	21,1	614	28,9
Helmond	320	36,9	618	70,4	162	18,7	249	28,4
Veldhoven	98	22,8	209	48,6	45	10,5	66	15,3
Geldrop-Mierlo	65	17,1	215	56,6	36	9,5	75	19,7
Deurne	53	16,7	137	43,5	26	8,2	34	10,8
Valkenswaard	72	23,3	136	44,1	35	11,3	53	17,2
Best	63	21,7	123	42,4	31	10,7	44	15,2
Gemert-Bakel	45	16,0	126	44,2	20	7,1	46	16,1
Nuenen c.a.	25	11,1	70	31,2	15	6,6	18	8,0
Laarbeek	38	17,4	97	44,7	12	5,5	34	15,7
Cranendonck	38	18,8	103	50,8	14	6,9	25	12,3
Bladel	25	13,1	70	36,6	11	5,8	30	15,7
Someren	31	17,0	64	35,1	16	8,8	25	13,7
Bergeijk	21	11,6	49	27,1	13	7,2	17	9,4
Eersel	25	13,8	48	26,5	17	9,4	20	11,0
Oirschot	20	11,2	39	21,9	14	7,8	16	9,0
Waalre	13	7,8	47	28,4	6	3,6	17	10,3
Asten	32	19,5	56	34,2	18	11,0	22	13,4
Son en Breugel	31	20,1	37	23,8	11	7,1	11	7,1
Heeze-Leende	15	9,9	33	21,7	5	3,3	11	7,2
Reusel-De Mierden	19	15,3	27	21,7	10	8,1	6	4,8
Regio ZOB	1873	25,7	3919	53,5	961	13,2	1433	19,6

Bron: Politie Brabant Zuidoost

5.5.2. Slachtoffers huiselijk geweld

In tabel 13 staan de gegevens van de slachtoffers huiselijk geweld voor de regio Eindhoven/Dommelregio en regio Helmond. Wat betreft de cijfers van 2008, voor zowel Mw DommelRegio als Neos geldt dat het totaal aantal meldingen (zie tabel 11) gelijk is aan het aantal slachtoffers. Bij MW DommelRegio komt dit omdat zij tot 2009 de gegevens van meldingen, daders en slachtoffers huiselijk geweld uit één registratiemodule hebben gehaald.

Tevens geldt ook hier de eerdere genoemde kanttekening over overlap in het aantal situaties huiselijk geweld bij Neos en de Dommelregio.

Regionale trend

Mw DommelRegio heeft in 2009 410 slachtoffers huiselijk geweld in beeld. St. Oedenrode valt niet binnen de regio ZOB (n=9). Het aantal dat MW DommelRegio in 2009 in de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld heeft komt daarmee op 401. Het betreft met name vrouwen (80%). Mw DommelRegio heeft in 2009 haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld aangepast (zie toelichting Meldingen huiselijk geweld). Hierdoor kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008.

Tabel 13: aantal zichtbare slachtoffers betrokken bij huiselijk geweld in 2008 en 2009, registratie per instelling

Gemeente	Mw DommelRegio		Neos		Lev-groep	
	Aantal		Aantal		Aantal	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Eindhoven					1	2
Helmond					228	238
Veldhoven	78	56				
Geldrop-Mierlo					3	7
Deurne					34	47
Valkenswaard	50	77				
Best	49	85				
Gemert-Bakel					22	33
Nuenen c.a.						2
Laarbeek					20	25
Cranendonck	7	44				
Bladel	*	21				
Someren					25	32
Bergeijk	*	17				
Eersel	*	13				
Oirschot	8	12				
Waalre	7	25				
Asten					19	14
Son en Breugel	19	26				
Heeze-Leende	7	22				
Reusel-De Mierden	*	3				
Kempen-gemeenten* Buiten werkgebied/overig	73				18	13
Regio						
Dommelregio***	298**	401				
Regio Eindhoven			737			
Regio Helmond					351^	398^

* Kempen-gemeenten: Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel

** betreft nieuwe meldingen 2008 en meldingen 2007, nog in hulptraject

*** Exclusief st- Oedenrode

^ Excl. buitenwerkgebied, incl Geldrop-Mierlo en Nuenen

! let op, Mw DommelRegio heeft haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld aangepast. Hierdoor kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008

Uit de registratiegegevens van Neos wordt niet duidelijk bij hoeveel van de 1009 meldingen (902 cliënten) uit 2009 het om slachtoffers gaat.

De Lev-groep heeft in 2009 413 slachtoffers huiselijk geweld in beeld. Hiervan komen er 15 van buiten het werkgebied. Tachtig procent van de slachtoffers is vrouw. Bij 32 slachtoffers betreft het minderjarige kinderen (t/m 18 jaar). In 2008 waren er bij de Lev-groep 370 slachtoffers huiselijk geweld in beeld, waarvan 19 buiten het werkgebied. Ten opzichte van 2008 heeft de Lev-groep in 2009 12% meer slachtoffers huiselijk geweld in beeld. De vraag is in hoeverre de cliënten uit Geldrop-Mierlo en Nuenen ook bij Steunpunt HG Eindhoven worden geregistreerd.

Lokale trend

Bij de Lev-groep is in 2009 t.o.v. 2008 een lichte toename (12%) te zien van het aantal slachtoffers huiselijk geweld dat zij in beeld hebben. Lokaal zijn er verschillen. Het aantal slachtoffers uit Geldrop-Mierlo is in 2009 verdubbeld, het aantal uit Gemert-Bakel en Deurne met resp. 50% en 38% toegenomen. Het aantal slachtoffers uit Laarbeek en Someren is met een kwart toegenomen. Het aantal slachtoffers uit Asten is in 2009 met 26% afgenomen t.o.v. 2008.

5.5.3. 'Zichtbare' daders huiselijk geweld

Regionale trend

In tabel 14 staan gegevens van de politie over het aantal verdachten huiselijk geweld 2008 en 2009 in de regio Zuidoost -Brabant. In 2009 is het aantal geregistreerde verdachten huiselijk geweld t.o.v. 2008 met 27% toegenomen. De politie Brabant- Zuidoost heeft in 2009 in de regio 1200 verdachten huiselijk geweld geregistreerd, in 2008 betreft het 944 geregistreerde verdachten. In 2009 is 89% van de verdachten man, in 2008 91%. De meeste verdachten zitten in de leeftijdsgroep 35 t/m 44, gevolgd door de leeftijdsgroep 25 t/m 34 en 18 t/m 24.

Lokale trends

In de meeste gemeenten is het aantal geregistreerde verdachten huiselijk geweld in 2009 toegenomen t.o.v. 2008. In Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Cranendonck, Bladel, Someren, Waalre, Asten en Heeze-Leende is de toename relatief sterk; hier is het aantal verdachten in 2009 bijna, of meer dan, verdubbeld. In Reusel-De Mierden is het aantal geregistreerde verdachten met 75% afgenomen.

Tabel 14: aantal verdachten (politie) huiselijk geweld
2008 en 2009 per gemeente

Gemeente		2008	2009
<i>Eindhoven</i>	Man	385	468
	Vrouw	36	35
	Onbekend		5
<i>Helmond</i>	Man	156	169
	Vrouw	11	29
	Onbekend		1
<i>Veldhoven</i>	Man	47	49
	Vrouw	1	3
<i>Geldrop-Mierlo</i>	Man	30	55
	Vrouw	3	11
<i>Deurne</i>	Man	25	25
	Vrouw	4	5
<i>Valkenswaard</i>	Man	33	44
	Vrouw	3	5
<i>Best</i>	Man	21	27
	Vrouw	3	8
	Onbekend	1	0
<i>Gemert-Bakel</i>	Man	18	34
	Vrouw	1	2
<i>Nuenen c.a.</i>	Man	9	14
	Vrouw	4	0
<i>Laarbeek</i>	Man	11	27
	Vrouw	2	4
<i>Cranendonck</i>	Man	14	24
	Vrouw	-	3
<i>Bladel</i>	Man	10	19
	Vrouw	1	4
<i>Someren</i>	Man	11	23
	Vrouw	1	0
<i>Bergeijk</i>	Man	13	12
	Vrouw	3	4
	Onbekend	1	0
<i>Eersel</i>	Man	21	16
	Vrouw	3	4
<i>Oirschot</i>	Man	9	10
	Vrouw	4	2
<i>Waalre</i>	Man	2	14
	Vrouw	4	1
<i>Asten</i>	Man	11	14
	Vrouw	-	7
<i>Son en Breugel</i>	Man	9	9
	Vrouw	1	0
<i>Heeze-Leende</i>	Man	5	9
	Vrouw	-	1
<i>Reusel-de Mierden</i>	Man	15	2
	Vrouw	2	2

In tabel 15 staan gegevens over het aantal zichtbare daders huiselijk geweld. Uit de registratiegegevens van Neos wordt niet duidelijk om hoeveel daders huiselijk geweld het in 2009 gaat. Over 2008 zijn van Neos geen cijfers beschikbaar over het aantal daders.

Bij Mw DommelRegio komen de cijfers van het aantal daders huiselijk geweld 2008 overeen met het aantal slachtoffers en meldingen huiselijk geweld 2008.

De reden hiervoor is dat zij tot 2009, vanuit de werkwijze dat zij altijd een geheel systeem benaderen, de gegevens van meldingen, daders en slachtoffers huiselijk geweld uit één registratiemodule hebben gehaald. In 2009 heeft Mw DommelRegio haar registratiesysteem aangepast (zie toelichting meldingen huiselijk geweld).

Tabel 15: aantal zichtbare daders betrokken bij huiselijk geweld in 2008 en 2009, registratie per instelling

Gemeente	Mw DommelRegio		Neos	Lev-groep	
	Aantal		Aantal	Aantal	
	2008	2009	2009	2008	2009
Eindhoven				8	8
Helmond				208	197
Veldhoven	78	26			
Geldrop-Mierlo				2	9
Deurne				26	38
Valkenswaard	50	42			
Best	49	34			
Gemert-Bakel				24	29
Nuenen c.a.				1	
Laarbeek				19	19
Cranendonck	7	25		1	
Bladel	*	9			
Someren				21	20
Bergeijk	*	4			
Eersel	*	7			1
Oirschot	8	10			
Waalre	7	11			
Asten				18	15
Son en Breugel	19	11			
Heeze-Leende	7	9			
Reusel-De Mierden	*	2			
Kempen-gemeenten*	73				
Buitenwerkgebied/ overig				30	24
Regio					
Dommelregio**	298	190			
Regio Helmond				319[^]	327[^]

* Kempen-gemeenten : Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel

** Exclusief St-Oedenrode

[^] Excl. buitenwerkgebied, incl. Geldrop-Mierlo en Nuenen

! Iet op, Mw DommelRegio heeft haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld aangepast. Hierdoor kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008

Regionale trend

Mw DommelRegio heeft in 2009 195 daders huiselijk geweld in beeld. St. Oedenrode valt niet binnen de regio ZOB (n=5). Het aantal daders huiselijk geweld dat MW DommelRegio in 2009 in de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld heeft komt daarmee op 190. Het betreft met name mannen (85%), vooral in de leeftijd tussen 24 en 55 jaar. Omdat Mw DommelRegio in 2009 haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld heeft aangepast, kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008.

De Lev-groep heeft in 2009 360 plegers huiselijk geweld in beeld, waarvan 33 buiten het werkgebied. Het betreft 316 mannen en 44 vrouwen. Bij 19 plegers gaat het om minderjarige

kinderen (t/m 18 jaar). In 2008 heeft de Lev-groep 358 plegers huiselijk geweld in beeld, waarvan 39 buiten het werkgebied. De vraag is in hoeverre de cliënten uit Geldrop-Mierlo en Nuenen ook bij Steunpunt HG Eindhoven worden geregistreerd.

Lokale trend

In 2009 heeft de Lev-groep 38 plegers uit Deurne in beeld, dat is 46% meer dan in 2008. Het aantal plegers uit Gemert-Bakel dat in 2009 in beeld is, is t.o.v. 2008 met 21% toegenomen, in Asten met 17% afgenomen.

Tabel 16: aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld in 2008 en 2009, registratie per instelling

Gemeente	Politie		Mw Dommel Regio		Neos		Lev-groep	
	Aantal		Aantal		Aantal		Aantal	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Eindhoven	36	62						
Helmond	20	29						
Veldhoven	3	17	47	19				
Geldrop-Mierlo	3	11						
Deurne	3	9						
Valkenswaard	3	5	33	30				
Best	0	15	39	42				
Gemert-Bakel	3	6						
Nuenen c.a.	5	6						
Laarbeek	1	9						
Cranendonck	0	2	11	18				
Bladel	0	9	*	10				
Someren	6	6						
Bergeijk	2	2	*	8				
Eersel	-	-	*	3				
Oirschot	2	2	6	9				
Waalre	0	3	7	11				
Asten	1	7						
Son en Breugel	1	0	13	6				
Heeze-Leende	2	5	4	7				
Reusel-De Mierden	0	1	*	2				
Kempen-gemeenten*			49					
Buiten werkgebied				1				
Regio								
Zuid-Oost Brabant	91	206						
Dommelregio			209	165[^]				
Regio Eindhoven					88			
Regio Helmond							-	207[#]

* Kempen-gemeenten: Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel

[^] exclusief 'buiten werkgebied' en St-Oedenrode

[#] minderjarig: t/m 18 jaar

! let op, Mw DommelRegio heeft haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld aangepast. Hierdoor kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008

5.5.3. Minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld

In tabel 16 staan de gegevens van het aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld.

Het verschil tussen de organisaties in het geregistreerde aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld komt mogelijk door een verschil in de definiëring en de registratie. De vraag is in hoeverre het bij de aantallen gaat om kinderen die alleen getuige zijn van mishandeling, of zelf ook slachtoffer zijn van mishandeling.

Regionale gegevens en trend

Politie BZO heeft in 2009 206 minderjarige kinderen in beeld die betrokken zijn bij huiselijk geweld. Dat is ruim twee keer zoveel als in 2008. Mw Dommelregio heeft in 2009 169 minderjarige kinderen in beeld die betrokken zijn bij huiselijk geweld. Eén komt van buiten het werkgebied, drie uit St-Oedenrode. Het aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld dat MW DommelRegio in 2009 in de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld heeft komt daarmee op 165. Het betreft met name meisjes (139). Hier geldt wederom dat door de aanpassing die Mw DommelRegio in 2009 in haar registratiesysteem op het gebied van huiselijk geweld heeft doorgevoerd, de gegevens van 2009 niet vergeleken kunnen worden met die van 2008.

De Lev-groep heeft in 2009 207 minderjarige kinderen (t/m 18 jaar) in beeld die betrokken zijn bij huiselijk geweld. Hiervan zijn 156 getuige van het huiselijk geweld, 32 zijn slachtoffer en 19 kinderen zijn pleger huiselijk geweld. In 2008 betrof het aantal kinderen dat betrokken was bij huiselijk geweld 237 (Huiselijkgeweldbrabant, z.j.b). Hiervan was tweederde getuige van het huiselijk geweld. Onduidelijk is in hoeverre het bij de gegevens van 2008 om minderjarige kinderen gaat.

Uit de gegevens van Neos is niet duidelijk hoeveel minderjarige kinderen betrokken zijn bij het huiselijk geweld. Dit komt omdat Neos deze gegevens niet altijd aangeleverd krijgt. Neos heeft in 2009 647 kinderen (niet alleen minderjarig) in beeld die betrokken zijn bij het huiselijk geweld: 89 kinderen als slachtoffers, 505 als getuige en 53 als pleger. Bij de 1009 meldingen van huiselijk geweld uit 2009, gaat het in 23 gevallen om kindermishandeling. In 2008 ging het bij de 737 meldingen van huiselijk geweld, bij 26 gevallen om kindermishandeling/kindermisbruik.

5.5.5. Aangiften huiselijk geweld (uitsluitend door politie)

De politie Brabant-Zuidoost registreert, wat betreft huiselijk geweld, alleen aangiften² huiselijk geweld en partner relatiegeweld. In tabel 17 staan per gemeente het aantal aangiften huiselijk geweld en het aantal

aangiften per 10.000 inwoners. Met de laatste maat zijn de gemeenten onderling vergelijkbaar. De gemeenten staan in afnemende volgorde van het totaal aantal inwoners. Let op, meerdere aangiften kunnen hetzelfde slachtoffer betreffen.

Tabel 17: aantal aangiftes huiselijk geweld en per 10.000 inwoners, 2008 en 2009

Gemeente	2008		2009	
	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven	339	16,1	429	20,2
Helmond	130	15,0	180	20,5
Veldhoven	37	8,6	44	10,2
Geldrop-Mierlo	30	7,9	50	13,2
Deurne	22	7,0	24	7,6
Valkenswaard	29	9,4	33	10,7
Best	24	8,3	32	11,0
Gemert-Bakel	16	5,7	31	10,9
Nuenen c.a.	9	4,0	13	5,8
Laarbeek	11	5,0	23	10,6
Cranendonck	10	4,9	16	7,9
Bladel	7	3,7	25	13,1
Someren	15	8,2	17	9,3
Bergeijk	11	6,1	10	5,5
Eersel	13	7,2	15	8,3
Oirschot	12	6,7	15	8,4
Waalre	3	1,8	14	8,5
Asten	13	7,9	11	6,7
Son en Breugel	7	4,5	4	2,6
Heeze-Leende	4	2,6	8	5,3
Reusel-De Mierden	9	7,3	4	3,2
Regio ZOB	751	10,3	998	13,6

Regionale trend

In 2009 is in de regio Zuidoost-Brabant het aantal aangiften huiselijk geweld t.o.v. 2008 met 33% toegenomen.

Bron: Politie BZO

Lokale trends

De regionale trend laat een toename zien in het aantal aangiften van huiselijk geweld in 2009, t.o.v. 2008. Er zijn echter grote verschillen tussen de gemeenten. Een *relatief* zeer sterke toename in het aantal aangiften huiselijk geweld is te zien in Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel en Cranendonck (toegenomen met resp. 67%, 94% en 60%). In Laarbeek, Bladel, Waalre en Heeze-Leende is het aantal aangiften verdubbeld of (meer dan) verdrievoudigd. In Reusel-De Mierden is het aantal aangiften in 2009 relatief sterk gedaald (afgenomen met 55%), in Bergeijk, Astén en Son en Breugel is het aantal relatief licht afgenomen t.o.v. 2008. In de overige gemeenten is een relatief lichte tot sterke toename in het aantal aangiften te zien (toename van 9% tot 44%).

In Bladel worden in 2009 meer aangiften huiselijk geweld gedaan dan op basis van het aantal inwoners zou worden verwacht, terwijl dit in 2008 nog relatief laag was. In Son en Breugel worden

² Een aangifte betreft een voorval waarbij een persoon aangifte heeft gedaan van een strafbaar feit. In het algemeen zijn het strafbare feiten met een (direct aanwijsbaar) slachtoffer, bijvoorbeeld straatroof, diefstal of huiselijk geweld.

minder aangiften gedaan dan op basis van het aantal inwoners zou worden verwacht. Ook in Reusel-De Mierden is in 2009 het aantal aangiften ten opzichte van het totale inwonersaantal relatief laag.

5.5.6. Aantal huisuitzettingen vanwege tijdelijk huisverbod.

Op 1 januari 2009 is de Wet Tijdelijk Huisverbod ingegaan. Een tijdelijk huisverbod wordt opgelegd door de burgemeester aan een persoon van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat. Deze persoon mag tien dagen zijn of haar woning niet meer in en gedurende het huisverbod geen contact opnemen met de personen die in het huis verblijven (partner, kinderen, of anderen). De maatregel is bedoeld om escalatie te voorkomen, zowel de dader als de achterblijvers op adem te laten komen en hulp te bieden (WODC, z.j.).

Regionale gegevens

Mw DommelRegio heeft in 2009 24 gevallen van tijdelijk huisverbod geregistreerd. Steunpunt huiselijk geweld regio Peelland voerde in 2009 27 tijdelijke huisverboden uit (Levgroep, 2010).

5.6 Woningvervuilingen

Woningvervuiling is hier gedefinieerd als 'het aantal meldingen woningvervuilingen'.

Lokale trend DommelRegio

Maatschappelijk werk DommelRegio neemt deel aan een woonoverlastteam in haar regio. Het doel van een dergelijke team is om woonoverlast te voorkomen, te verminderen en waar mogelijk te stoppen. Mw DommelRegio registreert op een aantal indicatoren. In 2008 heeft zij voor woningvervuiling gegevens aangeleverd uit 'problemen met betrekking tot buurtrelaties'. Zij registreerde toen niet specifiek op vervuiling. In 2009 is de registratie aangepast en wordt geregistreerd op een nieuwe problematiek 'vervuiling'. Door deze aanpassing kunnen gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008. In tabel 18 staat voor het werkgebied van Mw DommelRegio (12 gemeenten regio ZOB) het aantal 'problemen met betrekking tot buurtrelaties' (cijfers 2008) en het aantal 'vervuilingen' (cijfers 2009). Uit de gegevens wordt wel duidelijk dat het bij de 53 meldingen vanwege problemen met betrekking tot buurtrelaties die in 2008 zijn geregistreerd, om een overschatting gaat wat betreft woningvervuilingen. In 2009 is het aantal geregistreerde 'vervuilingen' in de Dommelregio slechts drie.

Regionale gegevens Lev-groep

De Lev-groep maakt deel uit van een team woonoverlast. Zij heeft in 2009 16 cliënten met als belangrijkste overlastklacht vervuiling/verwaarlozing in beeld.

Tabel 18: Aantal meldingen woningvervuilingen in 2008 en 2009, registratie per instelling

Gemeente	Mw DommelRegio		Bemoeizorg team regio Helmond		Bemoeizorg team Eindhoven	
	Aantal		Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	
	2008	2009	2008		2008	2009
Eindhoven						
Helmond						
Veldhoven	8					
Geldrop-Mierlo						
Deurne						
Valkenswaard	6	2				
Best	7					
Gemert-Bakel						
Nuenen c.a.						
Laarbeek						
Cranendonck	3					
Bladel	2					
Someren						
Bergeijk	2					
Eersel	6					
Oirschot	5	1				
Waalre	5					
Asten						
Son en Breugel	3					
Heeze-Leende	1					
Reusel-De Mierden	5					
Regio Dommelregio	53	3				
Regio Helmond			66	3,3		
Regio Eindhoven					100	118

! let op, Mw Dommelregio heeft haar registratiesysteem op het gebied van vervuiling aangepast. De cijfers van 2008 zijn aangeleverd uit "problemen m.b.t. buurtrelaties", de gegevens uit 2009 verwijzen specifiek naar de problematiek 'vervuiling'. Door de aanpassing kunnen de gegevens van 2009 niet vergeleken worden met die van 2008

Regionale gegevens Bemoeizorgteams

Het bemoeizorgteam Eindhoven heeft in 2009 118 cliënten in zorg met de problematiek vervuiling/verwaarlozing (zie tabel 18). In 2008 betrof het 100 cliënten. Bij het afronden van de rapportage zijn van bemoeizorg regio Helmond nog geen gegevens over 2009 beschikbaar. In 2008 heeft het bemoeizorgteam regio Helmond 66 nieuwe cliënten in zorg met als klacht c.q. problematiek vervuiling/verwaarlozing. Bij 31 cliënten gaat het om primaire problematiek (belangrijkste klacht), bij 23 gaat het om secundaire problematiek (tweede klacht, minder zwaar als de primaire). Bij 12 cliënten is vervuiling/verwaarlozing de minst erge klacht (tertiere problematiek). Ook deze cijfers zijn waarschijnlijk een overschatting. Vervuiling/verwaarlozing is breder dan alleen woningvervuiling.

5.7 Eenzaamheid

In de literatuur wordt eenzaamheid gedefinieerd als een onplezierig en niet toelaatbare ervaren verschil tussen de relaties zoals men die heeft en de relaties zoals men zich wenst (Fokkema & van Tilburg, 2006). Het verschil in gerealiseerde en gewenste relaties zal nog ernstiger worden ervaren wanneer de betrokkene denkt dat er op korte of lange termijn geen oplossing mogelijk is.

Maatschappelijk werk DommelRegio registreert als eerstelijnsorganisatie op de indicator eenzaamheid. Stichting Welzijn Deurne registreert op een grote verscheidenheid aan problemen waarvoor cliënten een beroep kunnen doen op het maatschappelijk werk, waaronder eenzaamheid. Onis en Paladijn, organisaties voor welzijnsdiensten, registreren op een aantal welzijnsvragen, waaronder eenzaamheid. Het bemoeizorgteam regio Helmond registreert bij nieuwe aanmeldingen ook op eenzaamheid als type overlast. GGDBZO heeft in haar monitorcyclus bij volwassenen (2005) en ouderen (2006) de indicator eenzaamheid meegenomen. Daarbij is onder andere gemeten in hoeverre de respondent zich (zeer) eenzaam voelt.

In tabel 19 staan de gegevens van Mw Dommelregio en de Welzijnsinstellingen, in tabel 20 de gegevens van GGDBZO.

Regionale en lokale trends DommelRegio

Maatschappelijk Werk DommelRegio heeft in 2009 in haar werkgebied 19 personen in beeld die eenzaam zijn. Van twee is onbekend uit welke gemeente zij komen, 3 komen uit St. Oedenrode. In totaal heeft MW DommelRegio in 2009 14 mensen uit de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld. Dat is 62% minder dan in 2008. Met name Veldhoven en Eersel vallen op, hier is het aantal mensen dat vanwege eenzaamheid in beeld is van 10 personen afgenomen naar 1 persoon.

Gegevens Welzijnsinstellingen

Algemeen maatschappelijk werk van Stichting Welzijn Deurne heeft in 2009 aan twee cliënten met eenzaamheidsproblematiek hulp verleend. Daarnaast zijn er vier signalen bij andere afdelingen geweest. In 2008 hebben 11 cliënten uit Deurne vanwege eenzaamheid een beroep gedaan op het maatschappelijk werk van Stichting Welzijn Deurne.

Het aantal ouderen uit Someren dat in 2009 een beroep heeft gedaan op Onis vanwege eenzaamheidsproblematiek, bedraagt 11 mensen. Van Asten zijn hierover geen gegevens beschikbaar. Verder hebben 14 'koppels' uit Asten en Someren ondersteuning gekregen vanuit 'een klant en een maatje'. Aanleiding hiervoor is vaak eenzaamheid.

Het aantal mensen uit Valkenswaard dat in 2009 een beroep heeft gedaan op Paladijn vanwege eenzaamheid bedraagt 37. In Heeze-leende hebben 9 mensen vanwege eenzaamheid een beroep gedaan op Paladijn.

Gegevens bemoeizorgteam regio Helmond

Over 2009 zijn geen gegevens van het bemoeizorgteam regio Helmond beschikbaar. In 2008 heeft het bemoeizorgteam 14 nieuwe cliënten in zorg met als klacht c.q. problematiek eenzaamheid. Bij 4 cliënten gaat het om primaire problematiek (belangrijkste klacht), bij 3 cliënten gaat het om

secundaire problematiek (tweede klacht, minder zwaar als de primaire). Bij 7 cliënten is eenzaamheid de minst erge klacht (tertiaire problematiek).

Tabel 19: Eenzaamheid in de regio Zuidoost Brabant, absoluut en per 10.000

Gemeente	Mw DommelRegio				Welzijnsinstellingen			
	2008		2009		2008		2009	
	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven								
Helmond								
Veldhoven	10	2,3	1	0,2				
Geldrop-Mierlo								
Deurne					11*	3,5	6*	1,9
Valkenswaard	4	1,3	5	1,6			37***	12,0
Best	2	0,7	3	1,0				
Gemert-Bakel								
Nuenen c.a.								
Laarbeek								
Cranendonck	-		1	0,5				
Bladel	4	2,1	-	-				
Someren							11**	6,0
Bergeijk	2	1,1	1	0,6				
Eersel	10	5,5	1	0,6				
Oirschot	3	1,7	-	-				
Waalre	1	0,6	1	0,6				
Asten								
Son en Breugel	1	0,6	-	-				
Heeze-Leende	-		-	-			9***	5,9
Reusel-De Mierden	-		1	0,8				
Regio Dommelregio	37	1,4	14^	0,55				
Regio Helmond								
Regio Zuid-Oost Brabant								

* gegevens Stichting Welzijn Deurne

** gegevens Onis, organisatie voor welzijn

*** Gegevens Paladijn, organisatie voor welzijn

^ Exclusief St-Oedenrode en onbekend

Gegevens GGDBZO

In de GGD monitors is eenzaamheid gemeten met de eenzaamheidsschaal. De score op deze schaal vormt een objectieve maat voor eenzaamheid. De gegevens zijn van 2005 en 2006. Hoewel de gegevens enigszins gedateerd zijn, geven ze een indruk hoeveel volwassenen en ouderen in de regio zich eenzaam voelen. Eind 2010 zijn nieuwe gegevens voor de volwassenen en ouderen

beschikbaar, deze zullen in de volgende monitor meegenomen worden.

Tabel 20: Eenzaamheid in de regio Zuidoost Brabant, gegevens GGD Brabant Zuidoost

Gemeente	Monitors GGD Brabant Zuidoost	
	(zeer) ernstig eenzame volwassenen ¹ %	(zeer) ernstig eenzame ouderen ² %
	2005	2006
Eindhoven	10	12
Helmond	9	10
Veldhoven	7	10
Geldrop-Mierlo	7	10
Deurne	8	10
Valkenswaard	8	11
Best	5	9
Gemert-Bakel	8	7
Nuenen c.a.	5	7
Laarbeek	7	6
Cranendonck	9	7
Bladel	6	8
Someren	7	7
Bergeijk	4	7
Eersel	5	6
Oirschot	5	8
Waalre	8	8
Asten	5	6
Son en Breugel	5	7
Heeze-Leende	4	5
Reusel-De Mierden		
Mierden	5	5
Regio Zuidoost Brabant*	7	8

¹ Bron: Volwassenenmonitor 19 t/m 64 jaar, GGD BZO 2005

² Bron: Ouderenmonitor (65 plussers), GGD BZO, 2006

* Regio is exclusief Eindhoven

Let op: bij de vetgedrukte aantallen gaat het om statistisch significante verschillen van desbetreffende gemeente t.o.v. de regio

Uit de monitors blijkt dat in 2005 in de regio Zuidoost-Brabant 700 op de 10.000 (7%) volwassenen (zeer) ernstig eenzaam zijn (dit is exclusief gemeente Eindhoven)³ (zie tabel 20). In Bergeijk en Heeze-Leende zijn relatief minder volwassenen (zeer) ernstig eenzaam dan gemiddeld in de regio. In Eindhoven zijn 1000 op de 10.000 volwassenen (10%) (zeer) ernstig eenzaam.

In 2006 zijn 800 op de 10.000 ouderen (8%) in de regio Zuidoost-Brabant (exclusief Eindhoven) (zeer) ernstig eenzaam. In Eersel, Heeze-Leende en Reusel-De Mierden zijn relatief minder ouderen (zeer) ernstig eenzaam dan gemiddeld in de regio, in Helmond en Valkenswaard zijn het er relatief meer. In Eindhoven zijn 1200 op de 10.000 ouderen (12%) (zeer) ernstig eenzaam.

³ voor de gemeente Eindhoven zijn tot 2007 afzonderlijke monitors uitgevoerd. Van de volwassenenmonitor en de ouderenmonitor zijn de percentages van regio Zuidoost Brabant die in de tabellen staan zijn exclusief Eindhoven. Voor de monitors tot 2007 is een statistische vergelijking van de cijfers tussen de gemeente Eindhoven en de regio Zuidoost Brabant niet mogelijk. De regionale cijfers worden wel gegeven, om een indruk te geven hoe de percentages van Eindhoven zich verhouden tot die van de regio.

Bereik eenzame personen

Er is een groot verschil tussen het aantal mensen (per 10.000) dat zeer eenzaam is en het aantal dat wordt bereikt door verschillende zorginstellingen. De groep eenzamen mensen is een moeilijk te bereiken doelgroep. Eenzaamheid is moeilijk te signaleren. Er worden of zijn in de regio verschillende projecten om (dreigende) eenzaamheid te signaleren en te voorkomen uitgevoerd, zoals Deurne Sociaal Open en het project 'van eenzaam naar sociaal redzaam' (in de gemeenten Geldrop-Mierlo, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek en Someren).

Niet alle personen die zich eenzaam voelen willen hulp of hebben hulp nodig. Deels hangt dat samen met de ernst van de eenzaamheid; mensen die matig eenzaam zijn redden zich waarschijnlijk beter dan diegenen die ernstig eenzaam zijn. Van de eenzame personen die wel hulp willen of nodig hebben, ontvangt een deel al hulp door zelf gericht op zoek te gaan naar hulp (bijvoorbeeld lidmaatschap vereniging, aanmelden maatschappelijk werk) of via een preventieve signaleringsmethodiek van zorginstellingen.

Uit de cijfers van de ouderenmonitor blijkt dat in Zuidoost-Brabant van de ouderen die zelf aangeven eenzaam te zijn (subjectieve maat), een derde hulp wil ontvangen om daar iets aan te doen (33%). Twaalf procent van de eenzame ouderen wil hulp ontvangen, maar krijgt het nog niet.

De cijfers maken niet inzichtelijk in hoeverre het om een OGGz-doelgroep gaat; hoeveel inwoners in de regio Zuidoost-Brabant zijn eenzaam en willen of krijgen geen hulp, terwijl ze dit wel nodig hebben?

5.8 Aantal meldingen van grote psychisch en/of sociaal leed achter gesloten deuren, geen sprake van overlast

Regionale gegevens/trend DommelRegio

Bij Outreachende Hulpverlening DommelRegio staan in 2009 103 cliënten geregistreerd vanwege meldingen van groot psychisch of sociaal leed achter gesloten deuren (zie tabel 21). Hiervan komen er 17 uit St. Oedenrode, 2 zijn van buiten het werkgebied, van 4 is de verblijfplaats onbekend. In totaal heeft Mw DommelRegio in 2009 80 cliënten uit de Dommelregio binnen de regio ZOB in beeld. Dat is meer dan in 2008, toen ging het om 59 cliënten. Het is niet duidelijk in hoeverre bij de gegevens *geen* sprake is van overlast; MW DommelRegio registreert op de hoofdproblematiek "Gezondheid: psychosociale problematiek".

Opvallend is het aantal meldingen uit Eersel, dat is meer dan men op basis van het inwonersaantal zou verwachten.

Gegevens regio Helmond

Over 2009 zijn bij het afronden van de rapportage nog geen gegevens van het bemoeizorgteam regio Helmond beschikbaar. In 2008 heeft het bemoeizorgteam regio Helmond 38 nieuwe cliënten in zorg met als klacht c.q. problematiek psychosociale problematiek. Bij 13 cliënten gaat het om primaire problematiek (belangrijkste klacht), bij 15 cliënten gaat het om secundaire problematiek (tweede klacht, minder zwaar als de primaire). Bij 10 cliënten is psychosociale problematiek de minst erge klacht (tertiere problematiek). Ook hier geldt dat niet duidelijk is in hoeverre er *geen* sprake is van overlast, maar uitsluitend verwaarlozing/leed achter gesloten deuren. Er kunnen bij cliënten namelijk meerdere typen van overlast van toepassing zijn.

Onis heeft in 2009 9 cliënten uit Someren ondersteund, waarbij sprake was van een klein sociaal netwerk en een complexe situatie (combinatie van meerdere factoren, zoals gezondheid, financiële situatie, persoonlijke vaardigheden etc.).

Tabel 21: aantal meldingen van groot psychisch of sociaal leed (ORH), 2009

Gemeente	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven		
Helmond		
Veldhoven	24	5,6
Geldrop-Mierlo		
Deurne		
Valkenswaard	1	0,3
Best	8	2,8
Gemert-Bakel		
Nuenen c.a.		
Laarbeek		
Cranendonck	10	4,9
Bladel	2	1,0
Someren		
Bergeijk	4	2,2
Eersel	11	6,1
Oirschot	3	1,7
Waalre	4	2,4
Asten		
Son en Breugel	6	3,9
Heeze-Leende	2	1,3
Reusel-De Mierden	5	4,0
Buiten werkggebied/onbekend	6	
St. Oedenrode	17	
Regio		
Dommelregio	80*	3,1*

Bron: Mw Dom melRegio

* Excl. St. Oedenrode en buiten werkggebied/onbekend

5.9 Aantal meldingen met een klein persoonlijk netwerk en structureel weinig sociale contacten

Het hebben van een klein persoonlijk netwerk en structureel weinig sociale contacten wil niet zeggen dat men zich per definitie eenzaam voelt. Uit onderzoek blijkt dat mensen met een groot netwerk zich toch eenzaam kunnen voelen en omgekeerd mensen met een klein netwerk geen eenzaamheid hoeven te ervaren (Hortulanus, Machielse & Meeuwesen, in Linders, 2004). Wel behoren de mensen met een klein netwerk die daarmee tevreden zijn (contactarmen), net zoals de groep eenzamen, tot de groep kwetsbare burgers. Zij lopen risico in een sociaal isolement te komen (Linders, 2004). Mensen die het meest onzichtbaar blijven zijn de sociaal geïsoleerden: mensen met weinig contacten die zich daar erg eenzaam onder voelen.

Maatschappelijk Werk DommelRegio heeft in 2009 geen cliënten in beeld die geregistreerd zijn op Outreachende Hulpverlening Informatie en Advisering.

Volgens de gegevens van Onis vallen de 11 ouderen uit Someren die in 2009 een beroep op Onis hebben gedaan vanwege eenzaamheidsproblematiek, onder de beschrijving mensen met een klein persoonlijk netwerk en structureel weinig sociale contacten.

5.10 Samenvatting

Bemoeizorgklanten in zorg

3. In de regio Zuidoost-Brabant zitten in 2009 in totaal 834 cliënten in een bemoeizorgtraject. Een klein aantal van de cliënten komt van buiten de regio Zuidoost-Brabant (o.a. st-Oedenrode =11). Bemoeizorgteam Eindhoven heeft in 2009 iets minder cliënten (7%) in begeleiding dan in 2008, Bemoeizorg regio Helmond heeft er 13% meer. Mw DommelRegio heeft in 2009 iets minder cliënten uit de Dommelregio binnen regio ZOB bereikt dan in 2008. Stichting Welzijn Deurne heeft in 2009 31% minder zorgwekkende zorgmijders besproken dan in 2008.

Incidenten overlast

4. In 2009 heeft de politie BZO een ander bedrijfsprocessysteem in gebruik genomen. Hierdoor kunnen gegevens van overlast uit 2009 niet één op één vergeleken worden met die van 2008. Bovendien zijn voor 2009 alleen gegevens over het aantal *incidenten* overlast i.v.m. drugs bekend en geen gegevens over meldingen.
In 2009 waren er in de regio Zuidoost-Brabant 364 incidenten overlast i.v.m. met drugs. Het groot aantal incidenten in Eindhoven en Helmond is gezien de grootte en diversiteit aan inwoners te verwachten.
5. In de gemeenten Laarbeek en Bladel is in 2009 in verhouding tot het aantal inwoners, het aantal incidenten overlast i.v.m. drugs relatief hoog.

(Dreigende) huisuitzettingen

6. Omdat niet alle gegevens op het moment van de eindrapportage ontvangen zijn, is niet bekend wat het totaal aantal (dreigend) huisuitzettingen in de regio Zuidoost-Brabant over 2009 is. Wel is duidelijk dat het aantal dreigende huisuitzettingen (EvK's of eerder in traject) groter is dan het aantal daadwerkelijke huisuitzettingen. Door afstemmingsoverleg, betalingsregelingen of betalen bij dreigende ontruiming, wordt daadwerkelijke huisuitzetting vaak voorkomen.
7. In 2009 zijn in de regio Zuidoost-Brabant bij de woonoverlastteams en de preventieve woonbegeleiding 597 huishoudens met dreigende huisuitzettingen geregistreerd.
8. De (dreigende) huisuitzettingen zijn met name het gevolg van betalingsachterstand/huurschuld.

Crisisopvang

9. In 2009 zitten in de regio Zuidoost-Brabant 268 cliënten in de crisisopvang van de Maatschappelijke Opvang; 179 bij Smo-Helmond en 89 bij Neos. Bij Smo-Helmond is het aantal cliënten in 2009 t.o.v. 2008 met 18% afgenomen, bij Neos met 29% toegenomen. Van de 179 cliënten in de crisisopvang van SMO-Helmond komt 56% uit Helmond en de Peelregio. Van de 110 cliënten (incl. cliënten die in units zitten en jeugdzorgcliënten) van Neos is bij 78% de gemeente van herkomst Eindhoven of een gemeente in de regio Eindhoven. De definiëring van herkomst is hierbij niet eenduidig.
Het samenwerkingsproject Portaal 040 heeft in 2009 in de regio Eindhoven 698 crisisopnames gehad, dat is 13% minder dan in 2008.
10. In regio Zuidoost-Brabant zitten in 2009 78 cliënten in Time Out woningen t.b.v. huiselijk geweld; 27 bij Smo-Helmond, 51 bij Neos.
11. Over 2009 zijn geen gegevens over het aantal crisiscontacten bij de GGZ beschikbaar. In 2008 heeft GGz Oost Brabant 3403 crisiscontacten gehad, GGzE 3695 crisiscontacten.

Huiselijk geweld

Het is moeilijk een eenduidig beeld te krijgen over het aantal slachtoffers, ouders en minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld in de regio ZOB. Dit komt omdat verschillende organisaties gegevens hierover registreren en verschillen in de manier waarop ze registreren. De gegevens kunnen niet zomaar bij elkaar opgeteld worden.

12. In regio Helmond is in 2009 het aantal nieuwe meldingen huiselijk geweld 358, waarvan 15 buiten het werkgebied. Het gaat hierbij om 1062 cliënten (waarvan 63 buiten het werkgebied). Ten opzichte van het aantal cliënten in 2008 is dat een toename van 28%. In de regio Eindhoven zijn de gegevens minder eenduidig, omdat zowel Mw DommelRegio als Neos registreren. De twee organisaties verschillen in het registreren van de gegevens. Bovendien heeft MW DommelRegio in 2009 haar registratiesysteem aangepast, waardoor gegevens van 2009 niet vergeleken kunnen worden met die van 2008. Mw DommelRegio heeft in 2009 294 meldingen huiselijk geweld. Hiervan zijn 193 meldingen in de Dommelregio binnen regio ZOB. Neos heeft in 2009 1009 meldingen huiselijk geweld. Het gaat hierbij om 902 unieke personen.
13. Politie BZO heeft in 2009 in de regio Zuidoost-Brabant 3919 incidenten huiselijk geweld geregistreerd. Dat is ruim het dubbele van het aantal incidenten in 2008 (1873 incidenten). Bij de meeste gemeenten is deze verdubbeling te zien. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven huiselijk geweld in regio Zuidoost-Brabant is in 2009 ten opzichte van 2008 met 50% toegenomen (1433 vs. 961). Het aantal aangiften huiselijk geweld in de regio Zuidoost-Brabant is in 2009 998, een toename van 33% t.o.v. 2008.
14. Bij de gegevens van Neos is niet duidelijk in hoeverre het bij het aantal cliënten om slachtoffers gaat. Mw DommelRegio heeft in 2009 410 slachtoffers huiselijk geweld in beeld, 401 in de Dommelregio binnen regio ZOB. De Lev-groep heeft in 2009 in regio Helmond 413 slachtoffers (waarvan 15 buiten het werkgebied) in beeld, dat is 12% meer dan in 2008. Bij 32 slachtoffers betreft het minderjarige kinderen (t/m 18 jaar).

15. De Lev-groep heeft in 2009 in regio Helmond 360 plegers huiselijk geweld in beeld, waarvan 33 buiten het werkgebied. Bij 19 plegers betreft het minderjarige kinderen (t/m 18 jaar). Mw DommelRegio heeft in 2009 195 zichtbare daders huiselijk geweld geregistreerd, 190 in de Dommelregio binnen regio ZOB. Uit de cliëntgegevens van Neos is niet duidelijk om hoeveel daders het gaat.
- Politie BZO heeft in 2009 in de regio 1200 verdachten huiselijk geweld geregistreerd. Dat is een toename van 27% t.o.v. 2008 (944).
16. Er kan geen eenduidig cijfer gegeven worden over het aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld in de regio Zuidoost-Brabant. Dit komt onder andere vanwege verschillen in registraties en dat betreffende gegevens niet altijd aangeleverd worden. Bovendien is bij de gegevens niet altijd duidelijk of het gaat om kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld of zelf slachtoffer zijn geweest van mishandeling.

Woningvervuilingen

17. Er kan geen eenduidige cijfer gegeven worden over het aantal woningvervuilingen in 2009 in regio Zuidoost-Brabant. Naast het gegeven dat niet altijd duidelijk is of de gegevens alleen betrekking hebben op woningvervuiling, zijn over 2009 niet van alle organisaties gegevens beschikbaar.

Eenzaamheid

18. Slechts een klein deel van de eenzame mensen wordt bereikt. Uit de GGD monitors blijkt dat in de regio Zuidoost-Brabant (exclusief Eindhoven) 700 op de 10.000 volwassenen en 800 op de 10.000 ouderen (zeer) ernstig eenzaam zijn. Uit de beschikbare gegevens van de zorg –en welzijnsinstellingen (2008 en 2009) blijkt dat in de regio ZOB, in verhouding tot de cijfers van de monitors, relatief weinig personen in beeld zijn die eenzaam zijn.

Grote psychisch en/of sociaal leed achter gesloten deuren, geen overlast

19. Mw DommelRegio heeft in 2009 80 cliënten uit de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld vanwege meldingen van grote psychisch of sociaal leed achter gesloten deuren. Onduidelijk is in hoeverre bij de gegevens geen sprake is van overlast. Welzijnsinstelling Onis heeft in 2009 9 cliënten uit Someren waarbij sprake is van een klein sociaal netwerk en een complexe situatie ondersteund.

6 Zorg en opvang

6.1 Maatschappelijke opvang

6.1.1 Dag –en nachtopvang

In Helmond (en de Peelregio) biedt Smo-Helmond nachtopvang aan in het passantenverblijf in Huize d'n Herd (Smo-Helmond, z.j.). Daarnaast biedt SMO ook nachtopvang aan verslaafden in de Oversteek. Cijfers over opvang van verslaafden komen verder in dit hoofdstuk aan de orde.

In Eindhoven wordt nachtopvang verzorgd door Neos (st-Neos, z.j.). Bij de nachtopvang kunnen daklozen terecht, wanneer zij geen andere plek hebben om de nacht door te brengen. Voor €3,50 ontvangen ze een warme maaltijd, een slaapplek, ontbijt of lunchpakket. Ook kan er worden gedoucht en is er de gelegenheid om kleren te wassen.

Regionale trends

Smo-Helmond heeft in 2009 139 personen toegelaten in de nachtopvang (zie tabel 22), dat is iets minder dan in 2008. Het aantal personen uit Helmond dat gebruik maakt van de nachtopvang is in 2009 meer dan in 2008. Van 41% van de cliënten is de herkomst onbekend.

Tabel 22: gebruik nachtopvang 2008 en 2009

	SMO-Helmond		Neos	
	2008	2009	2008	2009
Aantal toegelaten personen nachtopvang	152*	139*	480	553
Aantal overnachtingen			11388	13092**
Herkomst				
<i>Helmond</i>	30%	51%		2%**
<i>Eindhoven</i>				21%
<i>Peelregio</i>	11%	4%		0,8%
<i>Regio Eindhoven (excl. gemeente EhV)</i>				7%
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	17%	3%		
<i>N-Brabant buiten regio ZOB</i>				7%
<i>Overige provincies</i>	14%	1%		17%
<i>Buiten Nederland</i>	28%	0%		41%
Bezettingsgraad	85%	79%	104%	107%

* SMO biedt nachtopvang aan in het passantenverblijf

** gebaseerd op gegevens van passanten excl. winternoodopvang (n=371)

Neos heeft in 2009 553 personen in de nachtopvang, waarvan 182 in de winternoodopvang. Ten opzichte van 2008 zijn er in 2009 15% meer passanten in de nachtopvang van Neos geweest. De specifieke gegevens van Neos (aantal overnachtingen, herkomst) zijn gebaseerd op het aantal passanten exclusief de winternoodopvang (N=371).

De belangrijkste redenen voor nachtopvang bij Neos zijn dak –en thuisloosheid (117), alcohol –en drugsverslaving (69), asielzoekend (53), huisvestingsproblematiek (39), en psychische problematiek (39). Bij 41% van de passanten in de nachtopvang van Neos is de plaats van herkomst het buitenland. Door de extreme kou in januari 2009 heeft Neos de winternachtopvang uitgebreid. In januari 2009 zijn gemiddeld 15 plaatsen van de winternachtopvang bezet geweest.

Van de dagopvang zijn alleen gegevens over verslaafden bekend. Deze worden verderop in dit hoofdstuk besproken.

6.1.2. 24-uurs opvang

Zorg bij de 24-uurs opvang kan uitgesplitst worden naar drie activiteiten (Berdowski, van Dijken en van Echtelt, 2007):

1. de 24-uurs (crisis)opvang: hier wordt tijdelijk verblijf (gemiddeld korter dan 3 maanden) geboden, gekoppeld aan zorgverlening;
2. 24 uren meerzorg: hier wordt tijdelijk verblijf geboden gekoppeld aan verpleging, verzorging en (psychosociale) begeleiding;
3. 24 uren woonvoorziening: hier wordt tijdelijk verblijf geboden (tenminste 6 maanden) gekoppeld aan zorgverlening en (psychosociale) begeleiding.

De volgende voorzieningen verwijzen naar 24 uren woonvoorzieningen:

Huize d'n Herd (Smo-Helmond)

In Helmond en de Peelregio biedt Smo-Helmond in Huize d'n Herd 24-uurs opvang aan (Smo-Helmond, z.j.). In Huize d'n Herd wonen mensen die niet meer in staat zijn zelfstandig te wonen. De mensen die er wonen hebben uiteenlopende problemen, zoals in de relationele of financiële sfeer, maar ook mensen met psychische problemen of een verslavingsverleden kunnen onderdak vinden bij Huize d'n Herd. In Huize d'n Herd wordt voor iedere bewoner een passend vervolgtraject gezocht.

Het Ritahuis en Labrehuis (Neos)

Neos biedt 24-uurs opvang voor vrouwen in het Ritahuis en voor mannen/echtparen in het Labrehuis (st-Neos, z.j.). Dak- en thuisloze vrouwen in Eindhoven kunnen voor 24-uursopvang terecht bij het Ritahuis van Neos. Het Ritahuis is speciaal voor vrouwen met verschillende problemen, die (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen functioneren. Het Ritahuis biedt hen opvang en ondersteuning bij hun problemen.

In het Labrehuis worden mensen opgevangen die om bepaalde redenen (tijdelijk) niet in staat zijn zelfstandig te wonen. Mensen die worden opgevangen in het Labrehuis ontvangen daar waar nodig begeleiding, verzorging of verpleging.

Tabel 23: gebruik 24-uurs opvang MO, 2008 en 2009

	SMO-Helmond		Neos				
	Huize d'n Herd		Ritahuis		Labrehuis		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
Aantal toegelaten personen 24-uurs opvang	74	78+30	101	86	171	145	35**
Geslacht	-						
<i>Vrouw</i>			101	86		6	9
<i>Man</i>					171	139	26
Herkomst							
<i>Helmond</i>	59%	82%-96%		7%		4%	3%
<i>Eindhoven</i>				50%		60%	69%
<i>Peelregio</i>	14%	6%-0%				1%	
<i>Regio Eindhoven (excl. gemeente EhV)</i>				10%		10%	6%
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	23%	9%- 4%					
<i>N-Brabant buiten ZOB</i>				13%		8%	9%
<i>Overige provincies</i>	5%	3%- 0%		9%		5%	9%
<i>Buiten Nederland</i>							
Duur van de opvang in dagen (gemiddeld)	256	149-230	219	148-717*	811	155-882 *	
Bezettingsgraad	96%	91%-99%	100%	101-102%	95%	72-123%	91%

* uitgesplitst in instroom –en beschermd wonen bedden

** 24 uursopvang met verpleging

Regionale trends

In 2009 heeft Smo-Helmond 108 personen in de 24-uurs opvang. Het betreft 78 cliënten waarvan de plaatsen gefinancierd worden door de gemeente Helmond, bij 30 cliënten gaat het om AWBZ-plaatsen die gefinancierd worden door het zorgkantoor Zuidoost-Brabant. Ten opzichte van 2008 is het aantal personen in de 24-uursopvang met 46% toegenomen.

Neos heeft in 2009 in totaal 266 cliënten in de 24-uursopvang (zie tabel 23). Hiervan hebben er 35 opvang met verpleging. In 2008 zaten er 272 cliënten in de 24-uursopvang. Bij herkomst is gekeken naar gemeente van herkomst. De meeste cliënten komen uit Eindhoven. Van 6% -12% is de gemeente van herkomst onbekend. De gemiddelde verblijfsduur in het Labrehuis en Ritahuis is relatief lang. Cliënten verblijven het eerste jaar op een instroombed, daarna gaan ze over op een beschermd wonen bed.

6.1.3 Vrouwenopvang

De Passages (Smo-Helmond)

In Helmond en de Peelregio bieden De Passages tijdelijke opvang voor vrouwen (met kinderen) die in de problemen zijn geraakt, gedurende maximaal zes maanden (Smo-Helmond, z.j.). De vrouwen worden opgevangen in zelfstandige wooneenheden, waarin ze worden begeleid bij het oplossen van hun problemen. Er wordt samen met de vrouwen toegewerkt naar een vervolg van geheel zelfstandig of begeleid kunnen wonen.

Blijf van m'n lijf en Tweede fase (Neos)

In Eindhoven biedt Neos in het Blijf van m'n lijf-huis opvang aan vrouwen die vluchten voor partner en/of familie, mensenhandel en/of gedwongen prostitutie, eerwraak of eergegerelateerde problemen (st-Neos, z.j.). De gemiddelde opvangduur in Blijf van m'n lijf ligt op drie maanden. In de tweede fase van hun verblijf kunnen de vrouwen en hun kinderen naar een zelfstandige unit.

Tabel 24: gebruik vrouwenopvang, 2008 en 2009

	SMO-Helmond		Neos			
			Blijf van m'n lijf		2 ^e fase huis	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Aantal toegelaten personen in vrouwenopvang	67	93	138	148	18	36
Herkomst			-		-	
<i>Helmond</i>	63%	57%				
<i>Eindhoven</i>				10%		
<i>Peelregio</i>	2%	9%				
<i>Regio Eindhoven (excl. gemeente EhV)</i>				2%		
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	22%	29%				
<i>N-Brabant buiten ZOB</i>				10%		
<i>Overige provincies</i>	13%	5%		58%		
<i>Overig</i>				20%		
<i>Buiten Nederland</i>	-	-				
Duur van de opvang	Gemiddeld 99 dagen	Gemiddeld 171 dagen	102 dagen	102 dagen	170 dagen	
Bezettingsgraad	95%	-*	94%	93%	65%	80%

* De bezettingsgraad is over 2009 niet te berekenen, vanwege het wisselend aantal appartementen in bezit van SMO-Helmond

Regionale trends

Smo-Helmond heeft in 2009 93 vrouwen (met kinderen) in de vrouwenopvang, dat is 39% meer dan in 2008. In 2009 is de gemiddelde verblijfsduur binnen de Passages van Smo ook langer dan in 2008 (171 vs. 99 dagen).

Neos heeft in 2009 184 personen in de vrouwenopvang, inclusief kinderen (tabel 24). Dat is 18% meer dan in 2008. In 2009 komt meer dan de helft van de personen van buiten de provincie Noord-Brabant.

6.1.4 Omvang daklozen regio Zuidoost -Brabant

Feitelijk daklozen

Feitelijk daklozen is gedefinieerd als personen die voor hun overnachting vooral aangewezen zijn op straat, op een kortdurend verblijf in laagdrempelige opvangvoorzieningen (minimaal 10 nachten per jaar) of hebben een tijdelijk onderkomen bij familie, vrienden of kennissen.

Op basis van de gegevens uit de nachtopvang (passanten en verslaafden) en dagopvang voor verslaafden is het aantal feitelijk daklozen geschat. In tabel 25 staan de gegevens voor regio Helmond en regio Eindhoven.

Tabel 25: aantal feitelijk daklozen in regio Zuidoost- Brabant, 2008 en 2009

	regio Helmond	Gemeente Helmond (herkomst)	regio Eindhoven	Gemeente Eindhoven (herkomst)
	Aantal (unieke) personen	Aantal (unieke) personen	Aantal (unieke) personen	Aantal (unieke) personen
Feitelijk daklozen 2008				
Nachtopvang passanten	152	45	480	-
Nachtopvang verslaafden	67	24	137	102
Dagopvang verslaafde daklozen	78	60	166	114
Totaal 2008	297	129	783	-
Feitelijk daklozen 2009				
Nachtopvang passanten	139	71	553	116
Nachtopvang verslaafden	72	30	144	106
Dagopvang verslaafde daklozen	46	32	175	108
Totaal 2009	257	133	872	330

Bron: Novadic-Kentron (unieke personen), SMO, Neos

Het aantal feitelijk daklozen in 2009 in regio Helmond (inclusief gemeente Helmond) wordt geschat op 257, dat is 13% minder dan in 2008. In de regio Eindhoven (inclusief gemeente Eindhoven) wordt het aantal feitelijk daklozen in 2009 geschat op 872. Dat is 11% meer dan in 2008.

Het bemoeizorgteam regio Helmond en bemoeizorgteam Eindhoven hebben in 2008 respectievelijk 5 en 59 (nieuwe) cliënten in zorg zonder vaste woon/verblijfplaats. Deze zijn niet meegenomen in het totaal aantal feitelijk daklozen, omdat niet duidelijk is of deze personen ook geregistreerd staan bij de opvang.

Residentieel daklozen

In de landelijke werkgroep OGGZ is Residentieel daklozen, één van de negen risicogroepen OGGZ van de Inspectie VWS, als volgt gedefinieerd: personen die als bewoner ingeschreven staan bij een 24-uurs woonvoorziening. Onder 24-uurs woonvoorzieningen wordt verstaan: plaatsen voor maatschappelijke opvang (MO) erkend door de centrumgemeenten. Het betreft plaatsen van maatschappelijke opvang en biedt naast tijdelijk verblijf (tenminste zes maanden) ook zorgverlening en begeleiding.

Niet onder deze definitie vallen:

- de 24-uurs opvangvoorzieningen welke gekenmerkt worden door crisisinterventie (24-uurs (crisis)opvang) en/of verpleging (24 uren meerzorg).
- alle vormen van beschermd wonen die door de GGZ worden aangeboden aan personen die niet tot de doelgroep behoren of die niet tot de MO behoren.

Volgens deze definitie zijn voor regio Helmond de cijfers van de 24-uurs opvang van de Smo-Helmond (Huize d'n Herd) en het sociaal pension Clara (beschermde wonen thuislozen) relevant. Tevens toegevoegd zijn de gegevens van de opvang van zwerfjongeren in Kamers met Kansen (zwerfjongeren). Voor de regio Eindhoven gaat het om gegevens van Neos (Ritahuis, het Labrehuis en het sociaal pension) en het T-team (zwerfjongeren). Van het T-team zijn (nog) geen gegevens beschikbaar.

Tabel 26: aantal residentieel daklozen in regio Zuidoost-Brabant, 2008 en 2009

	Regio Helmond		Regio Eindhoven	
	Aantal personen		Aantal personen	
	2008	2009	2008	2009
Residentieel daklozen				
24-uurs opvang	74	108	272	266
Beschermde wonen/sociaal pension	14	15	24	25
Opvang zwerfjongeren	32	23	-	-
Totaal	120	146	>296	>291

Bron: SMO, Neos

Het aantal residentieel daklozen in de regio Helmond in 2009 wordt geschat op 146, in de regio Eindhoven op tenminste 291 (zie tabel 26).

Permanente buitenslapers

Hiervoor zijn geen eenduidige gegevens aangeleverd.

Zwerfjongeren

Smo-Helmond biedt in Helmond de voorziening Kamers met Kansen voor zwerfjongeren (Smo-Helmond, z.j.). Binnen deze vorm van wonen hebben de jongeren een eigen kamer en worden voorzieningen als keuken, badkamer en wc gedeeld met andere jongeren. Kamers met Kansen kan voor jongeren die starten op de woningmarkt een opstap zijn naar zelfstandig wonen, maar daarnaast biedt het mogelijkheden voor jongeren die thuisloos zijn geweest. Deze laatste groep krijgt binnen Kamers met Kansen individuele coaching bij leren, wonen en werken.

Tabel 27: zwerfjongeren 2008 en 2009

	SMO-Helmond Kamers met Kansen	
	2008	2009
Aantal zwerfjongeren	32	23
Herkomst		
<i>Helmond</i>	36%	36%
<i>Peelregio</i>	17%	10%
<i>Elders</i>	4%	27%
<i>Geen vaste verblijfplaats</i>	43%	27%

Regionale gegevens en trend zwerfjongeren

Smo-Helmond heeft in 2009 23 zwerfjongeren in beeld (zie tabel 27), dat is 28% minder dan in 2008. Toen betrof het aantal 32 zwerfjongeren⁴.

Neos heeft in 2009 150 zwerfjongeren binnen de verschillende afdelingen in beeld. In 2008 zijn in de regio Eindhoven 136 zwerfjongeren in beeld (Gemeente Eindhoven, 2009b). De gegevens van 2008 van zijn afkomstig van Legers des Heils en het T-Team.

6.2 Verslavingszorg

Iemand die gebruik maakt van genotmiddelen, zoals alcohol, tabak of drugs, is niet per definitie verslaafd. Verslaving is het problematisch gebruik van een middel waarbij sprake is van afhankelijkheid (Trimbos Instituut, 2006). Problematisch gebruik is niet altijd verslaving. Problematisch gebruik wordt gedefinieerd als het gebruik van een middel op een zodanige manier dat problemen op lichamelijk, psychisch en sociaal vlak ontstaan, of dat er maatschappelijke overlast ontstaat.

6.2.1 Problematisch gebruik alcohol

In 2003 was bij ongeveer 10% van de Nederlandse bevolking tussen 16 en 69 jaar sprake van problematisch drinken (Van Dijck & Knibbe, 2005). GGDBZO heeft in haar gezondheidsmonitors informatie over het alcoholgebruik onder jongeren (12 t/m 18 jaar) en volwassenen (19 t/m 64 jaar). Deze monitors geven alleen zicht in het percentage jongeren en volwassenen dat boven een bepaalde drempelwaarde drinkt (zware drinkers/overmatig alcoholgebruik). Niet duidelijk is bij hoeveel van hen sprake is van problematisch gebruik en afhankelijkheid.

Alcoholgebruik jongeren 12 t/m 18 jaar

Jongeren zijn gevoeliger voor alcoholische schade dan volwassenen (Verdurmen et al., in Schrijvers & Schoenmaker, 2008). Het lichaam van de jongeren, dat doorgaans kleiner en anders van samenstelling is dan dat van de volwassenen, is nog in ontwikkeling. Bij langdurig zwaar alcoholgebruik kan met name de hersenontwikkeling geschaad worden. Daarnaast geldt dat mensen die op jonge leeftijd beginnen met het drinken van alcohol, meer kans lopen om op latere leeftijd schadelijk drinkgedrag te ontwikkelen.

In tabel 28 staan de cijfers van het alcoholgebruik van jongeren van 12 t/m 18 jaar in de regio Zuidoost-Brabant en Nederland, over 2007.

---

⁴ In de rapportage Monitor Maatschappelijke Opvang, OGGZ en Verslavingszorg 2008 zijn bij de gegevens over het aantal zwerfjongeren in beeld bij SMO-Helmond abusievelijk de verkeerde aantallen geplaatst. Het aantal is 32 i.p.v. 67.

Tabel 28: alcohol gebruik jongeren 12 t/m 18 jaar, 2007

	Recent Drinken*	Binge drinken**
Gemeente	%	%
Eindhoven	42	29
Helmond	42	31
Veldhoven	53	33
Geldrop-Mierlo	47	31
Deurne	58	42
Valkenswaard	52	41
Best	45	28
Gemert-Bakel	51	38
Nuenen c.a.	51	35
Laarbeek	53	38
Cranendonck	47	31
Bladel	51	37
Someren	59	48
Bergeijk	54	40
Eersel	57	38
Oirschot	58	44
Waalre	48	34
Asten	53	42
Son en Breugel	50	34
Heeze-Leende	48	36
Reusel-De Mierden	56	43
Regio ZOB	48	34
Nederland***	51	36

Bron: Jeugdmonitor 12 t/m 18 jaar, GGD Brabant – Zuidoost 2007

* recent drinken: afgelopen maand gedronken

** binge drinken: % dat vijf of meer glazen alcohol heeft gedronken bij één gelegenheid

*** Bron: Trimbos Instituut

Let op: bij de vetgedrukte percentages gaat het om statistisch significante verschillen van desbetreffende gemeente t.o.v. de regio

In 2007 heeft ongeveer de helft van de jongeren in Zuidoost -Brabant de maand voorafgaande aan het onderzoek alcohol gedronken. Dit percentage is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (Monshouwer et al., 2007). Binnen de regio zijn enkele verschillen te zien. In vergelijking met de regio hebben in Eindhoven en Helmond relatief minder jongeren de afgelopen maand alcohol gedronken. In Deurne, Someren, Eersel, Oirschot en Reusel - de Mierden zijn het er relatief meer.

Ongeveer eenderde van de jongeren in de regio drinkt bij één gelegenheid wel vijf glazen of meer alcohol (het zogenaamde binge drinken). Dit is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (Monshouwer et al., 2007). In

vergelijking met de regio komt in Eindhoven en Best binge drinken onder de jongeren relatief minder voor, in Deurne, Valkenswaard, Someren, Bergeijk, Oirschot, Asten en Reusel-De Mierden relatief meer.

Alcoholgebruik volwassenen (19 t/m 64 jaar)

In tabel 29 staan de percentages (zeer) excessieve drinkers onder volwassenen (19 t/m 64 jaar) in de regio Zuidoost-Brabant, over 2005⁵. Excessief drinken⁶ houdt in, 18-20 glazen alcohol of meer drinken per week. Zeer excessief drinken houdt in, 30 glazen of meer alcohol drinken per week.

⁵ voor de gemeente Eindhoven zijn tot 2007 afzonderlijke monitors uitgevoerd. Van de volwassenenmonitor zijn de percentages van regio Zuidoost Brabant die in de tabellen staan zijn exclusief Eindhoven. Voor de monitors tot 2007 is een statistische vergelijking van de cijfers tussen de gemeente Eindhoven en de regio Zuidoost Brabant niet mogelijk. De regionale cijfers worden wel gegeven, om een indruk te geven hoe de percentages van Eindhoven zich verhouden tot die van de regio.

⁶ Excessief drinken: Minstens 3 dagen per week 6 glazen of meer en/ of minstens 5 dagen per week 4 glazen of meer. Zeer excessief drinken: Minstens 5 dagen per week 6 of meer glazen (index Garretsen).

In 2005 is het percentage (zeer) excessieve drinkers in de regio Zuidoost-Brabant 10%. Dit percentage is exclusief de gemeente Eindhoven. Ook in Eindhoven is in 2005 het percentage (zeer) excessieve drinkers 10%. In Reusel-De Mierden is het percentage relatief hoger (13%) dan gemiddeld in de regio.

Alcoholgebruik ouderen

Uit landelijke cijfers blijkt dat het aantal ouderen dat hulp vraagt voor alcoholproblemen een steeds grotere groep vormt (Ouweland et al., 2010). Dit is slechts voor een deel toe te schrijven aan de vergrijzing (Weingart, 2009). In de seniorenmonitor 2009-2010 van GGDBZO zijn vragen opgenomen over alcoholgebruik onder 65-plussers. Deze gegevens zullen in de volgende rapportage beschreven worden.

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2010) was in 2009 4,6% van de 65-plussers in Nederland een zware drinker (tenminste 1 keer per week 6 of meer glazen alcohol op één dag). Het aantal probleemdrinkers onder 55-plussers in Nederland wordt volgens het Trimbos-instituut geschat op 150.000-200.000 (NOS, 2009).

Tabel 29: alcohol gebruik volwassenen 19 t/m 64 jaar, 2005

(zeer) excessief drinken*	
Gemeente	%
Eindhoven	10
Helmond	9
Veldhoven	10
Geldrop-Mierlo	10
Deurne	9
Valkenswaard	11
Best	7
Gemert-Bakel	12
Nuenen c.a.	7
Laarbeek	9
Cranendonck	9
Bladel	9
Someren	11
Bergeijk	11
Eersel	9
Oirschot	12
Waalre	9
Asten	10
Son en Breugel	10
Heeze-Leende	10
Reusel-De Mierden	13
<i>Regio ZOB</i>	<i>10</i>

Bron: Volwassenenmonitor 19 t/m 64 jaar, GGD Brabant – Zuid oost 2005.
Regio is exclusief Eindhoven

6.2.2 Actueel gebruik cannabis

In tabel 30 staan voor de regio Zuidoost-Brabant de percentages gebruikers van cannabis (hallucinerende middel), onder jeugd (12 t/m 18 jaar) en volwassenen (19 t/m 64 jaar)⁵.

Gebruik cannabis door jongeren

In 2007 gebruikt in de regio Zuidoost-Brabant gemiddeld 4% van de jongeren cannabis. In Astén en Veldhoven gebruiken relatief iets meer jongeren cannabis (resp. 7% en 6%) dan gemiddeld in de regio. In Gemert-Bakel en Reusel-De Mierden zijn het er relatief iets minder (resp. 2% en 0,9%).

Gebruik cannabis door volwassenen

In 2005 gebruikt in de regio Zuidoost-Brabant (exclusief Eindhoven) 2% van de volwassenen cannabis. In Valkenswaard gebruiken relatief iets meer volwassenen cannabis (4%) dan gemiddeld in de regio. In Eindhoven gebruikt in 2005 6% van de volwassenen cannabis.

6.2.3 Actueel gebruik harddrugs

Precieze cijfers of betrouwbare schattingen van het aantal probleemgebruikers van harddrugs (o.a. cocaïne, opiaten, ecstasy, amfetamine, GHB) ontbreken. Schattingen uit 2001 van het aantal probleemgebruikers van opiaten (heroïne, methadon) in Nederland lopen uiteen van 24000-46000 personen (Trimbos Instituut, 2006, 2008). In 2008 wordt het aantal probleemgebruikers opiaten geschat op 17700 (Trimbos Instituut, 2010). Dit is een daling ten opzichte van 2001, maar vanwege methodologische verschillen is niet duidelijk hoe groot de daling is (Trimbos Instituut, 2010).

In tabel 30 staan voor de regio Zuidoost-Brabant de percentages gebruikers van cocaïne (opwekkend middel) en XTC (hallucinerend middel), onder jeugd (12 t/m 18 jaar) en volwassenen (19 t/m 64 jaar).

Gebruik cocaïne en XTC door jongeren

In 2007 gebruikt 0,4% van de jongeren in de regio Zuidoost-Brabant cocaïne, 0,5% gebruikt XTC. In Veldhoven, Deurne, Bergeijk en Asten gebruiken relatief iets meer jongeren cocaïne dan gemiddeld in de regio. In Asten gebruiken relatief meer jongeren (2%) XTC dan gemiddeld in de regio.

Gebruik cocaïne en XTC door volwassenen

In 2005 gebruikt 0,4% van de volwassenen in de regio Zuidoost-Brabant (exclusief Eindhoven) cocaïne, 0,3% gebruikt XTC. In Eindhoven gebruikt in 2005 0,8% van de volwassenen cocaïne, 0,6% gebruikt XTC.

Tabel 30: gebruik soft –en harddrugs door jeugd (12 t/m 18 jaar) en volwassenen (19 t/m 64 jaar)

Jeugd 12 t/m 18 jaar				Volwassenen (19 t/m 64 jaar)		
Gemeente	Cannabis/ wiet/hasj %	XTC/ MDMA %	Cocaine %	Cannabis/ wiet/hasj %	XTC/ MDMA %	Cocaine %
Eindhoven	5	0,4	0,2	6	0,6	0,8
Helmond	4	0,4	0,1	2	0,6	0,8
Veldhoven	6	0,9	1	3	0,2	0,4
Geldrop-Mierlo	4	0,9	0	3	0,3	0,5
Deurne	3	1	1	2	0	0
Valkenswaard	5	0,4	0	4	0,3	0,9
Best	4	0,3	0,3	2	0	0
Gemert-Bakel	2	0,2	0,5	0	0,3	0,3
Nuenen c.a.	5	0	0	3	0	0
Laarbeek	4	0,4	0,4	2	0,5	0,3
Cranendonck	2	0	0	1	0	0,5
Bladel	3	0,4	0,2	1	0	0,8
Someren	3	0,9	0,9	1	0,2	0,5
Bergeijk	4	0,7	1	0,9	0	0
Eersel	4	0	0,2	2	0,3	0,3
Oirschot	3	0,4	0,4	1	0,2	0
Waalre	5	0	0	2	0,1	0,7
Asten	7	2	1	2	0,4	0,4
Son en Breugel	6	0	0,3	3	0,5	0,3
Heeze-Leende	3	0	0	0	0	0,2
Reusel-De Mierden	0,9	0	0,3	1	0,3	1
<i>Regio</i>						
<i>Brabant Zuidoost</i>	4	0,5	0,4	2	0,3	0,4

Bron: Jeugdmonitor 12 t/m 18 jaar, GGD Brabant – Zuidoost 2007

Bron: Volwassenenmonitor 19 t/m 64 jaar, GGD Brabant – Zuidoost 2005. Regio is exclusief Eindhoven

Let op: bij de vetgedrukte percentages gaat het om statistisch significante verschillen van desbetreffende gemeente t.o.v. de regio

6.2.4 Ambulante verslavingszorg

Novadic-Kentron is de gespecialiseerde instelling voor verslavingszorg in Brabant met vestigingen in Breda, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Helmond, Oss, Roosendaal, Tilburg en Vught (hoofdlocatie). Mensen met problemen door gebruik van of verslaving aan alcohol, drugs, medicijnen, gokken internetten of gamen, kunnen bij Novadic-Kentron terecht. Tevens geeft Novadic-Kentron advies om problemen door gebruik van verslavende middelen te voorkomen, ondersteunt zij mensen en organisaties die direct met de gevolgen te maken hebben en werken ze samen met overheden en andere organisaties om problemen rondom verslaving te voorkomen of te verminderen (Novadic-Kentron, z.j.).

Regionale cijfers en trends

Regio Eindhoven en de Kempen

Novadic-Kentron heeft in 2009 in de regio Eindhoven en de Kempen 944 nieuwe inschrijvingen⁷ voor de verslavingszorg. Bij 111 hiervan betreft het nevencliënten (personen uit het systeem van de cliënt die betrokken worden in de behandeling van de cliënt). Het totaal aantal uitschrijvingen in de regio Eindhoven is in 2009 1042. In totaal zijn in 2009 in de regio Eindhoven en de Kempen 2408 cliënten in behandeling bij Novadic-Kentron voor verslavingsproblematiek. Dat is iets minder (2,5%) dan in 2008, toen waren er 2471 cliënten uit de regio Eindhoven in behandeling.

In 2009 is 71% (1719 cliënten) van het aantal cliënten man. Elf procent (255 cliënten) is jonger dan 24 jaar, 3% (66 cliënten) jonger dan 18 jaar. Het aantal cliënten jonger dan 24 jaar dat in 2009 in behandeling is voor verslavingsproblematiek is in de regio Eindhoven en de Kempen t.o.v. 2008 met 6% afgenomen (255 in 2009 vs. 271 in 2008).

Vier-en-twintig procent van de cliënten uit de regio Eindhoven en de Kempen is ouder dan 50 jaar (572 cliënten). Van de cliënten uit Reusel - De Mierden en Nuenen die in 2009 in behandeling zijn is het percentage dat ouder is dan 50 jaar (resp. 39% en 37%) relatief hoog in vergelijking met de overige gemeenten uit de regio Eindhoven.

Regio Helmond en de Peelgemeenten

Novadic-Kentron heeft in 2009 in de regio Helmond en de Peelgemeenten 353 nieuwe inschrijvingen voor de verslavingszorg, waarvan 34 nevencliënten. Het totaal aantal uitschrijvingen in de regio Helmond is in 2009 382. In totaal zijn in 2009 in de regio Helmond en de Peelgemeenten 844 cliënten in behandeling bij Novadic-Kentron voor verslavingsproblematiek. Dat is iets meer (3,7%) dan in 2008, toen waren er 814 cliënten uit de regio Helmond in behandeling.

In 2009 is 75% (635 cliënten) van de cliënten man. Zestien procent (139 cliënten) is jonger dan 24 jaar, 4% (32 cliënten) jonger dan 18 jaar. Het absolute aantal cliënten jonger dan 24 jaar dat in 2009 in behandeling is voor verslavingsproblematiek is in de regio Helmond en de Peelgemeenten t.o.v. 2008 met 12% toegenomen (139 in 2009 vs. 124 in 2008).

Achttien procent van de cliënten uit de regio Helmond is ouder dan 50 jaar (156 cliënten). Van de cliënten uit Someren die in 2009 in behandeling zijn is het percentage dat ouder is dan 50 jaar (34%) relatief hoog in vergelijking met de overige gemeenten uit de regio Helmond.

Lokale trends

In tabel 31 staat, per gemeente, het aantal cliënten dat in behandeling is bij Novadic- Kentron. Om de gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken is ook het aantal per 10.000 inwoners gegeven. De gemeenten staan in aflopende volgorde van het aantal inwoners.

---

⁷ Bij de inschrijvingen kunnen dubbeltellingen voorkomen omdat één cliënt in de verslagperiode meerdere keren in zorg genomen kan worden.

Tabel 31: aantal cliënten verslavingszorg per gemeente, per 10.000 inwoners, 2008 en 2009

Gemeente	2008		2009	
	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven	1480	70,4	1440	67,8
Helmond	526	60,6	523	59,6
Veldhoven	141	32,7	153	35,6
Geldrop-Mierlo	142	37,4	144	37,9
Deurne	79	25,0	91	28,9
Valkenswaard	115	37,3	120	38,9
Best	100	34,4	87	30,0
Gemert-Bakel	83	29,5	98	34,4
Nuenen c.a.	74	32,7	62	27,6
Laarbeek	56	25,7	57	26,2
Cranendonck	52	25,7	51	25,2
Bladel	75	39,2	78	40,8
Someren	30	16,5	32	17,6
Bergeijk	41	22,7	48	26,5
Eersel	55	30,4	30	16,6
Oirschot	55	30,8	48	27,0
Waalre	44	26,4	44	26,6
Asten	40	24,4	43	26,3
Son en Breugel	34	22,0	34	21,9
Heeze-Leende	29	19,2	33	21,7
Reusel-De Mierden	34	27,5	36	29,0
<i>Regio Helmond</i>	<i>814</i>	<i>40,1</i>	<i>844</i>	<i>41,4</i>
<i>Regio Eindhoven</i>	<i>2471</i>	<i>46,9</i>	<i>2408</i>	<i>45,5</i>
<i>Regio Brabant Zuidoost</i>	<i>3285</i>	<i>45,0</i>	<i>3252</i>	<i>44,4</i>

Bron: Novadic-Kentron

Let op: bij de cursief vetgedrukte gemeenten gaat het om regio Helmond (centrumgemeente Helmond en regio Peelland). Bij de overige gemeenten betreft het regio Eindhoven (centrumgemeente Eindhoven en regio de Kempen).

In de regio Zuidoost- Brabant is het aantal cliënten dat in 2009 in behandeling is bij Novadic-Kentron t.o.v. 2008 relatief weinig afgenomen (1%). Subregionaal en lokaal zijn er enkele verschillen. Het aantal cliënten uit de regio Helmond en de Peelgemeenten is met 3.7% toegenomen, in de regio Eindhoven en de Kempen is het met 2,5% afgenomen. In de meeste gemeenten is een relatief lichte toename of afname te zien van het aantal cliënten dat in behandeling is bij Novadic-Kentron (toename of afname van 1% tot 18%). Een relatief sterke afname is te zien in de gemeente Eersel, het aantal cliënten uit deze gemeente dat in behandeling is bij Novadic-Kentron, is in 2009 met 45% afgenomen t.o.v. 2008. De afname hier is met name het gevolg van een afname in het aantal nevencliënten (van 10 naar 1) en overig/onbekend (van 8 naar 0).

Over het algemeen wonen in grotere gemeenten relatief (per 10.000 inwoners) meer verslaafde cliënten dan in kleinere gemeenten. Dit geldt ook voor de gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Bij Novadic-Kentron komen, in verhouding, de meeste cliënten uit Eindhoven en Helmond. In verhouding tot het aantal inwoners heeft Novadic-Kentron in 2009 weinig cliënten uit Someren en Eersel in behandeling voor verslavingsproblematiek (zie tabel 31).

In tabel 32 wordt het aantal cliënten per type verslaving (primaire problematiek) weergegeven. De categorie 'overig/onbekend' (waaronder medicijnverslaving) en de nevencliënten zijn buiten beschouwing gelaten. In de tabel is per gemeente te zien voor welke problematiek het aantal cliënten in 2009 is toe of afgenomen t.o.v. 2008.

Tabel 32: aantal cliënten verslavingszorg per gemeente, naar type verslaving (primaire problematiek), 2008 en 2009

Gemeente	Alcohol		Opiaten		Opwekkende middelen (cocaïne, amfetamine)		Hallucinerende middelen (cannabis, XTC)		Gokken	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Eindhoven	530	505	291	233	230	205	169	186	48	40
Helmond	186	183	105	88	70	70	73	88	23	22
Veldhoven	62	49	14	17	11	18	18	26	5	3
Geldrop-Mierlo	60	51	18	12	23	20	12	16	3	8
Deurne	37	33	4	6	8	10	14	22	3	4
Valkenswaard	41	39	9	7	20	20	18	19	5	3
Best	28	19	17	15	11	8	13	10	3	4
Gemert-Bakel	39	45	13	11	9	12	7	7	1	3
Nuenen c.a.	33	32	3	3	8	4	8	3	2	2
Laarbeek	25	23	0	1	5	11	11	7	2	3
Cranendonck	20	12	2	3	9	8	6	2	1	2
Bladel	25	24	2	4	24	15	6	8	2	1
Someren	16	15	1	1	1	2	4	6	2	1
Bergeijk	17	14	2	3	7	8	4	7	2	0
Eersel	16	10	0	2	13	8	6	9	2	0
Oirschot	18	15	0	2	12	10	6	7	0	1
Waalre	21	15	2	2	5	6	7	8	3	2
Asten	17	18	1	2	4	3	9	6	1	2
Son en Breugel	13	13	3	1	3	2	5	5	1	1
Heeze-Leende	12	14	0	0	6	4	3	6	1	1
Reusel-De Mierden	15	14	0	2	5	7	4	1	1	1
<i>Regio Helmond</i>	<i>320</i>	<i>317</i>	<i>124</i>	<i>109</i>	<i>97</i>	<i>108</i>	<i>118</i>	<i>136</i>	<i>32</i>	<i>35</i>
<i>Regio Eindhoven</i>	<i>911</i>	<i>826</i>	<i>363</i>	<i>306</i>	<i>387</i>	<i>343</i>	<i>285</i>	<i>313</i>	<i>79</i>	<i>69</i>
<i>Regio Brabant Zuidoost</i>	<i>1231</i>	<i>1143</i>	<i>487</i>	<i>415</i>	<i>484</i>	<i>451</i>	<i>403</i>	<i>449</i>	<i>111</i>	<i>104</i>

Bron: Novadic-Kentron

Let op: bij de cursief vetgedrukte gemeenten gaat het om regio Helmond (centrumgemeente Helmond en regio Peelland). Bij de overige gemeenten betreft het regio Eindhoven (centrumgemeente Eindhoven en regio de Kempen). Overige/onbekend en nevencliënten zijn hier buiten beschouwing gelaten.

Bereik van de doelgroep

Het bereik van de problematische drinkers is erg laag (Van Laar et al., in van 't Land, de Ruiters, van den Berg, & Schoemaker, 2005). In 2008 stond in Nederland naar schatting 3% van de probleemdrinkers geregistreerd bij de (ambulante) verslavingszorg (Ouwehand, Kuijpers, Wisselink, & van Delden, 2010). In 2005 drinkt 10% van de volwassenen (19 t/m 64 jaar) in Zuidoost-Brabant (zeer) excessief. Geëxtrapoleerd naar de bevolkingsaantallen van 2009, zijn dat ongeveer 46381 volwassenen. In de regio Zuidoost-Brabant zijn in 2009 1143 cliënten in behandeling bij Novadic-Kentron voor alcoholproblematiek. In dit aantal zitten ook cliënten jonger dan 18 jaar en ouder dan 64 jaar. Hiermee rekening houdend is in 2009 in de regio Zuidoost - Brabant naar schatting minder dan 3% van de (zeer) excessief drinkende volwassenen in behandeling bij Novadic-Kentron.

6.2.5 Maatschappelijk opvang verslaafden

Dagopvang verslaafden

Gegevens en trend regio Helmond

In Helmond biedt De Oversteek van maandag t/m vrijdag dagopvang aan chronische verslaafde dak -en thuislozen (Novadic-Kentron, 2009). Naast het aanbod van enkele activiteiten, biedt de opvang mogelijkheden op het terrein van algemene dagelijkse levensbehoeften.

Tabel 33: Gebruik dagopvang verslaafden regio Helmond en regio Eindhoven, 2008/2009

	Regio Helmond		Gemeente Helmond		Regio Eindhoven		Gemeente Eindhoven	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Aantal unieke personen dat gebruik maakt van de dagopvang	78	46	60	32	166	175	114	108
Leeftijd								
<i>Tot 18 jaar</i>	0	0	0	0	1	2	0	0
<i>18-25 jaar</i>	0	0	0	0	1	5	0	2
<i>25-55 jaar</i>	72	43	58	32	34	152	96	102
<i>55 jaar en ouder</i>	6	3	2	0	30	16	18	4
Geslacht								
<i>Man</i>	68	43	54	30	134	137	95	90
<i>Vrouw</i>	10	3	6	2	32	38	19	18
Herkomst								
<i>Autochtoon</i>	73	42	57	29	151	149	102	93
<i>Allochtoon</i>	5	4	3	3	15	26	12	15
Gemiddeld aantal dagen	60	67	70	87	-	79	-	115
Bezettingsgraad: gemiddeld aantal bezoekers per dag	21	13		12	47	38		34

Bron: Novadic-Kentron

In 2009 bedraagt het gemiddeld aantal cliënten per dag bij de Oversteek 13. Dat is minder dan in 2008, toen bedroeg het aantal 21. In tabel 33 staan de gegevens van de dagopvang voor verslaafden in de regio Helmond.

In 2009 bedraagt in de regio Helmond het aantal unieke personen dat gebruik maakt van de dagopvang voor verslaafden 46. Dat is 41% minder dan in 2008. Van de 46 personen komen er 32 uit de gemeente Helmond. Dat is ruim 40% minder dan in 2008, toen zaten er 60 personen uit Helmond in de dagopvang voor verslaafden. Primaire problematiek is altijd een verslaving. In 2009 is het gemiddeld aantal dagen dat een cliënt uit de gemeente Helmond gebruik maakt van de dagopvang, met bijna 25% toegenomen (van 70 naar 87).

Novadic-Kentron noemt een aantal redenen voor de terugloop van het bereik van de dagopvang, zoals screening op achterliggende hulpvragen en waar nodig toegeleiden naar hulpverlening, en doorverwijzen naar andere vormen van zorg (Novadic-Kentron, 2010).

Gegevens regio Eindhoven

De dagopvang aan de Kanaaldijk in Eindhoven, met een capaciteit van 60 plaatsen, is in 2009 dagelijks 10 uur per dag open geweest voor opvang van chronische dak- en thuisloze verslaafden (Novadic-Kentron, 2010). In 2009 hebben in de regio Eindhoven gemiddeld 38 vaste bezoekers per dag gebruik gemaakt van de dagopvang. Dat is bijna 20% minder dan in 2008. In tabel 33 staan de gegevens van de dagopvang voor verslaafden in de regio Eindhoven.

In 2009 bedraagt in de regio Eindhoven het aantal unieke personen dat gebruik maakt van de dagopvang voor verslaafden 175. Hiervan komen er 108 uit de gemeente Eindhoven. Ten opzichte van 2008 is het aantal personen uit de regio Eindhoven dat gebruik maakt van de dagopvang met 5% toegenomen, het aantal personen uit de gemeente Eindhoven met 5% afgenomen.

Nachtopvang verslaafden

Gegevens/trends regio Helmond

Smo-Helmond biedt nachtopvang voor (dakloze) verslaafden in de Oversteek in Helmond (Smo-Helmond, z.j.). Hier kunnen dakloze drugsgebruikers op laagdrempelige wijze een slaapplek en maaltijd verkrijgen. Indien mensen tenminste 16 nachten per maand bij de Oversteek overnachten, kan het als woonadres worden aangegeven bij het aanvragen van een uitkering. Naast avond- en nachtopvang voor verslaafden, heeft de Oversteek als doel om de maatschappelijke overlast te verminderen.

Tabel 34: Gebruik nachtopvang verslaafden regio Helmond, 2008 en 2009

	Regio Helmond	
	2008	2009
Aantal toegelaten personen nachtopvang verslaafden	67	72
Herkomst		
<i>Helmond</i>	36%	42%
<i>Peelregio</i>	25%	17%
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	15%	18%
<i>Overige provincies</i>	6%	12%
<i>Buiten Nederland</i>	6%	11%
<i>Onbekend</i>	13%	0%
Bezettingsgraad	80%	66%

Bron: Smo-Helmond

In tabel 34 staan de gegevens van de nachtopvang voor verslaafden in de regio Helmond. In nachtopvang De Oversteek zijn in 2009 72 personen toegelaten. De bezettingsgraad was in 2009 relatief lager dan in 2008.

Tabel 35: Gebruik nachtopvang verslaafden regio Eindhoven, 2008 en 2009

	Regio Eindhoven		Gemeente Eindhoven	
	2008	2009	2008	2009
Aantal unieke personen dat gebruik maakt van de nachtopvang	137	144	102	106
Bezettingsgraad: gemiddeld aantal cliënten per nacht	22	29	20	25
Gemiddeld aantal nachten dat cliënt gebruik maakt van de nachtopvang	57	72	70	87
Aantal plaatsen	30	30		
Bezettingspercentage per jaar	73%	97%		

Bron: Novadic-Kentron

Gegevens en trends regio Eindhoven

De nachtopvang van verslaafden in Eindhoven heeft een capaciteit van 30 bedden (Novadic-Kentron, 2010).

In tabel 35 staan de gegevens van de nachtopvang voor verslaafden in de regio Eindhoven. In 2009 heeft Novadic-Kentron 144 unieke personen in beeld die gebruik maken van de nachtopvang voor verslaafden. Hiervan komen er 106 uit de gemeente Eindhoven. Ten opzichte van 2008 is de toename van het aantal unieke personen dat gebruik maakt van de dagopvang relatief licht (3%-5%). In 2009 hebben in de regio Eindhoven gemiddeld 29 cliënten per nacht gebruik gemaakt van de nachtopvang. Dat is 32% meer dan in 2008. Ten opzichte van 2008 is in 2009 het gemiddeld aantal nachten dat een cliënt gebruik maakt van de nachtopvang met een ongeveer kwart toegenomen.

Ambulante woonbegeleiding verslaafden

Gegevens en trends regio Helmond

De ambulante woonbegeleiding die Novadic-Kentron in Helmond biedt is niet gemeente gefinancierd. In 2009 heeft zij in de regio Helmond 1 cliënt in begeleid wonen trajecten, deze komt uit de gemeente Helmond. In tabel 36 staat het aantal geregistreerde cliënten van Novadic-Kentron in woonbegeleiding, voor de regio Helmond.

Tabel 36: Gebruik ambulante woonbegeleiding verslaafden regio Helmond en regio Eindhoven, 2008 en 2009

	Regio Helmond		Gemeente Helmond		Regio Eindhoven		Gemeente Eindhoven	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Aantal bewoners in begeleid wonen trajecten	8	1	6	1	50	69	47	62
Leeftijd								
<i>Tot 18 jaar</i>	0		0		0		0	0
<i>18-25 jaar</i>	0	1	0	1	6	6	5	7
<i>25-55 jaar</i>	6		5		42	60	41	55
<i>55 jaar en ouder</i>	2		1		2	3	1	0
Geslacht								
<i>Man</i>	5	1	3	1	43	56	40	49
<i>Vrouw</i>	3		3		7	13	7	13
Herkomst								
<i>Autochtoon</i>	7	1	5	1	46	64	43	57
<i>Allochtoon</i>	1		1		4	5	4	5

Bron: Novadic-Kentron

Smo-Helmond biedt woonbegeleiding voor (ex)-verslaafden. In 2009 was de instroom 0, en betrof het aantal net zoals in 2008 5 bewoners in woonbegeleiding voor ex-verslaafden (herstel intensief). Tachtig procent komt uit Helmond, de overige 20% uit de Peelregio. De bezettingsgraad bedraagt in 2009 83%, in 2008 was het 63%.

Trend regio Eindhoven

In tabel 36 staat het aantal geregistreerde cliënten in ambulante woonbegeleiding, voor de regio Eindhoven. Novadic Kentron beschikt jaarlijks via woningbouwvereniging DOOR over 25 woningen waar individuele woonbegeleiding geboden wordt. Daarnaast beschikt zij over vier HAT-woningen en een zorgwoning (Novadic-Kentron, 2010). In 2009 hebben 69 personen uit de regio Eindhoven individuele woonbegeleiding ontvangen. Dat is bijna 40% meer dan in 2008, toen ging het om 50 personen.

Beschermd wonen verslaafden

Smo-Helmond levert voor deze indicator dezelfde gegevens als beschermd wonen algemeen. Deze gegevens worden in het volgende hoofdstuk besproken.

6.3 In behandeling GGZ

Lokale gegevens GGzE

GGzE heeft op 31 december 2009 15745 cliënten in zorg/behandeling. Op 31 december 2008 betrof het 13845 cliënten (GGzE, 2009 en 2010).

In tabel 37 staat voor de regio Eindhoven en per gemeente het aantal cliënten dat gedurende een jaar in zorg is bij GGzE. Het betreft de gegevens van 2008. De lokale gegevens van 2009 waren ten tijde van het afronden van de rapportage nog niet beschikbaar.

Tabel 37: aantal cliënten in zorg bij GGzE, 2008

GGzE heeft in 2008 22052 cliënten in zorg. Cranendonck valt op met 161 cliënten per 10.000 inwoners; dat is minder dan op basis van het inwoneraantal valt te verwachten.

Regionale gegevens GGz Oost-Brabant

Over 2009 zijn geen gegevens beschikbaar over het aantal cliënten in zorg. Op 31 december 2008 heeft GGz Oost-Brabant 16910 cliënten in zorg.

Gemeente	Aantal	Aantal per 10.000 inwoners
Eindhoven	11983	570
Veldhoven	1726	401
Geldrop-Mierlo	1356	357
Valkenswaard	1225	397
Best	1140	392
Nuenen c.a.	642	284
Cranendonck	326	161
Bladel	588	308
Bergeijk	470	260
Eersel	560	310
Oirschot	353	198
Waalre	562	337
Son en Breugel	454	294
Heeze-Leende	454	300
Reusel-De Mierden	213	172
Regio Eindhoven	22052	418

Bron: Jaarverslag GGzE

6.4 Schuldhulpverlening

Mensen met problematische schulden (schuldenaars) kunnen de hulp inroepen van een schuldhulpverlener. Bij een minnelijk traject probeert de schuldhulpverlener samen met de schuldenaar een aflossingsregeling te treffen met de schuldeisers (Wsnp, z.j.a).

Wanneer schuldeisers niet aan een voorgestelde regeling willen meedoen, dan is een minnelijk traject niet mogelijk. Een schuldenaar kan dan een wettelijke schuldsanering aanvragen, via de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp). Toegang tot de Wsnp is alleen mogelijk nadat het minnelijke traject is mislukt. Bij de aanvraag van een wettelijke schuldsanering moet dit ook aangetoond worden (Wsnp, z.j.a).

Bij een wettelijke traject kan de rechtbank via een vonnis tot een dwangbevel of wettelijke sanering (Wsnp, z.j.b.) beslissen, uitgevoerd door een door de rechtbank aangestelde bewindvoerder. Schuldeisers zijn dan verplicht om mee te werken.

In 2009 werden in Nederland 8964 schuldsaneringen uitgesproken. Dat zijn er 242 minder dan in 2008. Echter, is er in het eerste halfjaar van 2009 nog sprake van een daling ten opzichte van 2008, in het derde en vierde kwartaal van 2009 is er een stijging te zien in het aantal wettelijke schuldsaneringen t.o.v. 2008. (resp. 8% en 19%). (Vissers & Lalta, 2010). De toename blijkt met

name het gevolg van een forse stijging van het aantal schuldsaneringen van personen met een eenmanszaak (Vissers & Lalta, 2010).

Regionale trends

In tabel 38 staat het aantal baliecontacten voor schuldhulpverlening, het aantal geretourneerde aanvraagformulieren en het aantal zaken Wsnp, over 2008 en 2009. Van een aantal gemeenten is bij het afronden van de rapportage de informatie nog niet beschikbaar.

In 2008 was de vraagstelling van de gegevens schuldhulpverlening afwijkend t.o.v. 2009. Toen werd ten behoeve van het minnelijk traject gevraagd naar het aantal vragen/baliecontacten en de daadwerkelijk ingezette trajecten schuldhulpverlening. Schuldhulpverlening is één van risicogroepen OGGZ van de Inspectie van Volksgezondheid. De werkgroep Onderzoek & Registratie OGGZ van GGD Nederland heeft ten behoeve van de landelijke standaardindicator als basisindicator voor het minnelijk traject meegenomen: het aantal cliënten dat zich heeft aangemeld voor schuldhulpverlening (Werkgroep Onderzoek & Registratie OGGZ, 2009). Sommige gemeenten maken een onderscheid tussen aanmeldingen en aanvragen. Het gaat hier om *het aantal geretourneerde aanvraagformulieren*. In tegenstelling tot 2008, is voor de gegevens van 2009 specifiek hierna gevraagd. Vanwege het gebruik van een andere definitie en de vraag of het bij de cijfers van 2008 uitsluitend om het totaal aantal nieuwe aanvragen of in enkele gevallen om het totaal aantal openstaande aanvragen gaat, zijn de gegevens van 2009 niet één op één met die van 2008 te vergelijken.

Schulddienstverlening Eindhoven heeft in 2009 4601 baliecontacten voor schulphulpverlening gehad. Dit aantal is niet vergelijkbaar met dat van 2008, toen ging het om het aantal klantbezoeken die een adviesgesprek hebben gehad. In 2009 is in Eindhoven voor 1797 personen een aanvraag ingediend voor schuldhulpverlening. Dat is 17% meer dan in 2008.

Van tien gemeenten zijn geen gegevens schuldhulpverlening 2009 ontvangen. Daarom is het niet mogelijk het totaal aantal aanvragen schuldhulpverlening in de regio ZOB te bepalen.

Tabel 38: gemeentelijke schuldhulpverlening, 2008 en 2009

Gemeente	Aantal baliecontacten schuldsanering (melding)		Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening/ geretourneerde aanvraagformulieren		Aantal WSNP zaken	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Eindhoven	2900	4601	1533	1797	45**	64
Helmond			253		-	
Veldhoven						
Geldrop-Mierlo	-	243	261	228	-	-
Deurne			99		16	
Valkenswaard				37^		2
Best	>25*		25	> 15***	1	7
Gemert-Bakel						
Nuenen c.a.						
Laarbeek	18		-		-	
Cranendonck				18^		0
Bladel			31			
Someren				31		>2
Bergeijk		-	29	30	2	-
Eersel		-	25	19		-
Oirschot			26			
Waalre				25^		3
Asten			24		-	
Son en Breugel						
Heeze-Leende				12^		2^
Reusel-De Mierden		-	13	18	-	-
Regio						

* Niet geregistreerd. In 2008 25 nieuwe gevallen. Totaal aantal cases in 2008: 104

** het betreft hier zaken die in 2008 door de rechtbank aan één van de bewindsvoerders is toebedeeld. Het cijfer zegt niets over het aantal reeds lopende zaken en uitstroom van zaken.

*** het betreft hier uitsluitend het aantal minnelijke trajecten. Het aantal aanmeldingen is onbekend, in 2009 zijn 128 cases afgesloten

^ Deze gegevens zijn afkomstig van het inkomensondersteuningsloket Gemeente Eindhoven

Kanttekeningen

a) Het aantal aanvragen schuldhulpverlening is een onderschatting. De cijfers beperken zich tot de aanvragen bij publieke (gemeentelijke) schuldhulpverlening. Groepen die niet in beeld komen zijn: (1) personen die schuldhulpverlening aanvragen in de private sector; (2) cliënten van de verslavingszorg en GGZ die binnen de instellingen schuldhulpverlening krijgen; (3) mensen die geld van familie of vrienden lenen.

b) Bij een minnelijk traject gaat het om een schuldregeling waarbij de schuldhulpverlener samen met de schuldenaar een aflossingsregeling probeert te treffen met de schuldeisers (Wsnp, z.j.). Naast een schuldregeling zijn er echter ook andere vormen van schuldhulpverlening mogelijk (b.v. een persoonlijke lening, schuldbemiddeling of budgetadvies). De gegevens die verzameld worden volgens de basisindicator minnelijk traject zoals geformuleerd door de Werkgroep Onderzoek & Registratie OGGZ, verwijzen naar meer dan alleen het minnelijk traject. Door het gebruik van deze indicator gaat het bij de cijfers van de gemeenten niet alleen om het aantal aanvragen minnelijk traject, maar betreft het in de meeste gevallen het totaal aantal aanvragen voor verschillende trajecten van schuldhulpverlening.

6.5 Samenvatting

Maatschappelijke opvang

20. In 2009 hebben 692 personen gebruik gemaakt van de nachtopvang in regio Zuidoost-Brabant, dat is 9% meer dan in 2008 (632 personen). In 2009 heeft de Maatschappelijke Opvang in de regio ZOB 374 personen in de 24-uursopvang; 108 bij Smo-Helmond en 266 bij Neos. De gegevens over de vrouwenopvang kunnen vanwege verschillen in registratie niet opgeteld worden. Smo-Helmond heeft in 2009 93 vrouwen met kinderen in de vrouwenopvang, een toename van bijna 40% t.o.v. 2008. Neos heeft in 2009 184 cliënten (vrouwen en kinderen) in de vrouwenopvang, een toename van 18% t.o.v. 2008.
21. In 2009 wordt het aantal feitelijk daklozen in regio Helmond geschat op 257, in de regio Eindhoven op 872. Dat is voor regio Helmond ruim 10% minder, voor regio Eindhoven ruim 10% meer dan in 2008. Het aantal residentieel daklozen in 2009 in de regio Helmond wordt geschat op 146, in de regio Eindhoven op tenminste 291. In de regio Helmond zijn in 2009 tenminste 23 zwerfjongeren in beeld, ruim een kwart minder dan in 2008. In de regio Eindhoven zijn in 2009 tenminste 150 zwerfjongeren in beeld.

Verslavingszorg

22. In de regio Zuidoost-Brabant drinkt éénderde van de jongeren (12 t/m 18 jaar) bij één gelegenheid wel vijf glazen of meer alcohol (binge-drinken). In een aantal gemeenten komt binge drinken relatief meer voor. Wat betreft de volwassenen in de regio Zuidoost-Brabant, één op de tien is een (zeer) excessieve drinker.
23. In de regio Zuidoost-Brabant gebruikt 4% van de jongeren (12 t/m 18 jaar) en 2% van de volwassenen (exclusief Eindhoven) cannabis. Minder dan 1% van de jongeren en de volwassenen in de regio gebruikt cocaïne.
24. Gegevens over het aantal probleemgebruikers harddrugs, het aantal gokverslaafden en het aantal probleemgebruikers medicijnen (in behandeling) zijn niet beschikbaar.
25. Novadic-Kentron heeft in 2009 in de regio Zuidoost-Brabant 3252 cliënten in behandeling voor verslavingsproblematiek. Het aantal cliënten uit regio Helmond en de Peelgemeenten is met 3.7% toegenomen, het aantal cliënten uit regio Eindhoven en de Kempen met 2.5% afgenomen. Bij ruim éénderde van de cliënten is de primaire problematiek alcoholverslaving. Naar schatting is minder dan 3% van de problematisch drinkende volwassenen in de regio in behandeling bij Novadic-Kentron.
26. Het aantal unieke personen dat in 2009 gebruik maakt van de dagopvang voor verslaafden is in de regio Helmond 46, in de regio Eindhoven 175. Voor de regio Helmond betekent dat t.o.v. 2008 een afname van ongeveer 40%. Het aantal (unieke) personen dat in 2009 gebruik maakt van de nachtopvang voor verslaafden is in de regio Helmond 72, in de regio Eindhoven 144. In de regio ZOB is in 2009, t.o.v. 2008, een relatief lichte toename te zien van het aantal personen dat gebruikt maakt van de nachtopvang voor verslaafden (3%-7%).

27. In 2009 maken in de regio Helmond 6 cliënten gebruik van de ambulante woonbegeleiding voor verslaafden. In de regio Eindhoven zijn in 2009 ongeveer 40% meer cliënten begeleid in de ambulante woonbegeleiding verslaafden dan in 2008 (69 vs. 50).

In behandeling GGZ

28. In regio Eindhoven zijn op 31 december 2009 15745 cliënten in zorg/behandeling.

Schuldhelpverlening

29. Niet van alle gemeenten zijn de cijfers over schuldhelpverlening 2009 tijdig ontvangen. Er kan geen uitspraak gedaan worden over het aantal aanvragen schuldhelpverlening in de regio ZOB.

7 Activering, woonbegeleiding en reïntegratie

7.1 Begeleid wonen

7.1.1. Woonbegeleiding

Woonbegeleiding Smo-Helmond

Smo-Helmond biedt woonbegeleiding in Helmond en de Peelregio (Smo-Helmond, z.j.). De woonbegeleiding is er voor alleenstaanden en gezinnen die problemen hebben in hun woonsituatie, en voor mensen die vanuit de opvang weer zelfstandig gaan wonen. De woonbegeleiding bestaat onder andere uit het beheer van financiën, budgetteren, huishouden, contacten leggen in de wijk en het onderhouden van een sociaal netwerk.

Ambulante woonbegeleiding Neos

Woonbegeleiding van Neos in Eindhoven (st-Neos, z.j.) kan uitkomst bieden aan mensen die hun huis zijn kwijtgeraakt, of waarbij dit dreigt te gebeuren. In veel gevallen hebben deze mensen al een periode van opvang achter de rug. Het doel van de begeleiding is dat de cliënt weer de regie over het eigen leven krijgt en weer zelfstandig kan functioneren in een (eigen) woning. Woonbegeleiding biedt ondersteuning waar nodig bij onder andere de huisvesting, op financieel gebied, sociale contacten, praktisch functioneren en dagbesteding. In geval van dreigende huisuitzetting wordt samen met de woningcorporatie gezocht naar een oplossing en deze samenwerking blijkt in veel gevallen succesvol.

Regionale gegevens en trends

Smo-Helmond geeft in 2009 in de Helmond en de Peelregio 136 personen woonbegeleiding (zie tabel 39). Dat is bijna 10% minder in vergelijking met de gegevens van 2008.

Neos heeft in 2009 in de regio Eindhoven 112 personen in woonbegeleiding (zie tabel 40). De aantallen bij de vorm van woonbegeleiding tellen niet tot 112 op, mogelijk omdat het bij Gezinnen om 12 gezinnen (en dus meerdere personen) gaat.

Tabel 39: gebruik woonbegeleiding SMO, 2008 en 2009

SMO-Helmond				
	Woonbegeleiding Helmond		Woonbegeleiding Peelregio	
	2008	2009	2008	2009
Preventief				
Aantal bewoners in begeleiding	45	42	36	
Bezettingsgraad	136%	110%	-	
Woonbegeleiding regulier				
Deurne Asten				14
Gemert-Bakel				20
Laarbeek				5
Asten				6
Someren				2
Woonbegeleiding extra				
Deurne Asten				2
Preventie intensief				
Aantal in begeleiding	29	20		
Bezettingsgraad	82%	79%		
Herkomst				
<i>Helmond</i>	80%	80%		
<i>Peelregio</i>	10%	0%		
<i>Buiten regio</i>	10%	20%		
Herstel Basis				
Aantal in begeleiding	26	19	4	
Bezettingsgraad	82%	96%	-	
Herkomst				
<i>Helmond</i>	60%	70%	100%	
<i>Peelregio</i>	7%	0%		
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	33%	30%		
Helmond en Peelregio				
	2008		2009	
Woonbegeleiding tienermoeders				
Aantal in begeleiding	10		6	
Bezettingsgraad	102%		99%	
Herkomst				
<i>Helmond</i>	45%		-	
<i>Peelregio</i>	12%		-	
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	21%		-	
<i>Overige provincies</i>	22%		-	

Tabel 40: gebruik woonbegeleiding Neos, 2008 en 2009

	Regio Eindhoven	
	2008	2009
Aantal cliënten in begeleid wonen trajecten	96	112
<i>Regulier</i>	61	52
<i>Gezinnen</i>	11	12*
<i>Foyer voor jongeren</i>	10	7
<i>Plusvariant</i>	14	11
<i>Overbruggingszorg</i>	0	18

* inclusief tienermoeders

7.1.2. Beschermd wonen

Sociaal pension Clara, Smo-Helmond

SMO biedt in Helmond beschermd wonen in sociaal pension Clara (Smo-Helmond, z.j.). Hier wordt een laagdrempelige woonvoorziening voor thuislozen met psychiatrische problematiek geboden. Door weinig eisen of verblijfsvoorwaarden aan de bewoners te stellen, kunnen de bewoners zich thuis voelen en tot rust komen in het pension. Het pension biedt psychosociale begeleiding en begeleiding op het gebied van persoonlijke verzorging en wonen.

Sociaal pension Neos

Neos biedt in het Sociaal Pension woonruimte, zorg en langdurige begeleiding aan dak -en thuisloze cliënten die een beschermde woonomgeving nodig hebben. Het is een 24-uursvoorziening dat onderdak biedt aan 24 bewoners (st-Neos, z.j.). De bewoners kunnen gebruik maken van de facilitaire dienstverlening van Neos. Het Sociaal Pension is niet gericht op doorstroom.

Beschermd wonen en woonbegeleiding GGz

GGz Eindhoven en GGz Oost-Brabant (GGzE, z.j.; GGz Oost-Brabant, z.j) bieden verschillende vormen van beschermd, beschut en begeleid wonen voor mensen met psychische en psychosociale problemen die moeite hebben met zelfstandig wonen. Naast begeleiding en ondersteuning in beschermde en beschutte woonvormen, is ook begeleiding in de eigen woning mogelijk.

Regionale gegevens Smo-Helmond en Neos

Sociaal pension Clara (Smo-Helmond) heeft in 2009 15 bewoners. Alle bewoners komen uit Helmond (80%) of de Peelregio (20%) (zie tabel 41). In 2008 kwam 33% van buiten de Peelregio. Het sociaal pension van Neos heeft in 2009 25 cliënten (zie tabel 41). De meerderheid van de cliënten komt uit Eindhoven.

Regionale gegevens GGz

Er zijn over 2009 geen gegevens van cliënten in beschermd woonvoorzieningen bij de GGZ beschikbaar.

Tabel 41: gebruik beschermd wonen, 2008 en 2009

	SMO-Helmond		St-Neos	
	2008	2009	2008	2009
Aantal bewoners in beschermd woonvoorzieningen	14	15	24	25
Herkomst				
<i>Helmond</i>	67%	80%		92%
<i>Eindhoven</i>				
<i>Peelregio</i>	0%	20%		
<i>Regio Eindhoven</i>				4%
<i>N-Brabant buiten Peelregio</i>	33%	0%		
<i>Overige provincies</i>	-			4%
<i>Buiten Nederland</i>	-			
Verblijfsduur in maanden/jaren	Gemiddeld 278 dagen	Gemiddeld 238 dagen		
Bezettingsgraad	97%	89%	100%	102%

7.2 Veelplegers

Personen die bij herhaling strafbare feiten plegen (of daarvan verdacht worden), worden geclassificeerd als meerpleger of veelpleger. Strafbare feiten zijn gedragingen die door de wet verboden zijn en op inbreuk staat straf. *Veelplegers* zijn personen van 18 jaar of ouder die in hun gehele criminele verleden meer dan 10 Processen Verbaal (PV) tegen zich zagen opgemaakt, waarvan tenminste één in het peiljaar (de afgelopen 12 maanden). *Zeer actieve volwassen veelplegers (ZAVP)* zijn personen van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren - waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt - meer dan 10 processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan tenminste één in het peiljaar (Tollenaar, Harbachi, Meijer, Huijbregts & Blom, 2006). *Jeugdige veelplegers* zijn jongeren in de leeftijd van 12 t/m 17 jaar die in het gehele criminele verleden meer dan 5 PV's tegen zich zagen opgemaakt, waarvan tenminste één in het peiljaar (de afgelopen 12 maanden).

Bijna 60% van de ZAVP's heeft geen diploma middelbaar onderwijs (Tollenaar et al., 2006), driekwart heeft geen werk (Tollenaar, Huijbregts, Meijer, & van Dijk, 2008). Zeer actieve veelplegers hebben problemen op verschillende leefgebieden, waaronder verslaving (74%), psychische gezondheid (37%) en huisvesting (43%). De meerderheid van de ZAVP's is van allochtone afkomst (Tollenaar et al., 2008).

Tabel 42: aantal veelplegers per gemeente, 2008 en 2009

Gemeente	2008	2009
	Aantal	Aantal
Eindhoven	622	387
Helmond	198	147
Veldhoven	27	18
Geldrop-Mierlo	43	22
Deurne	19	7
Valkenswaard	35	20
Best	18	14
Gemert-Bakel	17	4
Nuenen c.a.	7	6
Laarbeek	5	4
Cranendonck	5	8
Bladel	5	3
Someren	5	8
Bergeijk	14	3
Eersel	4	4
Oirschot	7	3
Waalre	12	6
Asten	2	4
Son en Breugel	10	6
Heeze-Leende	4	5
Reusel-De Mierden	5	3
Regio ZOB	1064	682

Bron: Politie BZO
Bij veelplegers wordt woonplaats genoteerd als zijnde het adres waarop de uitkering plaatsvindt.

De aanpak van veelplegers is één van de speerpunten van het politiekorps Brabant-Zuidoost. De politie werkt hiervoor samen met onder andere het Openbaar Ministerie, reclassering, gemeenten en verslavingszorg.

Regionale trend

In tabel 42 staan de gegevens van Politie Brabant Zuidoost, van het aantal veelplegers in Zuidoost-Brabant. In 2009 heeft de politie 682 veelplegers met een woonplaats (adres waarop uitkering plaatsvindt) in de regio Zuidoost-Brabant in beeld. Dit is een afname van 36% t.o.v. 2008, toen had de politie 1064 veelplegers⁸ uit de regio in beeld.

Lokale trends

De regionale trend laat een afname zien in het aantal veelplegers. Er zijn echter verschillen tussen de gemeenten. In Deurne, Gemert-Bakel en Bergeijk is er een relatief sterke afname van het aantal veelplegers (resp. afgenomen met 63%, 76% en 79%). In Cranendonck, Someren, Asten en Heeze-Leende is het aantal veelplegers in 2009 toegenomen t.o.v. 2008 (resp. met 60%, 60%, 100% en 25%).

Lokale gegevens

Smo-Helmond geeft woonbegeleiding aan veelplegers. In 2009 heeft zij 6 veelplegers, allen afkomstig uit Helmond, in woonbegeleiding (herstel intensief). In 2008 bedroeg het aantal 7 veelplegers. In 2008 was de bezettingsgraad 63%, in 2009 117%

7.3 Samenvatting

Begeleid wonen

30. In 2009 zitten in de regio Helmond 136 personen in begeleid wonen trajecten van de maatschappelijke opvang. Dat is 10% minder dan in 2008, toen betrof het 150 personen. In de regio Eindhoven zitten in 2009 112 personen in woonbegeleiding. Dat is 17% meer dan in 2008. Eenduidige gegevens van de GGz instellingen zijn bij het afronden van de rapportage nog niet beschikbaar.
31. In 2009 zitten in de regio Helmond 15 cliënten en in de regio Eindhoven 25 personen in beschermde woonvoorzieningen van de maatschappelijke opvang. Er zijn over 2009 geen gegevens van de GGZ over het aantal cliënten in beschermde woonvoorzieningen beschikbaar.

Veelplegers

32. In vergelijking met 2008 heeft de politie in 2009 minder veelplegers met een woonplaats (adres waarop uitkering plaatsvindt) in de regio Zuidoost-Brabant in beeld. Waren er in

---

⁸ In de vorige rapportage (Eugster et al., 2009) zijn abusievelijk cijfers van veelplegers uit enkele woonplaatsen niet meegenomen in de gemeentecijfers. Het aantal veelplegers 2008 is hier hoger dan in de eerdere rapportage wordt vermeld.

2008 1064 veelplegers in beeld, in 2009 is dat met 36% afgenomen naar 682 veelplegers. Lokaal zijn er verschillen: in sommige gemeenten is het aantal veelplegers relatief sterk afgenomen, in andere gemeenten toegenomen. In Helmond zitten in 2008 7 veelplegers in woonbegeleiding van de maatschappelijke opvang.

8. Samenvatting resultaten en trends

8.1 Discussiepunten bij de gegevensverzameling

8.1.1. Algemeen

Bij een aantal indicatoren zijn de gegevens niet volledig of ontbreken de gegevens van een aantal specifieke vragen, zoals geslacht, leeftijd, primaire problematiek. Ook is een aantal gegevens alleen regionaal beschikbaar. Het ontbreken van de gewenste informatie is deels toe te schrijven aan:

- Organisaties registreren deze informatie (nog) niet als zodanig of hebben ze nog niet beschikbaar.
- Bij het afronden van de rapportage is een aantal gegevens nog niet ontvangen.
- Een aantal organisaties neemt (nog) niet deel aan de monitor.

Sommige informatie is uit de jaarverslagen van de instellingen gehaald.

8.1.2. Exacte omvang OGGZ doelgroep moeilijk vast te stellen

Het is niet altijd even makkelijk om de omvang en problematiek van de risico/doelgroep OGGZ in kaart te brengen. Redenen waarom het moeilijk is om een exacte omvang van de OGGZ doelgroep vast te stellen zijn o.a. (Eysink, Poos, & Schrijvers, 2009):

- Sociaal kwetsbare mensen zijn vaak uit zicht
- Regionale gegevens zijn niet altijd beschikbaar vanwege het ontbreken van, onvolledige, of niet goed interpreteerbare registraties.
- Cliënten staan vaak bij meerdere instellingen geregistreerd (dubbeltellingen)
- De privacywetgeving bemoeilijkt het vinden van unieke personen
- Definitieproblemen: wie valt er onder de OGGZ?

Vanwege het soort problematiek (vaak ongrijpbaar) zijn de cijfers die beschikbaar zijn niet altijd realistisch en geven vaak slechts een momentopname weer.

Bij de gegevens die van de verschillende instellingen/organisaties ontvangen zijn, gaat het om mensen die al in beeld zijn. Veel gegevens betreffen niet uitsluitend OGGZ-cliënten, waarbij men zich af kan vragen in hoeverre cliënten überhaupt onder deze noemer worden geregistreerd. Daarnaast is al eerder opgemerkt dat door de manier van gegevensverzameling die vooraf met de participerende organisaties/instellingen is afgesproken, het niet mogelijk is eventuele dubbeltellingen eruit te halen. Hierdoor is het niet mogelijk cijfers bij elkaar op te tellen en het aantal unieke (OGGZ)cliënten in zorg te bepalen.

Hoewel de exacte omvang van de OGGZ doelgroep moeilijk te bepalen is, geeft de huidige monitor zicht in trends, aard en omvang van de verschillende kwetsbare groepen in de regio Zuidoost-Brabant.

8.1.3. Aandachtspunten gegevensverzameling

Bij het opvragen van de gegevens blijkt dat niet altijd duidelijk is hoe de gegevens geregistreerd worden of indicatoren gedefinieerd zijn. Bij onduidelijkheid is zoveel mogelijk bij betreffende organisaties nagevraagd. Desondanks zijn nog niet alle gegevens eenduidig. Voorbeelden zijn de gegevens huiselijk geweld die door verschillende organisaties geregistreerd worden, en de definiëring van 'herkomst'. Bij de komende monitor zal hier meer aandacht aan besteed worden.

8.2 Samenvatting gegevens Preventie

1. De risicogroep voor een hoge mate van sociale uitsluiting (op basis van een risicoprofiel) betreft in de regio Zuidoost-Brabant (inclusief Eindhoven) ongeveer 5.260 mensen van 18 jaar en ouder. De helft van deze mensen woont in Eindhoven en de rest woont verspreid over de andere gemeenten in de regio. Van de risicogroep is één op de zes 65 jaar of ouder.
2. Doel van het risicoprofiel is een schatting te geven van het aantal mensen dat dreigt uitgesloten te worden. De mogelijkheid bestaat dat het bij de aantallen om een onderschatting gaat, om de volgende redenen: (1) de geschatte aantallen betreffen individuele personen. Doordat deze personen vaak in gezinsverband wonen, zal de totale risicogroep groter zijn; (2) er zijn gegevens gebruikt uit de gezondheidsmonitors van de GGD. De betreffende doelgroepen zijn door middel van een schriftelijke vragenlijst onderzocht. Mensen die dreigen uit te vallen, zullen minder geneigd zijn een gezondheidsenquête in te vullen. Daarom zal de totale risicogroep naar verwachting groter zijn.

8.3 Samenvatting gegevens Signalering

Bemoeizorgklanten in zorg

3. In de regio Zuidoost-Brabant zitten in 2009 in totaal 834 cliënten in een bemoeizorgtraject. Een klein aantal van de cliënten komt van buiten de regio Zuidoost-Brabant (o.a. st-Oedenrode =11). Bemoeizorgteam Eindhoven heeft in 2009 iets minder cliënten (7%) in begeleiding dan in 2008, Bemoeizorg regio Helmond heeft er 13% meer. Mw DommelRegio heeft in 2009 iets minder cliënten uit de Dommelregio binnen regio ZOB bereikt dan in 2008. Stichting Welzijn Deurne heeft in 2009 31% minder zorgwekkende zorgmijders besproken dan in 2008.

Overlastmeldingen

4. In 2009 heeft de politie BZO een ander bedrijfsprocessysteem in gebruik genomen. Hierdoor kunnen gegevens van overlast uit 2009 niet één op één vergeleken worden met die van 2008. Bovendien zijn voor 2009 alleen gegevens over het aantal *incidenten* overlast i.v.m. drugs bekend en geen gegevens over meldingen.

In 2009 waren er in de regio Zuidoost-Brabant 364 incidenten overlast i.v.m. met drugs. Het groot aantal incidenten in Eindhoven en Helmond is gezien de grootte en diversiteit aan inwoners te verwachten.

5. In de gemeenten Laarbeek en Bladel is in 2009 in verhouding tot het aantal inwoners, het aantal incidenten overlast i.v.m. drugs relatief hoog.

(Dreigende) huisuitzettingen

6. Omdat niet alle gegevens op het moment van de eindrapportage ontvangen zijn, is niet bekend wat het totaal aantal (dreigend) huisuitzettingen in de regio Zuidoost-Brabant over 2009 is. Wel is duidelijk dat het aantal dreigende huisuitzettingen (EvK's of eerder in traject) groter is dan het aantal daadwerkelijke huisuitzettingen. Door afstemmingsoverleg, betalingsregelingen of betalen bij dreigende ontruiming, wordt daadwerkelijke huisuitzetting vaak voorkomen.
7. In 2009 zijn in de regio Zuidoost-Brabant bij de woonoverlastteams en de preventieve woonbegeleiding 597 huishoudens met dreigende huisuitzettingen geregistreerd.
8. De (dreigende) huisuitzettingen zijn met name het gevolg van betalingsachterstand/huurschuld.

Crisisopvang

9. In 2009 zitten in de regio Zuidoost-Brabant 268 cliënten in de crisisopvang van de Maatschappelijke Opvang; 179 bij Smo-Helmond en 89 bij Neos. Bij Smo-Helmond is het aantal cliënten in 2009 t.o.v. 2008 met 18% afgenomen, bij Neos met 29% toegenomen. Van de 179 cliënten in de crisisopvang van SMO-Helmond komt 56% uit Helmond en de Peelregio. Van de 110 cliënten (incl. cliënten die in units zitten en jeugdzorgcliënten) van Neos is bij 78% de gemeente van herkomst Eindhoven of een gemeente in de regio Eindhoven. De definiëring van herkomst is hierbij niet eenduidig.
Het samenwerkingsproject Portaal 040 heeft in 2009 in de regio Eindhoven 698 crisisopnames gehad, dat is 13% minder dan in 2008.
10. In regio Zuidoost-Brabant zitten in 2009 78 cliënten in Time Out woningen t.b.v. huiselijk geweld; 27 bij Smo-Helmond, 51 bij Neos.
11. Over 2009 zijn geen gegevens over het aantal crisiscontacten bij de GGZ beschikbaar. In 2008 heeft GGz Oost Brabant 3403 crisiscontacten gehad, GGzE 3695 crisiscontacten.

Huiselijk geweld

Het is moeilijk een eenduidige beeld te krijgen over het aantal slachtoffers, daders en minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld in de regio ZOB. Dit komt omdat verschillende organisaties gegevens hierover registreren en verschillen in de manier waarop ze registreren. De gegevens kunnen niet zomaar bij elkaar opgeteld worden.

12. In regio Helmond is in 2009 het aantal nieuwe meldingen huiselijk geweld 358, waarvan 15 buiten het werkgebied. Het gaat hierbij om 1062 cliënten (waarvan 63 buiten het werkgebied). Ten opzichte van het aantal cliënten in 2008 is dat een toename van 28%. In

de regio Eindhoven zijn de gegevens minder eenduidig, omdat zowel Mw DommelRegio als Neos registreren. De twee organisaties verschillen in het registreren van de gegevens. Bovendien heeft MW DommelRegio in 2009 haar registratiesysteem aangepast, waardoor gegevens van 2009 niet vergeleken kunnen worden met die van 2008. Mw DommelRegio heeft in 2009 294 meldingen huiselijk geweld. Hiervan zijn 193 meldingen in de Dommelregio binnen regio ZOB. Neos heeft in 2009 1009 meldingen huiselijk geweld. Het gaat hierbij om 902 unieke personen.

13. Politie BZO heeft in 2009 in de regio Zuidoost-Brabant 3919 incidenten huiselijk geweld geregistreerd. Dat is ruim het dubbele van het aantal incidenten in 2008 (1873 incidenten). Bij de meeste gemeenten is deze verdubbeling te zien. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven huiselijk geweld in regio Zuidoost-Brabant is in 2009 ten opzichte van 2008 met 50% toegenomen (1433 vs. 961). Het aantal aangiften huiselijk geweld in de regio Zuidoost-Brabant is in 2009 998, een toename van 33% t.o.v. 2008.
14. Bij de gegevens van Neos is niet duidelijk in hoeverre het bij het aantal cliënten om slachtoffers gaat. Mw DommelRegio heeft in 2009 410 slachtoffers huiselijk geweld in beeld, 401 in de Dommelregio binnen regio ZOB. De Lev-groep heeft in 2009 in regio Helmond 413 slachtoffers (waarvan 15 buiten het werkgebied) in beeld, dat is 12% meer dan in 2008. Bij 32 slachtoffers betreft het minderjarige kinderen (t/m 18 jaar).
15. De Lev-groep heeft in 2009 in regio Helmond 360 plegers huiselijk geweld in beeld, waarvan 33 buiten het werkgebied. Bij 19 plegers betreft het minderjarige kinderen (t/m 18 jaar). Mw DommelRegio heeft in 2009 195 zichtbare daders huiselijk geweld geregistreerd, 190 in de Dommelregio binnen regio ZOB. Uit de cliëntgegevens van Neos is niet duidelijk om hoeveel daders het gaat.
Politie BZO heeft in 2009 in de regio 1200 verdachten huiselijk geweld geregistreerd. Dat is een toename van 27% t.o.v. 2008 (944).
16. Er kan geen eenduidig cijfer gegeven worden over het aantal minderjarige kinderen betrokken bij huiselijk geweld in de regio Zuidoost-Brabant. Dit komt onder andere vanwege verschillen in registraties en dat betreffende gegevens niet altijd aangeleverd worden. Bovendien is bij de gegevens niet altijd duidelijk of het gaat om kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld of zelf slachtoffer zijn geweest van mishandeling.

Woningvervuilingen

17. Er kan geen eenduidige cijfer gegeven worden over het aantal woningvervuilingen in 2009 in regio Zuidoost-Brabant. Naast het gegeven dat niet altijd duidelijk is of de gegevens alleen betrekking hebben op woningvervuiling, zijn over 2009 niet van alle organisaties gegevens beschikbaar.

Eenzaamheid

18. Slechts een klein deel van de eenzame mensen wordt bereikt. Uit de GGD monitors blijkt dat in de regio Zuidoost-Brabant (exclusief Eindhoven) 700 op de 10.000 volwassenen en 800 op de 10.000 ouderen (zeer) ernstig eenzaam zijn. Uit de beschikbare gegevens van

de zorg –en welzijnsinstellingen (2008 en 2009) blijkt dat in de regio ZOB, in verhouding tot de cijfers van de monitors, relatief weinig personen in beeld zijn die eenzaam zijn.

Grote psychisch en/of sociaal leed achter gesloten deuren, geen overlast

19. Mw DommelRegio heeft in 2009 80 cliënten uit de Dommelregio binnen regio ZOB in beeld vanwege meldingen van groot psychisch of sociaal leed achter gesloten deuren. Onduidelijk is in hoeverre bij de gegevens geen sprake is van overlast. Welzijnsinstelling Onis heeft in 2009 9 cliënten uit Someren waarbij sprake is van een klein sociaal netwerk en een complexe situatie ondersteund.

8.4 Samenvatting gegevens Zorg en opvang

Maatschappelijke opvang

20. In 2009 hebben 692 personen gebruik gemaakt van de nachtopvang in de regio Zuidoost-Brabant, dat is 9% meer dan in 2008 (632 personen). In 2009 heeft de Maatschappelijke Opvang in de regio ZOB 374 personen in de 24-uursopvang; 108 bij Smo-Helmond en 266 bij Neos. De gegevens over de vrouwenopvang kunnen vanwege verschillen in registratie niet opgeteld worden. Smo-Helmond heeft in 2009 93 vrouwen met kinderen in de vrouwenopvang, een toename van bijna 40% t.o.v. 2008. Neos heeft in 2009 184 cliënten (vrouwen en kinderen) in de vrouwenopvang, een toename van 18% t.o.v. 2008.
21. In 2009 wordt het aantal feitelijk daklozen in regio Helmond geschat op 257, in de regio Eindhoven op 872. Dat is voor regio Helmond ruim 10% minder, voor regio Eindhoven ruim 10% meer dan in 2008. Het aantal residentieel daklozen in 2009 in de regio Helmond wordt geschat op 146, in de regio Eindhoven op tenminste 291. In de regio Helmond zijn in 2009 tenminste 23 zwerfjongeren in beeld, ruim een kwart minder dan in 2008. In de regio Eindhoven zijn in 2009 tenminste 150 zwerfjongeren in beeld.

Verslavingszorg

22. In de regio Zuidoost-Brabant drinkt éénderde van de jongeren (12 t/m 18 jaar) bij één gelegenheid wel vijf glazen of meer alcohol (binge-drinken). In een aantal gemeenten komt binge drinken relatief meer voor. Wat betreft de volwassenen in de regio Zuidoost-Brabant, één op de tien is een (zeer) excessieve drinker.
23. In de regio Zuidoost-Brabant gebruikt 4% van de jongeren (12 t/m 18 jaar) en 2% van de volwassenen (exclusief Eindhoven) cannabis. Minder dan 1% van de jongeren en de volwassenen in de regio gebruikt cocaïne.
24. Gegevens over het aantal probleemgebruikers harddrugs, het aantal gokverslaafden en het aantal probleemgebruikers medicijnen (in behandeling) zijn niet beschikbaar.
25. Novadic-Kentron heeft in 2009 in de regio Zuidoost-Brabant 3252 cliënten in behandeling voor verslavingsproblematiek. Het aantal cliënten uit regio Helmond en de Peelgemeenten is met 3.7% toegenomen, het aantal cliënten uit regio Eindhoven en de Kempen met 2.5% afgenomen. Bij ruim éénderde van de cliënten is de primaire problematiek

alcoholverslaving. Naar schatting is minder dan 3% van de problematisch drinkende volwassenen in de regio in behandeling bij Novadic-Kentron.

26. Het aantal unieke personen dat in 2009 gebruik maakt van de dagopvang voor verslaafden is in de regio Helmond 46, in de regio Eindhoven 175. Voor de regio Helmond betekent dat t.o.v. 2008 een afname van ongeveer 40%. Het aantal (unieke) personen dat in 2009 gebruik maakt van de nachtopvang voor verslaafden is in de regio Helmond 72, in de regio Eindhoven 144. In de regio ZOB is in 2009, t.o.v. 2008, een relatief lichte toename te zien van het aantal personen dat gebruikt maakt van de nachtopvang voor verslaafden (3%-7%).
27. In 2009 maken in de regio Helmond 6 cliënten gebruik van de ambulante woonbegeleiding voor verslaafden. In de regio Eindhoven zijn in 2009 ongeveer 40% meer cliënten begeleid in de ambulante woonbegeleiding verslaafden dan in 2008 (69 vs. 50).

In behandeling GGZ

28. In regio Eindhoven zijn op 31 december 2009 15745 cliënten in zorg/behandeling.

Schuldhelpverlening

29. Niet van alle gemeenten zijn de cijfers over schuldhelpverlening 2009 tijdig ontvangen. Er kan geen uitspraak gedaan worden over het aantal aanvragen schuldhelpverlening in de regio ZOB.

8.5 Samenvatting gegevens Activering, woonbegeleiding en reïntegratie

Begeleid wonen

30. In 2009 zitten in de regio Helmond 136 personen in begeleid wonen trajecten van de maatschappelijke opvang. Dat is 10% minder dan in 2008, toen betrof het 150 personen. In de regio Eindhoven zitten in 2009 112 personen in woonbegeleiding. Dat is 17% meer dan in 2008. Eenduidige gegevens van de GGZ instellingen zijn bij het afronden van de rapportage nog niet beschikbaar.
31. In 2009 zitten in de regio Helmond 15 cliënten en in de regio Eindhoven 25 personen in beschermd woonvoorzieningen van de maatschappelijke opvang. Er zijn over 2009 geen gegevens van de GGZ over het aantal cliënten in beschermde woonvoorzieningen beschikbaar.

Veelplegers

32. In vergelijking met 2008 heeft de politie in 2009 minder veelplegers met een woonplaats (adres waarop uitkering plaatsvindt) in de regio Zuidoost-Brabant in beeld. Waren er in 2008 1064 veelplegers in beeld, in 2009 is dat met 36% afgenomen naar 682 veelplegers. Lokaal zijn er verschillen: in sommige gemeenten is het aantal veelplegers relatief sterk afgenomen, in andere gemeenten toegenomen. In Helmond zitten in 2008 7 veelplegers in woonbegeleiding van de maatschappelijke opvang.

Literatuur

Bemoeizorg (z.j.). Op 7 mei 2009 ontleend aan <http://www.bemoeizorg.nl>.

BemoeizorgregioHelmond (z.j.). Op 7 mei 2009 ontleend aan

<http://www.bemoeizorgregioHelmond.nl>

Berdowski, Z., Dijken, K. van, & Echtelt, P. van. (2007). *Onderzoek budgetverdeling maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid. Vraag, middelen en bekostiging*. [Electronic version]. Leiden: Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2010). *Zelfgerapporteerde medische consumptie, gezondheid en leefstijl, cijfers CBS Statline*. Op 22 maart 2010 ontleend aan <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=03799&D1=211&D2=0,3-7,19-26&D3=0&D4=5-9&HDR=G2,T,G3&STB=G1&VW=T>

Dijck, D. van, & Knibbe, R.A. (2005). *De prevalentie van probleemdrinken in Nederland. Een bevolkingsonderzoek*. [Electronic version]. Maastricht: Universiteit Maastricht.

DommelRegio (z.j.). *Outreachinge hulpverlening*. Op 7 mei 2009 ontleend aan

<http://www.dommelregio.nl/mwd/Default.aspx?id=4770001&fid=4771201>

Eugster, A, Gestel, A. van, & Duijnhoven, M., van (2009). *Monitor Maatschappelijke Opvang, OGGZ en verslavingszorg: regio Zuidoost-Brabant 2008*. Helmond: GGD Brabant-Zuidoost.

Eysink, P.E. D, Poos, M.J.J.C., & Schrijvers, C.T.M. (2009). *Openbare geestelijke gezondheidszorg. In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Toolkit Regionale VTV*. Bilthoven: RIVM. Op 26 januari 2010 ontleend aan http://www.rivm.nl/vtv/object_document/o7098n36221.html

Fokkema, T., & Tilburg T. van, (2006). *Aanpak van eenzaamheid: helpt het? Een vergelijkend effect -en procesevaluatieonderzoek naar interventies ter voorkoming van vermindering van eenzaamheid onder ouderen*. [Electronic version]. Den Haag: Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).

Gemeente Eindhoven (2008). *Stedelijk Kompas Eindhoven: plan van aanpak en offerte voor de maatschappelijke opvang 2008-2015*. [Electronic Version]. Eindhoven: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Sector Wonen, Welzijn en Zorg.

Gemeente Eindhoven (2009a). *Twintig procent minder huisuitzettingen in 2009*. Op 4 februari ontleend aan <http://www.we.eindhoven.nl/gemeente/gemeenteraad/nieuws-uit-de-raad/Twintig-procent-minder-huisuitzettingen-in-2009.htm>

Gemeente Eindhoven (2009b). *Tabel daklozen Eindhoven 2008*. Eindhoven: gemeente Eindhoven.

Gemeente Helmond (2008). *Stedelijk Kompas Peelregio: Plan van aanpak voor een vermindering van dakloosheid*. [Electronic version]. Helmond: Gemeente Helmond.

GGzE (z.j.). Op 17 september 2009 ontleend aan
http://www.ggze.nl/html/zorgwijzer_zoekmodule_centrum.php?id=14

GGzE (2009). *Jaardocument GGzE 2008*. [Electronic version]. Eindhoven: GGzE.

GGzE (2010). *Jaardocument GGzE 2009*. [Electronic version]. Eindhoven: GGzE

GGz Oost-Brabant (z.j.). Op 17 september ontleend aan
http://www.ggzoostbrabant.nl/pagina_149.html

Huiselijk geweld Brabant (z.j.a). Op 7 juli 2010 ontleend aan
<http://www.huiselijkgeweldbrabant.nl>

Huiselijk geweld Brabant (z.j.b). *Aard en Omvang: regionale cijfers*. Op 2 februari 2010 ontleend aan
http://www.huiselijkgeweldbrabant.nl/client/3/?websiteid=3&contentid=386&hoofdid=378&pagetitle=Regionale_cijfers

Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ, 2007). *Indicatoren Openbare Gezondheidszorg Basisset 2007*. [Electronic version]. Den Haag: april 2007.

Jehoel-Gijsbers, G. (2004). *Sociale uitsluiting in Nederland*. [Electronic version]. Den Haag: SCP.

Laere, I. van & Wit, M. de. (2005). *Dakloos na huisuitzetting*. GGD Amsterdam.

Land, H. van 't, Ruiter, C. de, Berg, M. van den, & Schoemaker, C. (2005). *Verslavingszorg; Feiten en cijfers. Zorgvraag*. In: *Brancherapporten VWS*. Op 5 september 2006 ontleend aan
http://www.brancherapporten.minvws.nl/object_document/o788n508.html

Lev-groep (2010). *Jaardocument 2009*. [Electronic version]. Helmond: Levgroep.

Linders, L. (2004). *Eenzaamheid in de digitale stad*. [Electronic version]. Eindhoven: Fontys Hogescholen

Maatschappelijke Dienstverlening Helmond-De Peelzoom (MadiHP) (2009). *Integraal jaarverslag 2008*. [Electronic version]. Helmond: MadiHP.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (z.j.). *Dossiers: WMO*. Op 2 april 2009 ontleend aan
<http://www.minvws.nl/dossiers/wmo/>

Ministerie van Justitie (z.j.). *Huiselijk geweld*. Op 22 augustus ontleend aan <http://www.justitie.nl/onderwerpen/familie%5Fen%5Fgezin/huiselijk%5Fgeweld/>

Monshouwer, K., Verdurmen, J.E.E., Dorsselaer, S.A.F.M. van, Smit, S., Gorter, A.F., & Vollebergh, W.A.M. (2008). *Jeugd en riskant gedrag 2007: kerngegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren*. [Electronic version]. Utrecht: Trimbos Instituut.

Novadic-Kentron (z.j.). Op 12 mei 2009 ontleend aan <http://www.novadic-kentron.nl/hoofdsite/index.htm>

Novadic-Kentron (2009). *Jaardocument 2008. Bijlagen gemeente Eindhoven en regio De Kempen/ gemeente Helmond en regio Peelland*. [Electronic version].

Novadic-Kentron (2010). *Jaardocument 2009. Bijlagen gemeente Eindhoven en regio De Kempen/ gemeente Helmond en regio Peelland*. [Electronic version].

NOS (2009). *Aantal oudere probleemdrinkers blijft toenemen*. Op 22 maart 2010 ontleend aan <http://nos.nl/artikel/100903-aantal-oudere-probleemdrinkers-blijft-toenemen.html>

Ouwehand, A.W., Kuijpers, W.G.T., Wisselink, D.J. & van Delden, E.B. (2010). *Tabellenboek Kerncijfers verslavingszorg 2008. Landelijk alcohol en drugs informatie systeem (LADIS)*. [Electronic version]. Houten: Stichting Informatie Voorziening Zorg.

PV 7, 8 en 9 Maatschappelijke opvang, OGGZ, verslavingsbeleid (z.j.) Op 30 maart 2009 ontleend aan <http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Prestatievelden/PV789.htm>

Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) (2007). *Naar een Regionaal Plan van Aanpak van de prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wmo 2008-2011*. [Electronic version]. Eindhoven: SRE.

Schrijvers, C.T.M., & Schoenmaker, C.G. (2008). *Spelen met gezondheid: Leefstijl en gezondheid van de Nederlandse jeugd*. [Electronic version]. Bilthoven: RIVM.

Smulders, G., Sambeek, D. van, Bon-Martens, M. van (2008). *Monitor maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg gemeente Tilburg en de regio Midden Brabant 2008*. Tilburg: GGD hart voor Brabant.

Stichting Maatschappelijke Opvang (SMO) Helmond (z.j.) Op 17 september 2009 ontleend aan <http://www.smo-helmond.nl/aanbod.htm>

St-Neos (z.j.). Op 17 september 2009 ontleend aan <http://www.st-neos.nl/paginas/afdelingen.html>

Tielen, H. (2009). *Monitor maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg Zuid-Holland Noord 2008*. Leiden: GGD Hollands Midden.

Tollenaar, N., Harbachi, S. el, , Meijer, R.F., Huijbregts, G.L.A.M., & Blom, M. (2006). *Monitor veelplegers: samenvatting van de resultaten*. [Electronic version]. WODC-recidivestudies: Factsheets.

Tollenaar, N. Huijbregts, G.L.A.M., Meijer, R.F., & Dijk, J. van (2008). *Monitor veelplegers 2008: samenvatting van de resultaten* [Electronic version]. WODC-recidivestudies: Factsheets 2008-1

Trimbos Instituut (2006). *Nationale Drug Monitor; Jaarbericht 2005*. [Electronic version]. Utrecht: Trimbos Instituut.

Trimbos Instituut (2008). *Nationale Drug Monitor; Jaarbericht 2007*. [Electronic version]. Utrecht: Trimbos Instituut.

Trimbos Instituut (2010). *Nationale Drug Monitor; Jaarbericht 2009*. [Electronic version]. Utrecht: Trimbos Instituut.

Vereniging Statistiek en Onderzoek (VSO) (z.j.). *De WMO Matrix*. Op 6 juli 2009 ontleend aan <http://www.vsonet.nl/wmo/>

Vissers, W. & Lalta, V. (2010). *Aantal schuldsaneringen neemt weer toe*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Op 2 maart 2010 ontleend aan <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-3059-wm.htm>

Weingart, S. (2009). *Alcohol en ouderen in de verslavingszorg in Nederland (1998-2007); factsheet*. [Electronic version]. Utrecht: Trimbos-Instituut.

Werkgroep Onderzoek & Registratie OGGZ (2009). *Indicatoren risicogroepen OGGZ ten behoeve van de Inspectie Openbare Gezondheidszorg*. [Electronic version]. GGD Nederland: Vakgroep Epidemiologie

Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp) (z.j.a). *Minnelijk traject*. Op 11 mei 2009 ontleend aan http://www.wsnp.rvr.org/automatisering/min_traj.cfm

Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp) (z.j.b). *Wettelijk traject*. Op 11 mei 2009 ontleend aan http://www.wsnp.rvr.org/automatisering/wet_traj.cfm

Wmo in het kort (z.j.). Op 2 april 2009 ontleend aan <http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Algemeen/WMO.htm>

Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) (z.j.). *Procesevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod*. Op 29 maart 2010 ontleend aan <http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/procesevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod.aspx>

Wolf, J. (2006). *Handreiking OGGZ in de WMO*. [Electronic version]. In opdracht van Ministerie van VWS en de VNG.